

Geleceği görmek ...

İÇİNDEKİLER

04 BAŞLICA GÖSTERGELER

10 KİLOMETRE TAŞLARI

14 2009: SAĞLAM TEMELLER ÜZERİNDE GELECEĞİN İNŞA EDİLDİĞİ BİR YIL

20 YÖNETİM KURULU BAŞKANI'NIN MESAJI

24 YÖNETİM KURULU

28 GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI

32 ÜST YÖNETİM

36 ÜRETİM

54 DAĞITIM

58 DENİZ TAŞIMACILIĞI

60 AR-GE POLİTİKALARI VE UYGULAMA ÇALIŞMALARI

62 YATIRIMLAR

70 İNSAN, TOPLUM VE ÇEVRE SAĞLIĞI

78 İNSAN KAYNAKLARI POLİTİKASI VE TÜPRAŞ ÇALIŞANLARI

80 KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

84 RİSK YÖNETİMİ

88 YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

92 KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

Doğru hamleler, ufkun ötesini de görebilen bir vizyon gerektirir.

Türkiye'nin rafinaj sektöründeki tek üreticisi olan ve 2006 yılında Koç Topluluğu bünyesine katılan Tüpraş, ülkemizin en büyük sanayi şirkettir. Üretim kompleksleri ve ortaklıklarıyla rafinaj ve dağıtımda hizmet veren Tüpraş, Türkiye'nin akaryakıt ihtiyacının yaklaşık %70'ini karşılamaktadır.

Tüpraş çalışanları olarak her adımımızı, büyümemizin Türkiye'nin büyümesine bağlı olduğunun bilinci ve ülkemizin enerji ihtiyacını karşılamakta üstlendiğimiz yaşamsal rolün sorumluluğuyla atıyoruz.

Yatırım Planlarımız çerçevesinde teknolojilerimizi yenileyerek sürdürülebilir büyümemizi devam ettiriyor ve rekabet gücümüzü artırıyoruz. Sürekli değişen zorlu piyasa koşullarında, deneyimimiz ve etkin çözümler üretebilme yetimizle, Koç Topluluğu'nun itici gücünü de arkamıza alarak, risklerimizi proaktif stratejilerle yönetmeye devam ediyoruz.

BİR BAKIŞTA TÜPRAŞ

TÜPRAŞ TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. ŞİRKET PROFİLİ

Kuruluş Tarihi
16.11.1983

Şirket Merkezi
Körfez/Kocaeli

Kayıtlı Sermaye
500 milyon TL

Çıkarılmış Sermaye
250,4 milyon TL

2009 Kârı (Vergi Sonrası)
811,3 milyon TL

Halka Açıklık Oranı
%49

Ham Petrol İşleme Kapasitesi
28,1 milyon ton/yıl

Ham Petrol Depolama Kapasitesi
2,0 milyon m³ (Brüt)

Ürün ve Ara Ürün Depolama Kapasitesi
2,7 milyon m³ (Brüt)

Taşlar yerine oturuyor...

Dünya ticaretinin daraldığı, piyasa koşullarının zorlaştığı ve risklerin arttığı kriz döneminde, stratejik öngörülerle hareket ederek kârlılığımızı ve verimliliğimizi artıracak yeni yatırımlara odaklanıyoruz.

2009 yılında, rafinerilerimizde toplam 188 milyon ABD doları yatırım harcaması gerçekleştirdik, çevresel yükümlülöklere yönelik projelerimizi tamamladık ve Ar-Ge Müdürlüğümüzü kurarak, hızla üniversitelerle işbirliği çalışmalarına başladık.

BAŞLICA GÖSTERGELER

OPERASYONEL GÖSTERGELER

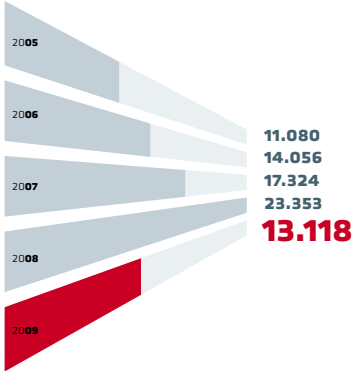
BİN TON	2005	2006	2007	2008	2009
İŞLENEN HAM PETROL	25.495	26.192	25.590	24.208	16.975
ÜRETİM RAFİNAJ	23.889	24.591	23.994	22.780	15.968
SATIŞ (PETROKİMYA HARİÇ)	24.965	26.137	26.328	25.957	21.521
ÜRÜN DIŞ SATIMI (PETROKİMYA DAHİL)	4.609	6.242	6.391	6.112	3.308
ÜRÜN DIŞ ALIMI (PETROKİMYA DAHİL)	1.052	1.823	2.279	2.931	5.828

HİSSE BAŞINA KAZANÇ

TL	2005	2006	2007	2008	2009
HİSSE BAŞINA KÂR	2,72	3,28	5,18	1,73	3,24

NET SATIŞLAR

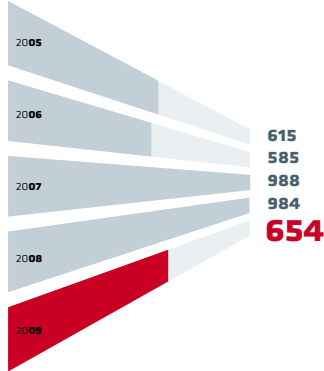
(MİLYON ABD DOLARI)

2009 yılında, ham petrol ve ürün fiyatlarındaki düşüşe paralel olarak, net satışlar 13.118 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

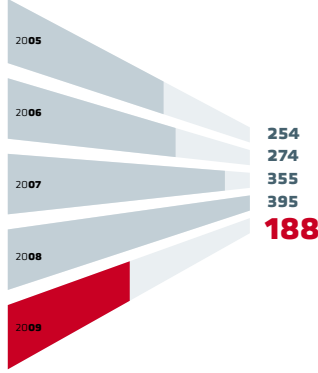
ESAS FAALİYET KÂRI

(MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş, küresel kriz nedeniyle daralan rafineri kâr marjlarına rağmen, uyguladığı yerinde stratejilerle 2009 yılında sektörde en yüksek kârlılığı elde etmiştir.

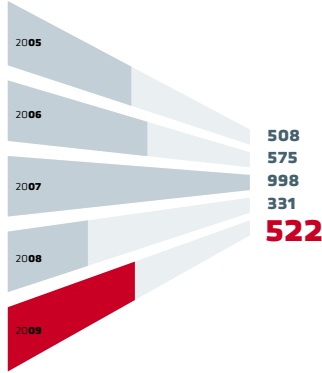
YATIRIM HARCAMASI (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş, 2006-2009 yıllarını kapsayan 4 yıllık dönemde, 1 milyar 212 milyon ABD doları tutarında yatırım harcaması gerçekleştirmiştir.

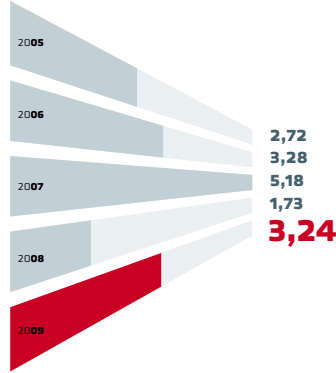

VERGİ SONRASI KÂR (MİLYON ABD DOLARI)

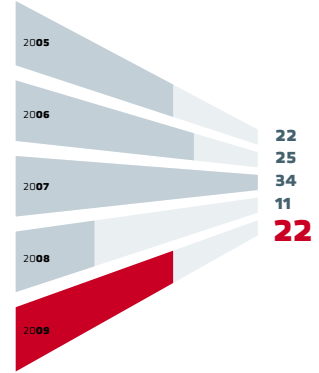
Dalgalı döviz kuru ve değişken faiz ortamında etkin nakit yönetimi sayesinde finansal gelir-gider dengesini koruyan Tüpraş, geçtiğimiz yıla kıyasla %38 oranında vergi sonrası kâr elde etmiştir.

HİSSE BAŞINA KÂR (TL)

2008 yılına göre %87 oranında bir artışla, hisse başına kâr rakamı 1,73 TL'den 3,24 TL'ye yükselmiştir.

ÖZKAYNAK KÂRLILIĞI (ROE) (%)

Tüpraş'ın özkaynak karlılığı, 2008 yılına göre iki kat artarak %22 oranına ulaşmıştır.

BAŞLICA GÖSTERGELER

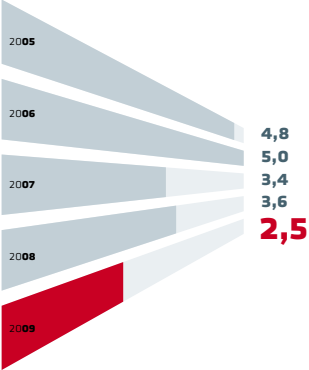
FİNANSAL GÖSTERGELER

MİLYON ABD DOLARI	2005	2006	2007	2008	2009
NET SATIŞLAR	11.080	14.056	17.324	23.353	13.118
FAALİYET KÂRI	615	585	988	984	654
VERGİ ÖNCESİ KÂR	680	705	1.240	421	653
VERGİ SONRASI KÂR	508	575	998	331	522
FAVÖK	769	712	1.081	1.099	779
NET BORÇ	(421)	259	(207)	215	(653)
ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ (ROE) (%)	22	25	34	11	22
BORÇ KALDIRAÇ ORANI (%)	(18)	10	(6)	8	(36)
NET ÇALIŞMA SERMAYESİ	997	750	1.105	202	283
YATIRIM HARCAMASI	254	274	355	395	188

EMNİYET SKORLARI

KAZA SIKLIK ORANI

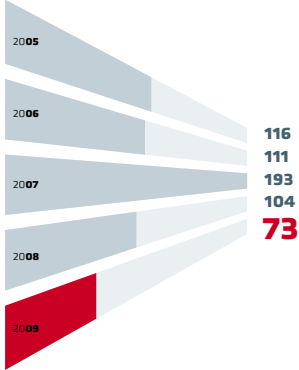
(KAZA ADEDİ X 1.000.000 / ADAM X SAAT)

2009 yılı için 3,5 olarak hedeflenen kaza sıklık oranı, alınan tedbirler ve emniyet uygulamaları sayesinde hedeflenen oranın da altına düşerek 2,5 olarak gerçekleşmiştir.

KAZA ŞİDDET ORANI

(KAYIP GÜN X 1.000.000 / ADAM X SAAT)

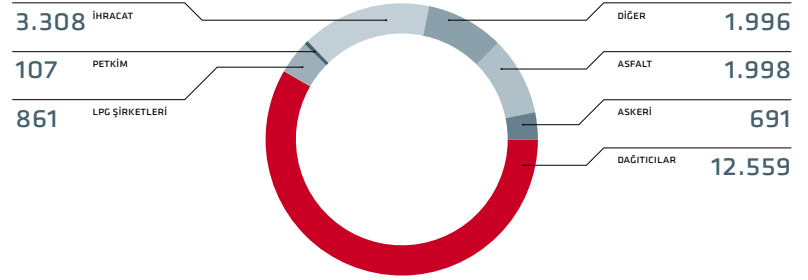

2009 yılı için 80 olarak hedeflenen kaza şiddet oranı 73 olarak gerçekleşmiştir.

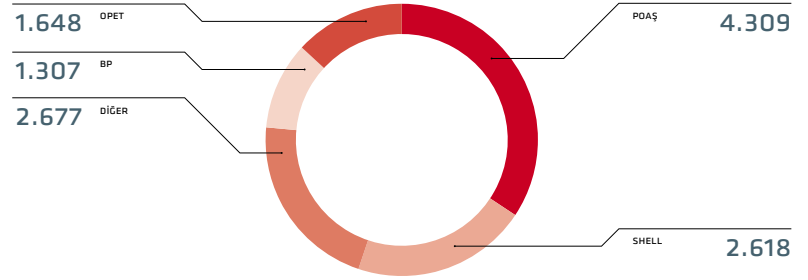

TOPLAM SATIŞ (BİN TON)

DAĞITIM ŞİRKETLERİNE SATIŞ (BİN TON)

Tüpraş, 2009 yılında 12,56 milyon tonu dağıtım şirketlerine olmak üzere 18,21 milyon tonu yurtiçi toplam 21,52 milyon ton ürün satışı gerçekleştirmiştir.

Yenilikleri mümkün kılmak, geleceği kurgulamakla başlar.

Geleceğe yön verebilmek için doğrusal düşünmenin sınırlarını zorlayarak, tıpkı usta bir satranç oyuncusu gibi, gelecekteki olası hamlelere karşı tedbirler alıyor ve gizli olanakları görmeye odaklanıyoruz.

Nitelikli işgücümüze olan inancımızdan güç alıyor; geliştirdiğimiz teknolojik altyapı ve dağıtım kanallarımızı genişletmeye yönelik attığımız adımlarla petrol sektöründe küresel bir oyuncu olma yönünde ilerliyoruz.

KİLOMETRE TAŞLARI

Tüpraş, güçlü operasyonel ve finansal yapısı, etkin depolama kapasitesi, güçlü dağıtım alt yapısı, rafinaj sektöründeki ortalamaların üstündeki nakit yapısı ve sahip olduğu ürün çeşitliliği ile sektörün lider ve öncü şirkettir.

1955

Güneydoğu Anadolu bölgesinde, Türkiye'nin ilk modern petrol rafinerisi olan Batman Rafinerisi devreye alındı.

1961

İzmit Körfezi'nde 1 milyon ton/yıl rafinaj kapasiteli İzmit Rafinerisi devreye alındı.

1971

İzmit Rafinerisi 1.Tevsii Projesi tamamlanarak, ham petrol işleme kapasitesi 5,5 milyon ton/yıla yükseltildi.

1972

Ege Denizi kıyısında 3 milyon ton/yıl rafinaj kapasiteli İzmir Rafinerisi devreye alındı.

1974

Türkiye'nin tek madeni yağ üretim kompleksi, İzmir Rafinerisi'nde devreye alındı.

1982

İzmit Rafinerisi 2. Tevsii Projesi tamamlanarak, ham petrol işleme kapasitesi 11,5 milyon ton/yıla yükseltildi.

1983

Kamuya ait rafinerilerin tek bir çatı altında yeniden yapılanması amacıyla Tüpraş kuruldu.

1986

İç Anadolu Bölgesi'nde 5 milyon ton/yıl kapasiteli Kırıkkale Rafinerisi devreye alındı.

1987

İzmir Rafinerisi Tevsii Projesi tamamlanarak, rafinaj kapasitesi 10 milyon ton/yıla yükseldi.

1991

Tüpraş'ın %2,5 hissesi Halka Arz edilerek İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görmeye başladı.

1993

İzmir ve Kırıkkale Rafinerilerinde Hydrocracker Kompleksleri devreye alındı.

1997

İzmit Rafinerisi Hydrocracker ve CCR Kompleksi devreye alındı.

2000

İkincil Halka Arzın tamamlanmasıyla Tüpraş hisselerinin %34'ü İstanbul ve Londra Menkul Kıymetler Borsaları'nda işlem görmeye başladı.

2001

Petkim Yarımcı Kompleksi, Tüpraş tarafından devralındı. Tüpraş'ın kayıtlı sermayesi 100 milyon TL'dan 500 milyon TL'sına yükseltildi. İzmir Rafinerisi CCR Reformer ve İzomerizasyon Üniteleri devreye alındı.

2002

İzmit Rafinerisi İzomerizasyon Ünitesi devreye alındı.

2005

İMKB Toptan Satışlar Pazarı'nda Tüpraş hisselerinin %14,76'sı uluslararası fonlara satılarak, halka açıklık oranı %49'a yükseltildi. Kamuya ait olan %51 oranındaki hissenin blok satışı için yapılan ihaleyi Koç-Shell Ortak Girişim Grubu kazandı. İzmir Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme Ünitesi devreye alındı.

2006

26 Ocak tarihinde Koç Holding A.Ş.'ne hisse devri gerçekleştirildi. OPET'in %40 hisssesi Aygaz A.Ş.'den satın alındı.

2007

İzmit Rafinerisi CCR Reformer ve Dizel Kükürt Giderme Ünitesi devreye alındı.

2008

Kırıkkale Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer Ünitesi devreye alındı. İzmir Rafinerisi Benzin Spektlerini İyileştirme yatırımı devreye alındı. Ditaş 10.983 DWT'lik M/T Sevgi tankerini filosuna kattı.

2009

İzmit Rafinerisi Benzin Spektlerini İyileştirme yatırımı devreye alındı. Ditaş 10.983 DWT'lik M/T Gönül tankerini filosuna kattı.

Hak edilmiş başarılar, sabırlı ve disiplinli m¼cadelelerin eseridir.

Değişen koşullar karşısında esnek,
hedef ve beklentilerimizde gerçeķçi,
seğimlerimizde ve kararlarımızda
tutarlıyız.

Hissedarlarımız, iř ortaklarımız
ve toplum ięin değer yaratırken
s¼rd¼r¼lebilir bir temelimiz
olduğunu biliyor ve yolumuzda
g¼venle ilerliyoruz. Hedeflerimizi
gerçeķleřtirmekle yetinmiyor, s¼rekli
ilerleme ve gelişim ięin ¼lkemize ve
sekt¼r¼m¼ze katkıda bulunmaya
ve kendimizle yarıřmaya devam
ediyoruz.

2009: SAĞLAM TEMELLER ÜZERİNDE GELECEĞİN İNŞA EDİLDİĞİ BİR YIL

Tüpraş, yalnızca ülke tüketimini karşılamakla yetinmeyerek, küresel arenada da sektörün önemli oyuncularından biri olmayı hedeflemektedir. Bu stratejik hedef doğrultusunda geliştirdiği teknolojik altyapı ile ülke talebinin üzerinde ürettiği nitelikli ürünleri, yoğun rekabetin yaşandığı dünya pazarına da sunmaktadır.

Krizde Fuel Oil Dönüşüm Projesi ile Yatırıma Devam

Tüpraş, dünyada ve ülkemizde son yıllarda tüketimi hızla azalan yüksek kükürtlü fuel oil'i işleyerek Euro V standardında motorin ve benzin gibi beyaz ürünlere dönüştürecek Fuel Oil Dönüşüm Projesi (Residuum Upgrading Project) ile ilgili olarak değerlendirme çalışmalarını tamamlamıştır. Projenin gerçekleştirilmesi için İspanyol Tecnicas Reunidas firması seçilerek, anlaşma imzalanmıştır.

En gelişmiş rafineri teknolojisiyle tasarlanan, tahmini yatırım tutarı 1,8 milyar ABD doları olan ve 2014 yılında tamamlanması planlanan projeye rafinerilerimizde üretilen değeri düşük, yaklaşık 4,2 milyon ton siyah ürün (fuel oil ve atmosferik dip), yaklaşık 3,5 milyon ton benzin ve motorin gibi daha değerli, çevreci, AB standartlarında beyaz ürünlere dönüştürülecektir. Yatırım tamamlandığında, İzmit Rafinerisi Nelson Kompleksitesi 7,75 düzeyinden 14,5 seviyesine yükselerek Avrupanın en kompleks rafinerilerinden biri olacak ve Tüpraş'ın genel kompleksitesi de 9,9'a yükselecektir. İzmit Rafinerisi B Bölgesi'nde yapılacak yatırımın tamamlanmasıyla mevcut hampetrol ve ürün fiyat varsayımlarıyla 400 milyon ABD doları üzerinde ilave FAVÖK elde edileceği öngörülmektedir.

Dönüşüm Ünitelerinin Optimum Kullanımı ile Daha Yüksek Beyaz Ürün Verimi

Tüpraş rafinerilerinde, ham petrol işleme kapasite kullanımı 2009 yılında %60,4 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında uluslararası piyasa şartlarındaki olumsuzluk ve talepteki daralmaya bağlı olarak öncelikli olarak yurtiçi talebi karşılayacak, talep fazlası benzin ve fuel oil üretimini minimize edecek üretim stratejisi uygulanmıştır. Bu strateji doğrultusunda talebi olan ürünleri maksimize edecek dönüşüm üniteleri daha etkin kullanılmıştır. Bu amaçla yaklaşık 2,1 milyon ton yarı mamül ithal edilip şarja verilmiş, dolayısıyla ham petrol dahil toplam kapasite kullanımı %69,1 oranında gerçekleşmiştir. Bu strateji ile beyaz ürün verimliliği bir önceki yıla göre %68,7'den %73,6'ya yükseltilmiştir. Ayrıca Yüksek Kükürtlü Motorin ithal edilip dizel kükürt giderme ünitelerinde Euro V standartlarında ürünler üretilerek iç talep karşılanma yoluna gidilmiştir.

Çevreye ve İnsan Sağlığına Daha Duyarlı Çalışma Ortamı: Kaza Sıklık Oranı Dünya Standartları Seviyesine İndirildi

Tüpraş, hedeflerini kurumsal değerleriyle desteklerken, topluma ve dünyaya katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Tüpraş, faaliyetlerinden dolayı meydana gelebilecek her türlü zararı minimize etmek için sağlık, emniyet ve çevre kriterlerini sürekli geliştirerek yükseltmektedir.

Sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan insan sağlığını, teknik emniyet ve çevre faktörlerini her zaman ön planda tutan Tüpraş, kaza sıklık ve kaza şiddet oranlarını 2009 yılı için müteahhit çalışanları dahil hedefini 3,5 ve 80 olarak belirlemişti. En önemli emniyet performans göstergelerinden biri olan bu oranlar, yıl sonu itibarıyla 2,5 ve 73 olarak gerçekleştirilerek dünya standartlarına ulaşmıştır.

Eksi 25 Dereceye Dayanıklı Kış Motorini

Türkiye'de 2009 yılı itibarıyla 10 ppm motorin ve 1000 ppm kükürt içerikli kırsal motorin olmak üzere iki farklı standartta motorin kullanılmaktadır. Standartlar çerçevesinde ürünlerin akışkanlığı -15 dereceye kadar olduğu için kış sezonunu soğuk geçiren bölgelerde sorunlar yaşanabilmektedir. Tüpraş, müşteri talepleri doğrultusunda ürettiği 10 ppm motorinin akışkanlık özelliğini -25 derece soğuğa dayanacak kadar düşürerek, 20 Kasım 2009 itibarıyla piyasaya sunmuştur.

2009: SAĞLAM TEMELLER ÜZERİNDE GELECEĞİN İNŞA EDİLDİĞİ BİR YIL

Tüpraş'ın notunun yükselmesinde, kriz döneminde güçlü nakit yapısını korumasının yanı sıra kurumsal yönetim alanında özellikle Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu başlıkları altında birçok ilerleme çevre sorumluluğu bilinci doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmaların artışı da etkili olmuştur.

Tüpraş'ın Notu Ülke Tavanı Olan BBB-'ye Yükseltildi

Uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, 3 Aralık 2009 tarihinde, Türkiye'nin yabancı para cinsinden uzun vadeli ülke kredi derecelendirme notunu BB'-den BB'ye ve ülke tavanını BB'den BBB-'ye artırımının ardından, Tüpraş'ın yabancı para cinsinden uzun vadeli BB olan notunu ülke tavanı olan BBB-'ye yükseltmiştir. Tüpraş'ın yerel para cinsinden uzun vadeli notu BBB- ve her iki para cinsinden görünümü de "durağan" olarak teyit edilmiştir.

Tüpraş'ın, güçlü operasyonel ve finansal yapısı, etkin depolama kapasitesi ve güçlü dağıtım alt yapısıyla birlikte Türkiye piyasasında lider konumda olması, nakit yapısının rafinaj sektöründeki ortalamaların üstünde olması ve sahip olduğu ürün çeşitliliği, rakiplerine göre daha iyi bir derecelendirme notu almasında etkili olmuştur.

Yapacağı Fuel Oil Dönüşüm Projesi'yle, siyah ürünlerin daha değerli beyaz ürünlere dönüştürülecek olması, Tüpraş'ın nakdini, iş profilini ve FAVÖK'ünü artıracak olması ve bu projenin finansman ihtiyacını kolaylıkla karşılayacak bilanço'ya sahip olması, borç kaldıraç oranının kabul edilebilir seviyelerde olacağı öngörülmesi ile Tüpraş'a bu yüksek notlar verilmiştir.

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Notu Yükseltildi

Kurumsal Yönetim Endeksi'nde ilk günden bu yana ilk sıralarda yer alan Tüpraş'ın kurumsal yönetim derecelendirme notu SAHA Kurumsal Yönetim ve Derecelendirme A.Ş. tarafından revize edilerek, 10 üzerinden 8,20'den 8,34'e yükseltmiştir.

Tüpraş'ın notunun yükselmesinde, kurumsal yönetim alanında özellikle Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu başlıkları altında birçok ilerleme kaydedilmesinin yanı sıra çevre sorumluluğu bilinci doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmaların artışı da etkili olmuştur.

AccountAbility Etik Hesap Verebilirlik Ödülü

Tüpraş, bağımsız kurumsal sosyal sorumluluk ve hesap verebilirlik örgütü AccountAbility ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Enstitüsü ortaklığıyla gerçekleştirilen "AccountAbility Etik Hesap Verebilirlik 2008 Türkiye Değerlendirmesi"nde Türkiye'nin en yüksek cirolu 50 şirketi arasında Ağustos 2009 tarihinde ikincilik ödülüne layık görülmüştür.

İşletme Mükemmelliği ile Yaratılan Artı Değer

Shell Global Solutions ile yürütülen işletme mükemmelliği ve verimlilik çalışmaları kapsamında, 80 proje uygulamaya konulmuştur. Bu sayede, 80 milyon ABD doları 2009 yılı içinde olmak üzere, üç yıllık dönemde toplam 244 milyon ABD doları FAVÖK yaratılmıştır.

Türkiye'de Ürün Spek Değişimi ve Tüpraş

1 Haziran 2008 tarihi itibarıyla, Euro V standardında ürün üretim ve satışına hazır olan Tüpraş, 20 Kasım 2008 itibarı ile Euro V standardında ürün vermeye hazır olduğunu piyasaya deklare etmiştir. Nisan 2009 tarihi itibarıyla Türkiye'de satılan tüm benzin ürünleri Euro V spektlerinde olup, 10 ppm kükürt, aromatik ve benzen değerlerinde de AB ülkeleriyle aynı standartlara sahiptir.

Liderlik, detaylara verilen önem kadar bütünü görebilmeyi de gerektirir.

Uzun vadeli stratejilerimizin temeli, koşullar ne olursa olsun sektördeki lider pozisyonumuzu güçlendirmektir. Zorlu rekabet koşullarını kazanca dönüştürebilmekteki becerimiz, belirsizliklere karşı resmin bütününe görerek önceliklerimizi belirleyebilmemizde ve gerektiğinde öngörüyle hızlı ve etkin kararlar alabilmemizde yatıyor.

2009 düşük rafineri marjı ve global talepteki zayıf seyre rağmen Tüpraş, düşük hampetrol kapasite kullanımı, üretim ve satış optimizasyonu, tamamladığı yatırımların getirdiği beyaz ürün üretebilme kabiliyetiyle kârlılığını sürdürmüş ve finansal gücünü artırırken yatırımcılarına yine yüksek temettü ödemeyi başarmıştır.

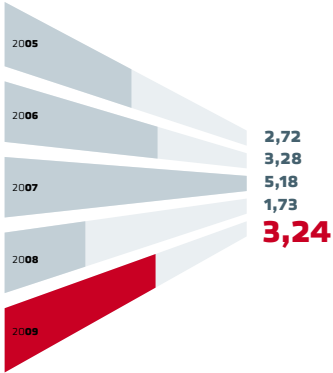

YÖNETİM KURULU BAŞKANI'NIN MESAJI

HİSSE BAŞINA KÂR (TL)

Tüpraş'ın 2009 yılı hisse başına kârı, 2008'e göre %87 oranında bir artışla 1,73 TL'den 3,24 TL'ye yükselmiştir.

Tüpraş, tasarruf politikaları ve verimlilik artırıcı yatırımlar ile iyileştirmelerin yanında uygulanan üretim-satış optimizasyonu sayesinde, pek çok petrol şirketinin rafinaj faaliyetinden zarar ettiği bu dönemde hedeflerine ulaşarak, 811 milyon 297 bin TL net kâr elde etmiştir.

Mesajıma, bugün gerçekleştirmekte olduğumuz 50. Olağan Genel Kurulumuza başarı dileklerini ileterek, paydaşlarımıza ve ülkemize karşı sorumluluklarımızı yerine getirmemizin bizlere verdiği gururla başlamak istiyorum.

Finansal krizin iyice derinleştiği, ham petrol fiyatlarında hızlı düşüşlerin yaşandığı ve rafineri faaliyetini sürdürmenin çok büyük stok zararlarına yol açtığı 2008 yılı son çeyrek dönemine ilişkin değerlendirme toplantımızda "Ne pahasına olursa olsun ülkemize asla akaryakıt sıkıntısı yaşatmayalım" diyerek, ülkeye olan bağlılığımızı ortaya koymanın yanı sıra krizden çıkışı için 2009 yılında izleyeceğimiz stratejimizi belirlemiştik.

Krizin etkilerinin sürdüğü 2009 yılında alınan ve sizlerle paylaştığımız mali tablolarımıza da yansıyan bu başarı, sorumluluğumuz ve yönetim anlayışımızın yanı sıra piyasanın Tüpraş'a duyduğu güven açısından da önemlidir.

Son yüzyılın en büyük finansal krizinin etkisi mali sektör ile sınırlı kalmamış, reel sektörü de derinden etkilemiştir. Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan birkaç ülke hariç tutulduğunda, krizden ayrılmak mümkün olamamıştır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde uygulanan parasal ve mali tedbirlerin de katkısıyla 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren krizin etkilerinde azalma ve finansal piyasalarda iyileşme başlamıştır.

Ancak, mali dengeleri aşırı bozulan ve aralarında bazı AB üyesi ülkelerinin de yer aldığı bir grup ülkede ciddi ekonomik sorunlar yaşanması ve işsizlik oranlarının yüksek düzeylerdeki seyrine devam etmesi, toparlanmanın kalıcılığına ve gücüne ilişkin endişeleri canlı tutmaktadır. Ayrıca, küresel ekonomideki iyileşmenin hükümetlerin mevcut desteği olmadan sürdürülebilirliği yönündeki endişeler de devam etmektedir.

2009 yılında dünya ticaret hacmi %12 civarında daralmıştır. Aynı şekilde ülkemizde de, daralan dış talebe bağlı olarak ihracatta önemli bir düşüş meydana gelmiştir. Artan olumsuz beklentiler nedeniyle yatırım ve tüketim harcamalarının ertelenmesi, iktisadi faaliyette ciddi bir yavaşlamaya yol açmış ve Türkiye ekonomisi, ardi ardına 4 çeyrek dönem küçülmüş olup, işsizlik %13'ler düzeyinde yüksek seyretmektedir. 2009 yılının ikinci çeyreğinde, büyük ölçüde vergi teşviklerinin tüketim harcamalarını artırmasına bağlı olarak talepte kayda değer bir toparlanma görülmüşse de, teşviklerin kaldırılmasıyla birlikte yılın geri kalanında daha zayıf bir performans ortaya çıkmıştır.

İhraç piyasalarındaki daralma ve iç talebin yeterince güçlü olmamasının yanı sıra belirsizliklerin ortadan kalkmaması, sanayide yüksek kapasite kullanımını ve yatırım harcamalarını sınırlamaya devam edecektir. Bu koşullarda, istihdam koşullarının kalıcı olarak iyileşmesinin uzun zaman alacağı ve önümüzdeki dönemde ekonomik faaliyetlerdeki toparlanmanın yavaş ve kademeli bir eğilim göstereceği öngörüsü daha gerçekçi durmaktadır.

Ekonomide yaşanan bu daralmadan hiç şüphesiz en çok etkilenen sektörlerden birisi de öncü sektör konumunda olması nedeniyle enerji olmuştur. İkamesi olmamasına ve neredeyse zorunlu ihtiyaç maddesi olmasına rağmen, 2009 yılında dünya petrol ve petrol ürünleri talebi önemli ölçüde geriledi. Çin, Hindistan ve Orta Doğu'da artan talebe rağmen, gelişmiş ülkelerin taleplerindeki yüksek gerileme nedeniyle dünya petrol ve petrol ürünleri talebi %1,5 gerilemiştir. Günlük 1,3 milyon varile tekabül eden bu talep düşüşü, 1982 yılından beri yaşanan en yüksek talep kaybıdır. Petrol ürünleri talebindeki bu düşüşte en büyük pay, sanayideki gerilemeye paralel olarak endüstri yakıtları olarak

sınıflandırılabileceğimiz dizel sınıfında olmuştur. Öte yandan otomobil satışları gerilerken, artan işsizlik ve azalan kişisel gelirler paralelinde ortalama sürüş kilometreleri de benzin talebini önemli ölçüde düşürmüştür.

Dünya genelindeki bu gelişmelere paralel olarak, Türkiye akaryakıt tüketimi de 2009 yılında %7,6 oranında gerilemiştir. Tüketimi GSYİH ile doğrudan ilgili olan motorinde %3,9 oranında düşüş yaşanırken, doğalgaz fiyatlamasının da etkisiyle kalorifer yakıtı ve fuel oil tüketimi yaklaşık %30 düşmüştür. Aynı şekilde tüketimde düşüşün sürdüğü benzinde tüketim 3 milyon metreküpün altında gerçekleşmiştir.

Öte yandan, yaşanan krize ve taleplerdeki düşüşe rağmen, 2009 yılı neredeyse bütün emtia fiyatlarında olduğu gibi ham petrol fiyatlarında da artışların yaşandığı bir yıl olmuştur. 2008 yılı Aralık ayında, 40,35 dolar/varil ortalama fiyata gerileyen ham petrol fiyatı, yıl içinde ufak bazı dalgalanmalar hariç artış eğilimini sürdürerek, %84,09'lık bir artışla 2009 Aralık ayında 74,28 dolar/varil seviyesine yükselmiştir.

Ancak petrol fiyatlarında yaşanan bu artış, taleplerdeki düşüş nedeniyle ürün fiyatlarına tam olarak yansımaya 2009 yılını rafinaj sektörü için zor bir yıl kılmıştır. OPEC üretim kesintileri, rafinerilerin düşük kapasite kullanımı ve jeopolitik nedenler ağır ve hafif ham petroler arasında fiyat farkını neredeyse ortadan kaldırırken, varil başına rafineri marjları da 2 dolar seviyelerinin altına gerilemiştir. Ayrıca, 2 milyon varilli bulan yeni kapasite ilaveleri ile Çin ve Hindistan gibi ülkeler net ürün ihracatçısı konumuna gelmişlerdir. Daralan taleple birlikte ürün arzındaki bu artış, Çin gibi devlet kontrolünde bulunan rafinerilerin dışındaki rafinerileri daha düşük kapasite kullanımına zorlamıştır.

YÖNETİM KURULU BAŞKANI'NIN MESAJI

Tüketim miktarlarında ve rafineri marjlarında yaşanan bu düşüşler, rafinerilerin kapasite kullanım oranlarının daha sıkı bir şekilde takibini zorunlu kılması, bu çerçevede Tüpraş olarak ülke akaryakıt ihtiyacının eksiksiz ve kesintisiz olarak karşılanması prensibimiz doğrultusunda, optimum üretim ve satış politikası uygulanmıştır.

Tasarruf politikaları ve verimlilik artırıcı yatırımlar ile iyileştirmelerin yanında, uyguladığımız üretim-satış optimizasyonu sayesinde pek çok petrol şirketinin rafinaj faaliyetinden zarar ettiği bu dönemde, hedeflerimize ulaşarak 811 milyon 297 bin TL net kâr elde edilmiştir.

Küresel ekonomideki iyileşmenin yavaş olacağı öngörüsü, mevcut yüksek fiziki ve yüzer stoklar, yeni kapasite ilaveleri ve sınırlı talep artışı dikkate alındığında, oldukça zorlu geçen 2009 yılının ardından, rafinaj sektörünü 2010'da da rahat bir yılın beklemediğini, özellikle yavaş bir iyileşme beklenen gelişmiş OECD bölgesinde yer alan ve lojistik avantaja sahip olmayan rafinerilerin baskı altında olacağını söylemek mümkündür.

Rafinaj sektöründe olumsuz küresel görünüme rağmen finansal açıdan güçlenen Tüpraş, operasyonel kârlılığına katkı sağlayacak yatırımlarına hız verirken, geleceğe yönelik kararlarını da bu dönemde vermiştir. Devir sonrası dönemde attığımız adımlarla, yatırımların devam etmeyeceğine yönelik önyargılı tüm bakış açılarının da yersiz olduğu böylece ortaya konulmuştur. Geçen süre zarfında, tıkanmış olan yatırımlar başarıyla tamamlanarak Tüpraş'ın tüm üretim ve satış altyapısı Euro V standartlarına yükseltilmiştir. Mevcut yatırım planına ek olarak, ürün ve ham petrol paçallama, enerji verimliliği gibi birçok proje hayata geçirilmiştir.

Tüpraş, 2006-2009 yıllarını kapsayan 4 yıllık dönemde, 1 milyar 265 milyon dolarlık yatırım harcaması gerçekleştirmiştir. Tamamlanan bu yatırımlara ilave olarak, şirketimizin gelecekte çok daha kârlı ve güçlü olmasını sağlayacak, orta vadede en önemli projemiz olan Fuel Oil Dönüşüm projesinde müteahhit firma seçimi yapılmış ve sözleşme imzalanmıştır. 2014 yılı başında devreye almayı hedeflediğimiz bu yatırım ile ülkemiz, motorin açığını üretimden karşılamada yolunda önemli bir yol kat etmiş olacaktır.

Erişilen ürün kalite ve standartlarının geliştirilerek sürdürülmesi ve toplum için değerler üretilmesi amacı doğrultusunda, devir sonrası dönemde başlatmış olduğumuz Araştırma-Geliştirme faaliyetlerimize hız vererek Tüpraş'ın bilimsel gücünün üniversite-sanayi ve TÜBİTAK işbirliğiyle daha da geliştirmesini hedefliyoruz.

Sürdürülebilir gelişmenin ancak sağlıklı bir iş ortamı ve çevre ile mümkün olabileceğini ve bunun gerekliliğine inanıyoruz. Bu doğrultuda Tüpraş, tüm operasyonel faaliyetlerinde, bütün risk düzeylerini tanımlayarak riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir düzeye indirme hedefi doğrultusunda gelişimini sürdürmektedir. Bu çerçevede, krize rağmen 2006 yılından bu yana yapılan 100 milyon TL'nin üzerindeki çevresel iyileştirme harcaması ile çevreye yönelik projelendirilen yatırımlar tamamlanmıştır.

En önemli SEÇ performans göstergelerinden müteahhit dahil kaza sıklık oranında 2009 yılı hedefi olan 3,5'un da altına inilerek, 2,5 olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde 80 olarak hedeflenen kaza şiddet oranı ise 73 olarak gerçekleşmiş ve toplam kaza sayısı 2008 yılına göre yarı yarıya düşmüştür.

Tüpraş olarak, operasyonel ve finansal gücümüzü geliştirmenin yanı sıra, şeffaflık ve kurumsal yönetimde hedef çıtamızı her geçen gün daha yükseğe çıkarıyoruz. Tüpraş'ın 2008 yılında 8,20'ye yükselen Kurumsal Yönetim Derecelendirme notu, 2009 yılında 8,34'e yükselmiş ve İMKB kapsamında kurulan endekste ilk üç sırada yer alma geleneği sürdürülmüştür.

3 Aralık 2009 tarihinde uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Tüpraş'ın krize rağmen göstermiş olduğu güçlü performansın teyidi olarak kredi notunu iki kademe artırarak, ülke tavan notu ve yatırım yapılabilir not seviyesi olan BBB (-)'ye yükseltmiştir.

Kârlılıkta iç pazar dinamiklerinin ön planda olmaya devam edeceği bir yıl olması beklenen 2010 yılında, tüketim bölgelerine yakınlık ve güçlü altyapımızı getirdiği lojistik avantaj, sürekli olarak geliştirdiğimiz üretim altyapımız, uygulamaya koyduğumuz kârlılık ve enerji verimliliğini artırıcı projelerimiz ve güçlü insan kaynağımızla 2009 yılında olduğu gibi sektör ortalamasının üzerinde performans göstererek, hissedarlarımız, paydaşlarımız ve ülkemiz için değer üretmeyi sürdüreceğiz. Tüpraş'a ve Türkiye'nin geleceğine güveniyoruz.

ÖMER M. KOÇ
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

YÖNETİM KURULU

Ömer M. Koç

Yönetim Kurulu Başkanı

Ömer M. Koç, lisans eğitimini 1985'te Columbia Üniversitesi Ancient Greek Bölümü'nde tamamlamış ve 1989'da aynı üniversiteden İş Yönetimi Yüksek Lisans derecesi ile mezun olmuştur. İş yaşamına 1985 yılında, İsviçre'deki Kofisa Trading Company'de Satış Memuru olarak başlayan Koç, 1989-1990 yılları arasında New York'ta Ramerica Int. Inc.'da Satış Memuru olarak görev yapmıştır. 1991-1992'de Gazal A.Ş.'de Müdür olarak görev alan Koç, daha sonra sırasıyla 1992-1996 yıllarında Koç Holding A.Ş. Finansman Koordinatörü, 1996-2000 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkan Yardımcısı, 2000-2004 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkanı görevlerinde bulunmuştur. 2004 Nisan ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu üyesi olan Ömer M. Koç, Mayıs 2008'den bu yana Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevini sürdürmektedir. Ömer M. Koç İngilizce ve Fransızca bilmektedir. Kendisi aynı zamanda Türk Eğitim Vakfı Başkanlığı, Geyre Vakfı Başkanlığı, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Başkanlığı ve Tüpraş Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerini de yürütmektedir.

Dr. Bülent Bulgurlu

Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Dr. Bülent Bulgurlu, Ankara Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi mezunudur. Norveç Teknik Üniversitesi'nden İnşaat Mühendisliği Yüksek Lisans ve Doktora derecelerini almıştır. Norveç-Oslo'da başladığı iş yaşamını daha sonra Norveç Teknik Üniversitesi'nde akademisyen olarak sürdüren Dr. Bülent Bulgurlu, 1979 yılında, Garanti İnşaat A.Ş.'de İnşaat Mühendisi olarak, Koç Topluluğu'ndaki görevine başlamış ve bu şirkette çeşitli kademelerde görev yapmıştır. 1990-1996 yılları arasında Garanti İnşaat A.Ş. Genel Müdürlüğü'nü üstlenen Bulgurlu, 1996-2000 yılları arasında Koç Holding'de, Turizm ve Hizmetler Grubu Başkan Yardımcılığı, 2000-2001 yılları arasında, Turizm ve Hizmetler Grubu Başkanlığını yürüttü. Ardından 2001-2003 yılları arasında Koç Holding Turizm ve İnşaat Grubu Başkanlığı, 2004-Mayıs 2007 yılları arasında Koç Holding A.Ş., Dayanıklı Tüketim ve İnşaat Grubu Başkanlığı yapmıştır. Dr. Bülent Bulgurlu Mayıs 2007 tarihinden itibaren Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi ve CEO'su olarak görev yapmaktadır. Mayıs 2007 itibarıyla Koç Holding CEO'su olarak göreve atanmış ve Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi olmuştur. Bulgurlu ayrıca, TÜSİAD, TURMEPA/ DenizTemiz Derneği, Türk Turizm Yatırımcıları Derneği üyesidir.

Rahmi M. Koç

Yönetim Kurulu Üyesi

Rahmi M. Koç, yüksek öğrenimini Johns Hopkins Üniversitesi Endüstriyel Sevk ve İdare Bölümü'nde yapmıştır. İş yaşamına 1958 yılında, Koç Topluluğu'nda, Otokoç şirketinde başlamış ve 1960 yılında Koç Topluluğu'nu Ankara'da temsil eden Koç Ticaret A.Ş.'ne geçmiştir. 1964 yılında Koç Holding A.Ş. Genel Koordinatörü olan Rahmi M. Koç, daha sonra sırasıyla İcra Komitesi Başkanı, İdare Meclisi Başkan Yardımcısı ve İdare Komitesi Başkanı olarak Koç Holding'teki görevine devam etmiştir. 1984'te Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı olan Rahmi M. Koç, bu görevi 2003 tarihine kadar sürdürmüştür ve bu tarihten itibaren Koç Holding Şeref Başkanı ünvanıyla çalışmalarına devam etmektedir. Rahmi M. Koç aynı zamanda Vehbi Koç Vakfı Mütevelli Heyeti Başkan Vekili, Koç Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı, Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı kurucusu ve Yönetim Kurulu Başkanı, VKV Amerikan Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı, TURMEPA/ DenizTemiz Derneği kurucusu ve Onursal Başkanı, TÜSİAD Yüksek İstişare Şeref Başkanı ve TİSK Danışma Kurulu üyesidir.

Semahat Sevim Arsel

Yönetim Kurulu Üyesi

Amerikan Kız Koleji'nden mezun olduktan sonra Goethe Institute'da Almanca eğitim programlarına katılan Semahat Arsel, İngilizce ve Almanca dillerini bilmektedir. 1964 yılında, Koç Holding Yönetim Kurulu Üyeliği ile iş hayatına başlayan Semahat Arsel, halen bu görevinin yanı sıra Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu Başkanlığı, Turizm Grubu Yönetim Kurulu Başkanlığı, Florance Ningtingale Vakfı İkinci Başkanlığı ve Semahat Arsel Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanlığı görevlerini de sürdürmektedir. Kendisi aynı zamanda Koç Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu'nun kurucusudur.

Mustafa V. Koç

Yönetim Kurulu Üyesi

Yüksek öğrenimini 1984 yılında George Washington Üniversitesi İş İdaresi Bölümü'nde tamamlamıştır. Profesyonel iş yaşamına aynı yıl Tofaş Oto A.Ş.'de başlamıştır. 1986-1989 yıllarında İsviçre'deki Kofisa Trading Company'de Satış Müdürü, 1989-1992 arasında Ram DışTicaret A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı, 1992-1994 yıllarında Koç Holding A.Ş. Sanayi-Enerji-Ticaret Şirketleri Başkan Yardımcısı, 1994-1996 yıllarında Koç Holding A.Ş. İnşaat ve Maden Grubu Başkan Yardımcısı, 1996-2003 yıllarında Koç Holding A.Ş. İnşaat ve Maden Grubu Başkanı olarak çalışmıştır. Nisan 2003'ten bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapan Mustafa V. Koç, İngilizce ve Almanca bilmektedir. Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu ile Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Mütevelli Heyeti üyesi, İstanbul Sanayi Odası üyesi, Finlandiya İstanbul Fahri Konsolosu, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu üyesi, Kuveyt Uluslararası Bankası Danışma Kurulu üyesi ve Rolls-Royce Danışma Kurulu üyesidir. Haziran 2004 tarihinde JP Morgan International Council'a katılmıştır. Ayrıca, TÜSIAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı'dır.

Ali Y. Koç

Yönetim Kurulu Üyesi

Ali Y. Koç, yüksek öğrenimini Rice Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde ve ardından Harvard Üniversitesi'nde İşletme Yüksek Lisans programında tamamlamıştır. Koç, 1990-1991 tarihleri arasında American Express Bank'ta Yönetici Yetiştirme Programı'na dahil olmuş, 1991-1992 yılları arasında Ramerica International Inc.'da Koordinatör, 1992-1994 yılları arasında Morgan Stanley Yatırım Bankası'nda Analist olarak çalışmıştır. 1997 yılında, Koç Holding'de Yeni İş Geliştirme Koordinatörü olarak göreve başlayan Ali Y. Koç, 2000-2002 yılları arasında Bilgi Grubu Yürütme Komitesi Başkanı, 2002-2006 yıllarında Bilgi Grubu Başkanı olarak çalışmıştır. 2006 yılından bu yana Koç Holding Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanlığı görevini yürütmekte olan Ali Y. Koç, 2008 Ocak ayından bu yana Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesidir. Ali Y. Koç, İngilizce bilmektedir.

YÖNETİM KURULU

Temel Kamil Atay**Yönetim Kurulu Üyesi**

Temel Kamil Atay, İTÜ Makina Mühendisliği ve Wayne Eyalet Üniversitesi İşletme Bölümü mezunudur. İş yaşamına 1965 yılında Chrysler Sanayi'de Ürün Geliştirme Mühendisi olarak başlayan Atay, 1966-1969 yıllarında Otosan A.Ş. Mamul Geliştirme Müdürü, 1969-1972 yıllarında Ford Motor Co. U.S.A. Mamul Geliştirme Mühendisi, 1972-1974 yıllarında Koç Holding A.Ş. Otomotiv Koordinatör Yardımcısı, 1974-1981 yıllarında Otoylol Sanayi A.Ş. Genel Müdürü, 1981-1994 yıllarında Tofaş Türk Otomobil Fab. A.Ş. Genel Müdürü olarak çalışmıştır. 1992 yılından itibaren Koç Holding A.Ş. Teknik Projeler Başkan Yardımcısı görevini de üstlenen Atay, 1994-1996 yılları arasında Koç Holding A.Ş. Tofaş Grubu Başkanlığı yapmış, 1996 yılında Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi olmuştur. 1996-1998 yıllarında Topluluk Yürütme Kurulu Başkan Vekili ve diğer Otomotiv Grubu Şirketleri Başkanı görevlerini üstlenen Atay, 1998-2000 yıllarında Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Uygulamadan Sorumlu Yönetim Komitesi Üyesi, 2000-2001 yılları arasında ise bu görevlerine ek olarak Koç Holding A.Ş. CEO'luğunu üstlenmiştir. 2003 yılından bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Koç Holding A.Ş. Aile Ofisi Sorumlusu olarak görev yapan Atay, İngilizce bilmektedir.

Erol Memioğlu**Yönetim Kurulu Üyesi**

Erol Memioğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Petrol Mühendisliği mezunudur. İş yaşamına 1979 yılında TPAO'da Uzman-Başmühendis olarak başlayan Memioğlu, 1990 yılına kadar sürdürdüğü bu görevinin ardından aynı kurumda Üretim Müdürü olmuş ve 1994-1999 yılları arasında Yurtdışı Projeler Grup Başkanı ve Turkish Petroleum Overseas Co. Başkanı olarak görev yapmıştır. Kariyerine 1999-2003 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkan Yardımcısı, 2003-2004 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu İcra Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi olarak devam eden Memioğlu, 2004 Mayıs ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkanı'dır. Erol Memioğlu, İngilizce bilmektedir.

Yavuz Erkut**Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür**

Yavuz Erkut, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde, yüksek lisans eğitimini ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamıştır. Erkut, iş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlamıştır. 1979-1990 yılları arasında sırasıyla Ünite Şefi, Başmühendis, İşletme Müdür Yardımcısı görevlerinde bulunmuştur. 1990 yılında Tüpraş Genel Müdürlüğü'ne Dış Ticaret Müdürü olarak atanmıştır. 1994-1997 yılları arasında Petrol İkmal ve Ticaret Daire Başkanlığı göreviyle Ham Petrol İkmal, Akaryakıt Satış, Fiyatlandırma, Dış Ticaret ve LPG İkmal ve Satış Müdürlüklerini yönetmiştir. 1998-2000 döneminde ise aynı bölümlerden sorumlu Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'ye transfer olmuştur. 2000-2006 yılları arasında Opet Petrolcülük A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürlük görevlerinden sonra, 2006 Ocak ayından itibaren Tüpraş Genel Müdürlüğü görevini sürdüren Erkut, 2008 Nisan'ından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesidir.

Ahmet Aksu

Yönetim Kurulu Üyesi

ÖİB C Grubu Temsilcisi

Ahmet Aksu, lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde tamamlamıştır. 1992 yılından bugüne Başbakanlık Özelleştirme İdaresi'nde çalışan Aksu 1993 yılında Deniz Nakliyat T. A.Ş.'de Denetim Kurulu Üyesi olarak çalışmıştır. 1993-2006 yılları arasında ERDEMİR Ereğli Demir ve Çelik Fab. T.A.Ş., TÜMAŞ, Eti Alüminyum ve ESGAZ gibi kurumlarda Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkanı olarak görev almıştır. 2006-2007 yılları arasında TÜMAŞ Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevinin ardından, 2007 yılından bu yana Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.'de Yönetim Kurulu Başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir. Halen Özelleştirme İdaresi Başkan Yardımcısı olarak görev yapmakta olan Aksu, İngilizce bilmektedir.

Denetim Kurulu

İbrahim Murat Çağlar

Denetçi

Kemal Uzun

Denetçi

Goncagül Ayşe Özgüt

Denetçi

İbrahim Murat Çağlar

Denetim Kurulu Üyesi

1973 doğumlu olan İbrahim Murat Çağlar, Bilkent Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü mezun olmuştur. İş yaşamına 1997 yılında PricewaterhouseCoopers'da başlayan Çağlar, 2002-2005 yılları arasında PricewaterhouseCoopers'da Denetim ve Danışmanlık Hizmetleri Müdürü olarak görev yapmıştır. 2005-2008 yılları arasında Koç Holding A.Ş. Denetim Grup Yöneticisi görevini sürdüren Çağlar, 2008 yılından bu yana Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörü'dür.

Kemal Uzun

Denetim Kurulu Üyesi

Kemal Uzun, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İşletme Bölümü'nde tamamlamış ve University of Illinois, College of Business'da Yüksek Lisans yapmıştır. 1990-2006 yılı Mart ayına kadar Stajyer Muhasebat Kontrolörü olarak göreve başladığı Maliye Bakanlığında sırasıyla, Hesap Uzman Yardımcılığı, Hesap Uzmanı, Daire Başkanı, Gelir İdaresi Grup Başkanı, Gelir İdaresi Daire Başkanı gibi görevlerde çalışmıştır. Uzun, 2006 Nisan ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörü olarak görev yapmaktadır.

Goncagül Ayşe Özgüt

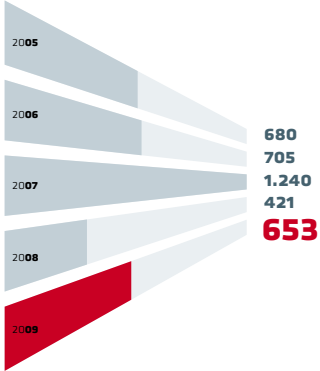
Denetim Kurulu Üyesi

Goncagül Ayşe Özgüt, ODTÜ Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü'nden mezun olmuştur. İş yaşamına Aytemizler Tekstil A.Ş.'de başlayan Özgüt, sırasıyla 1995-96'da Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nda Özel Kalem Müdürlüğü, 1996 Yarımca Porselen A.Ş. Yönetim Kurulu Üyeliği, 1997 Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nda Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 1997 Hamitabat Elektrik Üretim A.Ş. Yönetim Kurulu Üyeliği, 1998-2004 DİTAŞ Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. Denetim Kurulu Üyeliği, 2004 Tüpraş Yönetim Kurulu Üyeliği, 1998 yılında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Danışmanlık Hizmetleri Dairesi'nde Uzmanlık görevlerinde bulunmuştur. 1998 yılından itibaren, Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Özelleştirme Sonrası Takip Grup Başkanlığı'nda Uzman olarak görev yapmaktadır.

GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI

VERGİ ÖNCESİ KÂR (MİLYON ABD DOLARI)

2009 yılında daralan kâr marjlarına rağmen uygulanan yerinde stratejilerle maliyeti düşüren ve verimlilik artışı sağlayan projelerin de katkısıyla 653 milyon ABD doları vergi öncesi kâr elde edilmiştir.

2009 yılı dünya rafineri sektöründe faaliyet koşullarının zorlaştığı, rekabetin yükseldiği, hampetrol-ürün fiyat ilişkisinin ürünler aleyhine bozulduğu ve rafineri kârlılıklarının düştüğü bir yıl olmuştur. Tüpraş açısından ise yaşanan global ekonomik krizin yarattığı etkilere operasyonel ve finansal esnekliklerle, reaksiyon ve uyumun sağlandığı bir süreç yaşanmıştır.

Global ekonomide yaşanan gelişmeler:

2008 yılı son çeyreğinde başlayarak 2009 yılında tüm ülkelere yayılan küresel ekonomik kriz, tüm ülkelerin kapsamlı önlem paketlerini yürürlüğe sokmalarına neden olmuş, resesyona karşı adeta küresel bir savaş verilmiştir. Krizin ilk ortaya çıktığı ülke olan ABD'den başlayarak Avrupa Birliği ve Asya'da büyük ekonomilerin eş zamanlı olarak aldığı acil tedbirler ve dev kurtarma paketleri birbiri ardına yılın ilk çeyreğinde yürürlüğe girmiştir. 2009 yılında uygulanan para politikaları ve alınan tedbir paketlerinin parasal tutarı, 57 trilyon dolar düzeyindeki dünya ekonomik büyüklüğünün %25'ine ulaşmıştır. Alınan önlemler resesyonu yılın ikinci çeyreğinden itibaren bir çok ülkede önlerken, üçüncü çeyrekte krizde en kötünün geride kaldığına yönelik makro göstergeler, global ekonominin toparlanmasına yardımcı olmuştur.

Dünyanın önde gelen merkez bankalarının faiz indirimi uygulamaları, FED'in ekonomiye nakit sağlanması için devlet tahvil alması ve mortgage kredileri ile ilgili menkul kıymet alım büyüklüğünü rekor düzeye çıkarması, ABD'de bankaların stres testini geçmesi, G-20 ülkelerinin, zor durumda bulunan ülkelere yardım için 500 milyar doları IMF'e olmak üzere dünya finans sistemine toplam 1 trilyon dolar katkı sağlaması gibi önlemler, Mayıs ayı ile birlikte dünya ekonomisinde çöküşü sona erdirmiş ve ekonomik göstergelerin yavaşla olsa dipten dönmesinde etkili olmuştur. Böylece yılın 2. ve 3. çeyreğinde ABD, Japonya, Rusya, Almanya, Fransa, Kanada ve Brezilya gibi bir çok ülke pozitif büyümeye geçmiştir. Dünyanın önde gelen Merkez Bankaları'nın küresel kriz için alınan likidite ve destek önlemlerini yılın son çeyreğinden başlayarak azaltmaları, gevşek para politikasını sonlandırmak için verdikleri faiz arttırım sinyalinin zamanlaması, 2010 yılında küresel ekonominin seyrinde temel belirleyici faktör olacaktır.

Küresel krizin ülke ekonomisine yansımaları

Ülke ekonomisinin 2009 yılı boyunca krizde izlediği seyir, yurtdışı ile büyük paralellik arzemiştir. Krizin başlarında 2009 ilk çeyrek dönemde ekonomik daralmanın boyutunda hızlanma olmuş, döviz kurlarında artış yaşanmış ve işsizlik oranı zirveye çıkmıştır. Türk bankacılık sisteminin yüksek sermaye yeterlilik rasyolarıyla krizden korunmasına karşın reel sektör, iç tüketim ve ihracattaki hızlı daralma ile büyük oranda iş kayıpları yaşamıştır. Dış dünyaya tamamen entegre hareket eden Türkiye ekonomisinde ikinci çeyrekte itibaren dipten dönüş başlamış ve Merkez Bankasının faiz indirim politikası ve uygulanan teşvik paketlerinin yanı sıra, beyaz eşya ve otomotiv başta olmak üzere tüketime yönelik sektörlerde uygulanan vergi indirimleri reel ekonomide etkisini göstermiştir. Toparlanmanın zamanlaması ve ivmesi ülkeden ülkeye değişse de, döviz kurlarının bahar aylarında yakaladığı istikrarı yıl sonuna kadar sürdürmesi ve süregelen düşük faiz ortamı, ülke ekonomisindeki daralmanın yılın ikinci yarısında yavaşlaması ile hem işsizlik oranları hem de resesyonun şiddeti oransal boyutta düşüşe geçmiştir.

Ancak 2010 yılında reel sektörün eski gücüne kavuşması ve kârlılığının yükselmesi zaman alacağından zayıflayan vergi gelirleri, 2009 yılında krizden çıkış için uygulanan teşviklerin kamu bütçesinde oluşturduğu dengesizlikle nisbeten yüksek kamu açıkları, reel sektörün yatırıma yeterli kaynak ayıramaması nedeniyle ülkemizin işsizlik oranının azaltılmasının zaman alacak olması gibi sorunlar, ülke ekonomisinde 2010'da beklenen toparlanmanın yanında aşılması gereken temel problemlerdir.

Hampetrol fiyatları:

Petrol fiyat seyrinde küresel kriz ile birlikte 2009 yılında petrol üreticilerinin kararlarının etkin olduğu ve petrol arz ve stok seviyesinin önem kazandığı görülmüştür. İlk çeyrekte 40-50 dolar aralığında seyreden petrol fiyatları, ABD'nin yıl boyunca izlediği düşük faiz politikasıyla dolar kurunun zayıf seyretilmesi, OPEC tarafından 2008 yılı son çeyreğinde alınan 4.2 milyon varillik üretim kesinti kararının 2009 yılı boyunca tavizsiz uygulanması, düşük fiyatlardan yüzer stokların arttırılma çabası ve ikinci çeyrekte başlayarak dünya ekonomisinde görülen iyileşme belirtileri doğrultusunda yıl boyunca yükselen bir trend izlemiştir. Küresel kriz önlemlerinin yıl sonuna doğru kademeli olarak azaltılmaya başlaması ve kolay eritilemeyeceği görülen yüksek miktardaki fiziki ve yüzer stokların etkisiyle petrol fiyatlarındaki artış ivmesi yıl sonuna doğru yavaşlamıştır. Dünya Rafinaj sektöründe Gelişmeler:

Rafinaj sektöründe asya ülkeleri başta olmak üzere 2009 yılında devreye alınan yeni rafineriler, ABD bölgesindeki zayıf tüketim ile birleşince bölgesel ürün ticaretinde orta distilatta dengesizliklerin doğmasına yol açmıştır. Global resesyon ortamında, iç talebin zayıf olduğu ülkelerde hızlı değişen ticaret dengeleri ihracatçı konumda ve düşük kompleksiteye sahip olan rafinerileri, üretimlerini azaltmak hatta üretimden tamamen çekilmek zorunda bırakmıştır. Verimli olmayan ve ihracat pazarı kaybıyla karlarında düşüş yaşayan özellikle gelişmiş ülkelerdeki rafinerilerde 2009 yılında kesin veya geçici kapanmalar yaşanmıştır.

GENEL MÜDÜR'ÜN MESAJI

2009 yılında Akdeniz rafineri marjları, Opec üretim kesintisine bağlı olarak ağır hampetrol türlerinin hafif petrolere göreceli olarak pahalılaşması ve orta distilat ürün talebinde daralma sonucunda dip noktalara sürüklenmiştir. 2009 yılında dünya petrol ürünleri tüketimi yaklaşık 1.3 milyon varil azalırken, açılan yeni rafinerilerin dünya üretim kapasitesini 2.0 milyon varil arttırmasıyla 2008 yılına kıyasla toplam 3.3 milyon varillik bir arz fazlası oluşmasına karşın, 2009 yılında geçici ve kesin kapanan rafinerilerin kapasitesi 1.2 milyon varil seviyesinde kalmıştır. Oluşan bu arz fazlalığı karşısında Akdeniz rafineri marjı 2009 yılında ortalamada 1.95 dolar/varil seviyelerine inmiştir.

2009 yılındaki küçülmeden sonra 2010'da global ekonomide beklenen büyüme ve dünya enerji ve orta distilat ürün talebinde yükseliş beklentisi, Opec'in artacak global petrol tüketimini karşılamak üzere üretim kesintilerini gevşetebilecek olması nedeniyle, 2010 yılında açılacak yeni rafinerilere rağmen, rafineri marjlarını 2009'da gördüğü noktadan az da olsa yukarıya taşıması beklenmektedir. Bununla birlikte 2009 yılının son çeyreğine doğru yoğunlaşan düşük kapasite kullanımı veya stoksuz talep odaklı üretim stratejisinin 2010 yılında da sürdürülmesinin gerekli olacağı, talepte belirgin bir iyileşme görülmeden aksi yönde bir strateji izlemenin sektörün genel kârlılığına olumsuz etki edeceğini söylemek mümkündür.

Genel olarak, 2010 yılı rafinaj sektörü açısından 2009'dan daha pozitif geçmeye adaydır. Ancak, yüksek seviyelerini koruyan fiziki ve yüzer orta distilat stoklarının yanısıra, krizden çıkış stratejilerinin uygulanması kapsamında küresel faiz hadlerinin yıl içinde yükseltilebileceğinin açıklanması, krizden çıkarken hem ekonomik büyümede hem de rafineri marjlarında dalgalanmalara yol açabilecektir.

Türkiye'de petrol ürünleri sektöründe gelişmeler:

Küresel resesyonun etkileri 2009 yılında dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi, Türkiye petrol ürünleri tüketimini de olumsuz etkilemiş ve Türkiye ekonomisinin % 5'in üzerinde küçüldüğü 2009 yılında toplam akaryakıt ürünleri tüketimi %7,6 azalmıştır.

Ürünler bazında en önemli tüketim düşüşü, ekonomik büyümeye en duyarlı ürünler olan motorin ve fuel oil'de meydana gelmiştir. Benzin tüketimindeki azalma 2008 yılında olduğu gibi 2009 yılında da sürmüştü ve benzin pazarının büyüklüğü %2.7 oranında küçülerek 2.9 milyon metreküpe gerilemiştir. Yıl boyunca yaşanan krizin etkisini finansal verilerine en az yansıtacak şekilde optimum üretim ve satış politikasıyla, toplam akaryakıt pazarının %60'ını karşılayan Tüpraş, ülke benzin tüketimi %2.7 küçülürken, benzin satışlarını %1.9 oranında artırmış ve pazar payını %88 seviyesine ulaştırmıştır.

Türkiye kırsal motorin tüketimi %9.4 daralırken, Tüpraş'ın kredili satışlarda vadeyi düşürmesi, müşterilerinin işletme sermayesi ihtiyacını kırsal motorin ithalatı yoluyla karşılamaya yöneltmiş ve Tüpraş kırsal motorin satışları ilave %10,6 azalmıştır. Düşük kükürtlü motorinin tüketimi ise %17.3 artarken, Tüpraş satış miktarını 231 bin ton arttırmıştır.

Dünyadaki negatif seyrin aksine, Türkiye'de havayolu taşımacılığının yaygınlaşması ve sektörün gücünü korumasıyla ülkenin jet yakıtı tüketiminin yükselmesi, Tüpraş'ın jet yakıtı satışlarını %9 oranında arttırmasını sağlamıştır. Askeri jet yakıtı satışlarıyla birlikte toplam jet yakıtı satışı ise 2008 yılına göre %16 oranında artmıştır.

2009 yılında Tüpraş:

2009 yılı dünya rafinerileri açısından rekabetin arttığı, ağır hampetrol fiyatlarının yüksek seyrettiği ve birim ürün kârlılıklarının geçtiğimiz yıllara göre daha sınırlı olduğu bir yıl olmuştur. Tüpraş açısından bakıldığında küresel krizin etkilerinin yaygınlaştığı ve dünya ekonomisinin dip yaptığı ilk çeyrekte global resesyonun yıpratıcı etkilerine rağmen, operasyonel ve finansal esnekliği ön plana çıktığı ve değişen koşullara uyumun sağlandığı bir süreç yaşanmıştır. 2009 yılında izlenen üretim ve satışta optimizasyon politikası Tüpraş'ın krizde olumlu görünüm çizebilen rafineri şirketleri arasında yer almasını sağlamıştır.

Tüpraş, petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir. Düşük hampetrol şarjı ve optimum stok uygulamasının getirdiği kaynak kısıtlamasına rağmen 2009 yılında 10 farklı ülke kaynağından 16 farklı tipte hampetrol alımı gerçekleştirilmiştir.

2009 yılında dip seviyelere gerileyen global rafineri marjları ve düşen ihraç ürün kârlılığına karşın, operasyonel açıdan hampetrole göre daha uygun maliyetli yarımamulün dönüşüm ünitelerinde işlenmesi tercih edilmiş, yurtiçi talebi karşılayacak şekilde optimum üretim ve satış politikası uygulanmış ve beyaz ürün verimliliği artırılmıştır. Sadece işlenen hampetrol miktarı baz alındığında %60,4 hampetrol kapasite kullanımı gerçekleştirilirken, şarja verilen yarı mamullerle birlikte toplam kapasite kullanımı %69,1 düzeyine ulaşmıştır. Krizin etkilerinin en derin şekilde görüldüğü 2009 yılı ilk çeyrek dönemde Kırıkkale ve Batman rafinerileri başta olmak üzere yıl içerisinde planlanan bakımlar, talebin de zayıf olduğu bu döneme çekilmiştir. Bölgesel talepler kara ve demiryolu ürün taşımaları ile diğer rafinerilerden karşılanmış ve böylece Tüpraş'ın rafinerileri arasında üretim ve satış optimizasyonu sağlanmıştır.

Böylece kriz öncesi yıllarda yüksek hampetrol kapasite kullanımı ile iç talep fazlası olarak ihraç piyasasına yöneltilen siyah ürün üretimi, ihraç piyasalarının elverişsiz olduğu 2009 yılında düşürülmüştür. Üretim içindeki beyaz ürün payı 2008 yılında %68,7 düzeyinde iken, 2009 yılında %73,6'ya yükseltilmiş, bu üretim politikasının uygulanmasıyla, Akdeniz rafineri marjı geçen yıla göre %65 azalarak 1.95 dolar/varil seviyesine gerilerken, Tüpraş brüt rafineri marjı ise %15 azalışla 9,2 ABD doları/varil olarak gerçekleşmiştir.

Global krizin yurt içi tüketim üzerindeki olumsuz etkilerine rağmen, 18,2 milyon ton yurtiçi satış gerçekleştirilmiştir. 2009 yılında kârlılığı düşen ihracat miktarı 2008'e göre %46 azaltılarak 1,8 milyar dolar değerinde 3,3 milyon ton ürün ihraç edilmiştir. Böylelikle Tüpraş'ın 2009 yılı toplam satış miktarı 21,5 milyon ton olmuştur.

Rafinaj sektöründe olumsuz global görünüm doğrultusunda bir çok petrol şirketinin refinajda zarar ettiği 2009 yılını, uyguladığı yerinde stratejilerle finansal açıdan güçlenerek kârlı bir şekilde tamamlamayı başaran Tüpraş, ulaştığı 522 milyon dolar net kâr düzeyi ile hedefini gerçekleştirmiştir.

Sektördeki zayıf marj ortamında, rekabet gücünü yükselterek refinaj kârlılığını korumak için maliyet azaltıcı ve verimlilik arttırıcı projelerin önemi daha da belirgin hale gelmiştir. Bu kapsamda verimlilikte gelişmelerin somut olarak ölçülebilmesi için, ulaşılacak noktayı ilk etapta rakamsal olarak belirlemek amacıyla sektörel kıyaslama çalışmaları yapılmış olup, enerji alanında belirlenen tasarruf projeleri hızla hayata geçirilmiştir. Şirketin faaliyet alanlarında verimliliği arttırmak üzere sürdürülen "İşletme Mükemmelliği Programı" çalışmaları kapsamında seçilen 80 projeden 2009 yılı içerisinde 79 milyon dolar olmak üzere 3 yılda 244 milyon dolar artı değer yaratılmıştır.

Şirketimizin faaliyetleri nedeniyle zarar görebilecek her kesimin maruz kalabileceği olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla Sağlık, Emniyet, Çevre kriterleri daima iyileştirilmektedir. Bu hedef doğrultusunda şirketin öncelikleri arasında yer alan Sağlık, Emniyet, Çevre (SEÇ) konusunda çalışmaların etkin biçimde uygulanması ve izlenmesi için uzun vadeli bir plan hazırlanmıştır. Şirketlerin hayatîyetlerini sürdürebilmelerinin ön koşullarından olan teknik emniyet ve çevre konusunda en önemli emniyet performans göstergelerinden biri olan kaza sıklık oranı hesaplanmasına 2009 yılı için müteahhit firma çalışanlarının yaptığı kazalar da dahil edilerek hedef 3,5 olarak belirlenmiş, yıl sonunda elde edilen 2,5 kaza sıklık oranı ile 2012 yılında ulaşılması hedeflenen değere ulaşılmıştır. Kaza sıklık oranında bundan sonraki hedefimiz, bu oranı daha da iyileştirmektir.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Kurumsal Yönetim İlkelerine uygunluğun göstergesi olan kurumsal yönetim derecelendirme notumuz, şirketimizde kurumsal yönetim alanında kaydedilen birçok ilerlemenin yanı sıra, çevre sorumluluğu bilinci doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz çalışmaların olumlu katkısıyla, 2009 yılında revize edilerek 10 üzerinden 8,20'den 8,34'e yükseltmiştir. Bağımsız kurumsal sosyal sorumluluk ve hesap verebilirlik örgütü AccountAbility ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Enstitüsü ortaklığıyla gerçekleştirilen "AccountAbility Etik Hesap Verebilirlik 2008 Türkiye Değerlendirmesi"nde Tüpraş, ülkemizdeki en yüksek cirolu 50 şirket arasında 2009 yılında 2.'lik ödülüne layık görülmüştür.

2009 yılında uygulanan doğru stratejiler ve yerinde atılan adımlar, henüz krizin etkilerinin devam ettiği bir dönem olan 2009 yılı sonunda, Uluslararası derecelendirme kurulu Fitch Ratings'in, Tüpraş'ın yabancı para cinsinden uzun vadeli 'BB' olan notunu, ülke tavanı olan 'BBB-' seviyesine yükseltmesiyle perçinlenmiştir. Tüpraş'ın, güçlü

operasyonel ve finansal yapısı etkin depolama kapasitesi ve güçlü dağıtım alt yapısıyla birlikte Türkiye piyasasında lider konumda olması, nakit yapısının refinaj sektöründeki ortalamaların üstünde olması ve sahip olduğu ürün çeşitliliği ile rakiplerine göre daha iyi bir derecelendirme notu verilmiştir.

Fuel Oil Dönüşüm Yatırımı:

Ülkemizde tüketim imkanı azalan ve talep fazlası konuma dönüşen değeri düşük, yaklaşık 4,2 milyon ton siyah ürünü (fuel oil ve atmosferik dip) yaklaşık 3,5 milyon ton benzin ve motorin gibi daha değerli ve çevreci beyaz ürünlere dönüştürecek olan ve tahmini yatırım tutarı 1,8 milyar dolar Fuel Oil Dönüşüm Projesi 2014 yılında İzmit Rafinerisine entegre olarak hayata geçirilmiş olacaktır. Bu yatırım, Tüpraş'ın bugüne kadar yaptığı tüm yatırımların devamı ve tamamlayıcısı niteliğindeki en büyük adımı oluşturacaktır. 2009 yılında yapılan değerlendirmeler sonucunda, projenin gerçekleştirilmesi için İspanyol Tecnicas Reunidas firması ile anlaşma imzalanmış ve çalışmalara başlanmıştır.

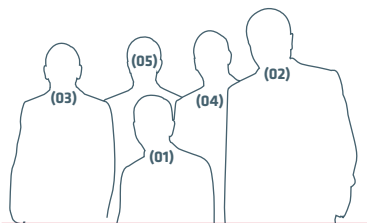
Bu projenin tamamlanması ile İzmit Rafinerisi Avrupa'nın en kompleks rafinerilerinden biri olacak ve 400 milyon doların üzerinde ilave FAVÖK yaratılacaktır. Proje ile hem ülkemizin net ithalatçısı konumunda olduğu motorin arzına katkıda bulunulacak hem de Tüpraş'ın rekabet gücü ve kârlılığı arttırılmış olacaktır.

Tüpraş'ın geleceğine yönelik vizyoner ve geniş perspektifli bakış açısını yaratan insan kaynağımız ile, sektörün üstün performans gösteren oyuncusu olmaya devam edecek ve hissedarlarımız ve ülkemiz için üretmek var olacağız.

YAVUZ ERKUT
GENEL MÜDÜR

ÜST YÖNETİM

- 01 Yavuz Erkut
- 02 Gürol Acar
- 03 Yılmaz Bayraktar
- 04 Hasan Tan
- 05 İbrahim Yelmenoğlu

Yavuz Erkut (01)

Genel Müdür

Yavuz Erkut, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde, yüksek lisans eğitimini ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde tamamlamıştır. Erkut, iş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlamıştır. 1979-1990 yılları arasında sırasıyla Ünite Şefi, Başmühendis, İşletme Müdür Yardımcısı görevlerinde bulunmuştur. 1990 yılında Tüpraş Genel Müdürlüğü'ne Dış Ticaret Müdürü olarak atanmıştır. 1994-1997 yılları arasında Petrol İkmal ve Ticaret Daire Başkanlığı göreviyle Ham Petrol İkmal, Akaryakıt Satış, Fiyatlandırma, Dış Ticaret ve LPG İkmal ve Satış Müdürlüklerini yönetmiştir. 1998-2000 döneminde ise aynı bölümlerden sorumlu Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'ye transfer olmuştur. 2000-2006 yılları arasında Opet Petrolcülük A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürlük görevlerinden sonra, 27 Ocak 2006 tarihinden itibaren Tüpraş Genel Müdürlüğü görevini sürdüren Erkut, 2008 Nisan'ından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesidir.

Gürol Acar (02)

Genel Müdür Yardımcısı

Gürol Acar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü mezunudur. İş yaşamına 1977 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlamış, çeşitli mühendislik pozisyonlarında görev almıştır. Tüpraş İzmit Rafinerisi ve Genel Müdürlük'te, yönetim kademelerinde çeşitli görevlerde bulunmuştur. Tüpraş'ta çalışırken Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırladığı 7. ve 8. dönem beş yıllık kalkınma planlarında, Petrol Ürünlerinden Sorumlu Komisyon'un Başkanlığını yürütmüştür. Kırıkkale Rafineri Müdürü olarak çalışırken, 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'de Terminal ve Teknik Servisler Müdürü olarak işe başlamıştır. 2004 yılından itibaren Opet Petrolcülük A.Ş. Terminal ve Teknik Servisler Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Acar, 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Tüpraş Teknik İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

Yılmaz Bayraktar (03)

Genel Müdür Yardımcısı

Yılmaz Bayraktar, Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuş ve Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde "Endüstri İçin Dizayn ve İş İdaresi" başlıklı programda yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. İş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Enerji ve Ekoloji Mühendisi olarak başlamıştır. Sırasıyla Kuvvet Santrali, Buhar Üretim, Elektrik Üretim, Pompa Transfer ve Atık Su Arıtma Üniteleri Şeflik ve Başmühendisliklerinde ve daha sonra sırasıyla Yardımcı Tesisler İşletme Müdür Yardımcılığı, Üretim Üniteleri İşletme Müdürlüğü ve 1997 yılından itibaren Rafineri Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1999-2006 yılları arasında Siemens Power Generation "İşletme ve Bakım" anlaşması altındaki BOSEN Enerji Elektrik Üretim A.Ş. kombine çevrim santralinde, Siemens adına Tesis Müdürü görevini üstlendikten sonra, 27 Ocak 2006 tarihinden itibaren Tüpraş Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

Hasan Tan (04)

Genel Müdür Yardımcısı

Hasan Tan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü ve Pennsylvania Üniversitesi İş Yönetimi Yüksek Lisans programını tamamlamıştır. İş yaşamına 1990 yılında Tüpraş'ta Dış Ticaret Departmanı'nda Mühendis olarak başlamış ve Motorin ve LPG İthalatından Sorumlu İthalat Şefi olarak devam etmiştir. 1995 yılında, Ham Petrol İkmal Departmanı'na ham petrol anlaşmaları ve kârlılık analizlerinden sorumlu Koordinatör olarak atanmıştır. 1999-2004 yılları arasında LPG İkmal ve Satış Müdürü olarak görev yapmıştır. Ocak 2005'ten bu yana Opet Petrolcülük A.Ş. İkmal Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Tan, 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Tüpraş'ın özelleştirilmesinden sonra, Ticari İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

İbrahim Yelmenoğlu (05)

Genel Müdür Yardımcısı

İbrahim Yelmenoğlu, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1991 yılında, Illinois Üniversitesi Yüksek Lisans programını 2003 yılında tamamlamıştır. İş yaşamına 1987 yılında Maliye Bakanlığı'nda başlamıştır. 1992-2004 yılları arasında Hesap Uzmanları Kurulu'nda görev almıştır. 2004 yılında Koç Holding Denetim Grup Başkanlığı'na transfer olan Yelmenoğlu, 2004-2006 döneminde Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Tüpraş'ın Koç Holding'e %51 hisse devrinden sonra 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevine atanmıştır.

Başarının sürekliliği, rekabette sürekli fark yaratmaktan geçer.

Tedarikte, dağıtımda, altyapı ve finansal yapıda sahip olduğumuz avantajları, üretimde mükemmelliğe ulaşma hedefimiz doğrultusunda kullanarak, fark yaratmaya ve başarılarımızı daim kılmaya devam ediyoruz.

Üretimde mükemmelliğe yönelik kârlılık artırıcı çalışmaları yanı sıra izlenen yerinde finansal stratejilerle Tüpraş, referans Akdeniz kompleks marjı ile olan farkını her yıl sürekli artırırken, kriz sürecinde net nakit pozisyonunu da yükseltmiştir.

ÜRETİM

Tüpraş, petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için, ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir.

2009 yılı dünya rafinerileri açısından düşük talep ve yükselen arz nedeniyle rekabetin arttığı, yüksek kükürlü ve ağır ham petrol fiyatlarının yüksek seyrettiği ve birim ürün kârlılıklarını geçtiğimiz yıllara göre daha sınırlı olduğu bir yıl olmuştur. Tüpraş açısından bakıldığında küresel krizin etkilerinin yaygınlaştığı ve dünya ekonomisinin dip yaptığı ilk çeyreктen itibaren global resesyonun yıpratıcı etkilerine rağmen, operasyonel ve finansal esnekliğin ön plana çıktığı ve değişen koşullara uyumun sağlandığı bir süreç yaşanmıştır.

2009 yılında düşen rafineri marjlarına ve azalan ihraç ürün kârlılığına karşın, dönüşüm ünitelerinde operasyonel açıdan ham petrole göre daha uygun maliyetli yarı mamulün işlenmesi tercih edilmiş, öncelikli olarak yurtiçi talebi karşılayacak şekilde optimum üretim ve satış politikası uygulanmış ve beyaz ürün verimliliği artırılmıştır. Bunun sonucunda sadece ham petrol işlemeden %60,4 AFSRO ve HVGO gibi ara mamul olarak şarja verilen ürünlerle beraber toplamda %69,1 kapasite kullanımı gerçekleştirilmiştir.

2009 yılı başlarında varil 40 ABD doları seviyesindeki petrol fiyatları, OPEC'in 4,2 milyon varillik kesinti kararının 2009 yılı boyunca ödün vermeksizin uygulanması, genişleyen para arzıyla dolar kurunun diğer para birimleri karşısında zayıf seyretmesi ve ikinci yarıdan başlayarak

dünya ekonomisinde belirginleşen iyileşme belirtilerinin etkisiyle yıl sonuna kadar yükselen bir seyir izlemiştir. Avrupa bölgesinin referans ham petrolü olan Dated Brent fiyatı yıl sonunda 77,7 ABD doları/varil seviyesinden kapanmış, ortalama da ise 61,51 ABD doları/varil seviyesinde gerçekleşmiştir.

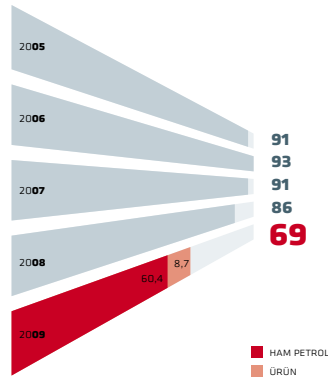
Tüpraş, petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için, ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir.

Tüpraş, ham petrol alımlarının önemli bir kısmını ülkelerin ulusal petrol şirketleriyle yaptığı yıllık anlaşmalar yoluyla gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra, ürün taleplerinin gerektirdiği özelliklere sahip ham petrol türleri için tedarik esnekliğini ve ilave opsiyonlarını artırmaya yönelik alımlar da yapmaktadır. Spot piyasa alımların yanı sıra işlenen ham petrolün 2,3 milyon tonu yerli ham petrolden karşılanmıştır.

Yıl içinde 22,93 API ile 44,78 API arasında değişen gravitelerde ve %0,2 ile %4,13 arasında değişen kükürt içeriklerinde 10 farklı kaynaktan 16 farklı çeşitte ham petrol alımı yapan Tüpraş'ın ortalama ham petrol gravitesi 31,93 API ve ham petrol kükürt oranı ise %1,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

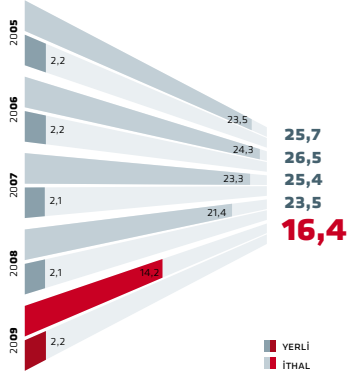

KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

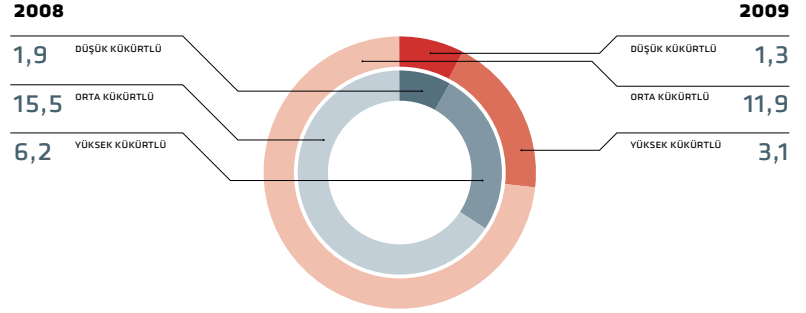

Tüpraş, 2009 yılında sadece ham petrol işlemeden %60,4 AFSRO ve HVGO gibi ara mamul olarak şarja verilen ürünlerle beraber toplamda %69,1 kapasite kullanımı gerçekleştirmiştir.

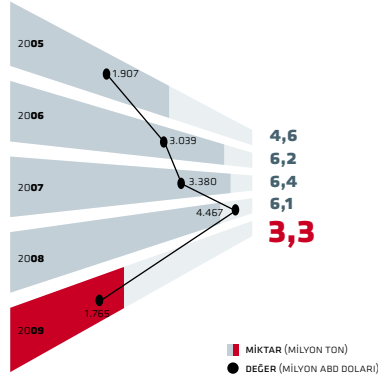
HAM PETROL TEMİNİ (MİLYON TON)

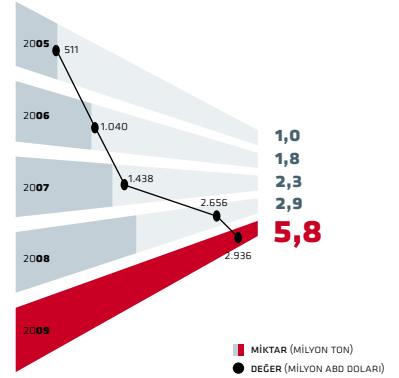
HAM PETROL TEMİNİNDE KÜKÜRT ORANI (MİLYON TON)

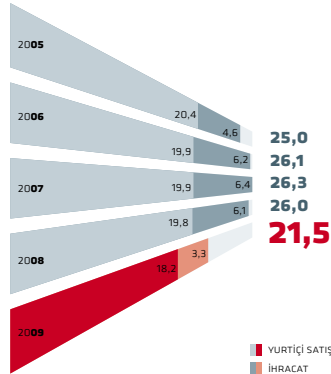
ÜRÜN DIŞ SATIMI

ÜRÜN DIŞ ALIMI

TOPLAM SATIŞLAR (MİLYON TON)

Tüpraş, 36 çeşit petrol ürününün Türkiye genelinde tedarikini sağlamaktadır. Geçtiğimiz yıl Tüpraş rafinerilerinden yapılan satışların %29'u boru hattı, %42'si deniz yolu, %29'u ise kara ve demiryolu ile yapılmıştır.

ÜRETİM

Üretimde 2008'de %68,7 olan beyaz ürün payını 2009'da %73,6'ya yükselten Tüpraş, uyguladığı bu üretim politikası ile rafinerilerde marjların düşük seyrettiği bir ortamda marjlarını Akdeniz piyasasının üzerine taşımayı başarmıştır.

2009 yılı içinde ithal edilen 14,1 milyon ton ham petrole 6,4 milyar ABD doları ve ürün ve yarı mamül ithalatına 2,94 milyar ABD doları olmak üzere Tüpraş'ın toplam ithalat faturası yaklaşık 9,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Dünya ekonomisinde toparlanmanın ancak Haziran ayından sonra gelen verilerle gözlemlendiği, fakat ülkelerin krizden çıkış stratejilerine ilişkin para ve faiz politikaları ile ilgili olarak zamanlama belirsizliklerin olması nedeniyle, ham petrol fiyatlarının 2009 yılı içinde ikinci bir dip yapma riski de dikkate alınarak, piyasa talebi doğrultusunda üretim yapılmış ve operasyonel riski minimize edecek şekilde üretim ve stok optimizasyonu uygulanmıştır. Bu doğrultuda 2009 yılında 16,4 milyon ton ham petrol ikmalı yapılırken 0,5 milyon tonu stoktan olmak üzere toplam 16,98 milyon ton ham petrol işlenmiştir.

Yıl içinde yurtiçi talebi karşılayacak üretim politikası izlenirken, dönüşüm üniteleri etkin kullanılmış ve beyaz ürün verimliliğinde artış sağlanmıştır. Böylece ihrac piyasaları için üretilen fuel oil başta olmak üzere siyah ürün miktarı azaltılmıştır.

Üretimdeki beyaz ürün payı 2008'de %68,7 iken 2009'da %73,6'ya yükseltilmiş, uygulanan bu üretim politikası ile marjların düşük seyrettiği bir ortamda, Tüpraş ile referans Akdeniz kompleks marjları arasındaki makas daha da açılmıştır.

TÜPRAŞ RAFİNERİLERİ ÜRETİMLERİ (BİN TON)

ÜRÜNLER	2008	2009	DEĞİŞİM %
LPG	769	619	(19,4)
BENZİNGNAFTA	4.979	3.966	(20,3)
JET YAKITI / GAZYAĞI	2.829	2.003	(29,2)
KIRSAL MOTORİN	4.075	2.132	(47,7)
MOTORİN	2.546	2.587	1,6
ORTA DİSTİLAT	9.450	6.722	(28,9)
FUEL OİL'LER	4.765	2.076	(56,4)
ASFALTAR	2.242	2.010	(10,3)
MAKİNA YAĞLARI	264	247	(6,4)
DİĞER	311	329	5,5
TOPLAM	22.780	15.968	(29,9)

TÜPRAŞ RAFİNERİLERİ YURTIÇİ SATIŞLARI (BİN TON)

ÜRÜNLER	2008	2009	DEĞİŞİM %
LPG	942	861	(8,5)
NAFTA	532	107	(79,8)
BENZİNLER	1.969	2.007	1,9
JET YAKITI / GAZYAĞI	2.307	2.665	15,5
KIRSAL MOTORİN	6.144	4.988	(18,8)
MOTORİN	2.134	2.365	10,8
ORTA DİSTİLAT	10.585	10.019	(5,3)
FUEL OİL'LER	3.089	2.637	(14,6)
ASFALTAR	2.260	1.998	(11,6)
MAKİNA YAĞLARI	252	244	(3,3)
DİĞER	217	338	56,2
TOPLAM YURTIÇİ SATIŞLAR	19.845	18.213	(8,2)

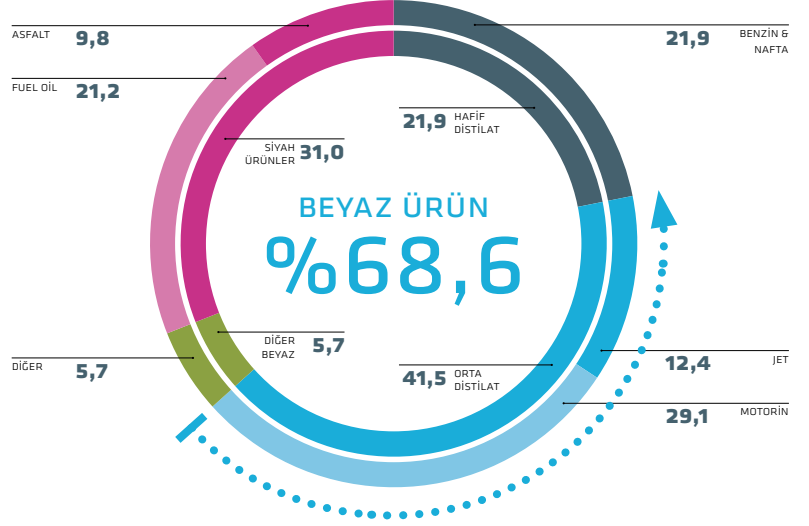
Grafikte görüleceği gibi 2009 yılında siyah ürün payı %26,4'e düşürülmüş, siyah ürün üretiminde geçtiğimiz yıl %32,0 olan ve fuel oil'e göre daha kârlı olan asfaltın payı ise 2009 yılında %48'e yükseltilmiştir.

Tüpraş'ın yurtiçi petrol ürünlerinin fiyatları, Petrol Piyasası kanununda belirtilen en yakın piyasa olan CIF Genova Akdeniz Platts fiyatlarıyla doğrudan ilişkilidir. Akdeniz'deki rafineri şirketlerinin kârlılık performansı ölçümlerinde gösterge olarak, Reuters tarafından günlük olarak yayınlanan Akdeniz rafineri marjları baz alınmaktadır. Akdeniz-Ural kompleks rafineri marjı 2008 yılına göre %65 düşüşle 1,95 ABD doları/varil seviyesinde gerçekleşirken, Tüpraş'ın 2009 yılında gerçekleştirdiği üretim ve satış politikalarının etkisiyle brüt rafineri marjı bir önceki yıla göre sadece %15 azalışla 9,21 ABD doları/varil, net rafineri marjı da 2,3 ABD doları/varil seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece Tüpraş ile Akdeniz rafineri marjı arasında 2008 yılında 5,36 ABD doları/varil seviyesinde olan fark, 2009 yılında Tüpraş lehine daha da açılarak 7,27 ABD doları/ varil seviyesine yükselmiştir.

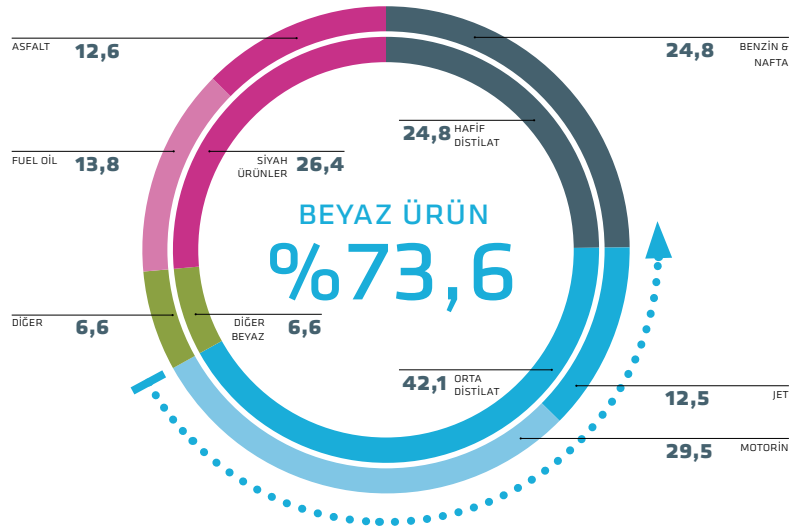
Tüpraş'ın rafineri marjının teorik olarak hesaplanan Akdeniz rafineri marjının üzerinde seyretmesini sağlayan yapısal üstünlükleri vardır. Bunlar, Tüpraş rafinerilerinin tüketim bölgelerinin merkezinde konumlandırılmış olması, Türkiye'nin pek çok üründe net ithalatçı konumunda olması, hacimli ham petrol alımının getirdiği fiyat avantajları, farklı ham petroleri işleyebilme esnekliği, rafineri tasarımlarının ağır ve yüksek kükürtlü ham petrol işleyebilecek konumda yapılmış olması, ham petrol tedarik merkezlerine yakınlıkla uygun maliyet ve çeşitlilikle ham petrol tedarik edilebilmesi, ham petrol ve ürün ithalatı için güçlü altyapı ve tesis, yurtiçi müşterilere direkt boru hattı bağlantıları sayesinde müşterinin düşük depolama ihtiyacı ve yüksek ihracat kabiliyeti olarak sayılabilir.

ÜRÜN VERİMLERİ (%)

2008 ÜRETİMİ 22,78 MN TON

2009 ÜRETİMİ 15,97 MN TON

ÜRETİM

Tüpraş, 2009 yılında üretim ve ithalattan olmak üzere toplam 21,52 milyon ton ürün satışı gerçekleştirmiştir. Bu satışların 18,21 milyon tonunu yurtiçi satışları oluşturmaktadır.

BRÜT RAFİNERİ MARJİ	AKDENİZ TÜPRAŞ	URAL KOMPLEKS
OCAK	7,5	5,2
ŞUBAT	9,5	4,4
MART	11,6	0,8
NİSAN	9,7	2,5
MAYIS	8,6	1,6
HAZİRAN	9,7	0,2
TEMMUZ	7,8	1,3
AĞUSTOS	10,0	1,2
EYLÜL	9,0	2,3
EKİM	10,3	1,2
KASIM	9,7	1,4
ARALIK	8,1	1,5

Tüpraş, 36 çeşit petrol ürününün Türkiye genelinde tedarikini sağlamaktadır. Doğrudan ürün satışı yapılan müşteriler, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından lisanslandırılmış akaryakıt, LPG, ihrakiye, madeni yağ dağıtım firmaları, petrokimya sanayi, boya sanayi, lastik sanayi, Karayolları Genel Müdürlüğü, Belediyeler ile bu kurumlar tarafından onaylanmış müteahhit firmalar ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına Milli Savunma Bakanlığı'dır. Geçtiğimiz yıl Tüpraş rafinerilerinden yapılan satışların %29'u boru hattı, %42'si deniz yolu, %29'u ise kara ve demiryolu ile yapılmıştır.

Tüpraş, 2009 yılında üretim ve ithalattan olmak üzere toplam 21,52 milyon ton ürün satışı gerçekleştirmiştir. Hampetrol ve ürün fiyatlarındaki düşüşe rağmen global krizin etkisiyle yurtiçi tüketiminin daraldığı

2009 yılında 18,21 milyon ton yurtiçi satış gerçekleştirilmiştir. 2009 yılında ürün marjları dikkate alınarak nafta yerine benzin, siyah ürünlerde de fuel oil yerine asfalt maksimizasyonu tercih edilmiştir. 2009 yılında hava yolu taşımacılık sektöründeki büyüme doğrultusunda yurtiçi Jet yakıtı satışlarında en yüksek satış rakamlarına ulaşılmıştır. Toplam yurtiçi satışlarda %72,6 olan beyaz ürün payı %74'e, toplam satışlarda ise %70,3'ten %73,2'ye yükseltilmiştir.

Çevre konusundaki hassasiyetini her fırsatta belirten Tüpraş, kârlılığın artırılması kadar, ülkemize ve topluma karşı sorumluluğunu da yerine getirmeye özen göstermektedir. Ülkemizde hali hazırda 10 ppm ve 1.000 ppm kükürt içerikli olmak üzere iki çeşit motorin kullanılmaktadır. Her iki motorin, içerdiği kükürt haricinde aynı özelliklerde ürünler olup, standartlar çerçevesinde ürünlerin akışkanlığı -15 dereceye kadar olduğu için kış sezonunda ülkemizin bazı bölgelerinde sorunlar yaşanabilmektedir. Tüpraş, tüm müşterilerine istedikleri niteliklerde ürün sunma ilkeleri doğrultusunda, ürettiği 10 ppm motorinin akışkanlık özelliğini -25 derece soğuğa dayanacak kadar düşürerek 20 Kasım 2009'da piyasaya sunmuştur. Kış motorinin üretiminde ton başına yaklaşık 5 ABD doları olan maliyet artışı ise satış fiyatına yansıtılmamıştır.

Tüpraş, yalnızca ülke tüketimini karşılamakla yetinmeyerek, küresel arenada da sektörün önemli oyuncularından biri olmayı hedeflemektedir. Bu stratejik hedef doğrultusunda geliştirdiği teknolojik altyapı ile ülke talebinin üzerinde ürettiği

nitelikli ürünleri, yoğun rekabetin yaşandığı dünya pazarına da sunmaktadır. Böylece, son yıllarda giderek artan oranda ihracat ve müşteri potansiyeli elde etmektedir. Yurtiçi piyasanın ekonomik koşullara ve pazar koşullarına bağlı olarak daraldığı dönemlerde, ortaya çıkan talep fazlası ürünlerin ihraç edilmesi, üretim ve stok maliyetlerinin aşağı çekilmesini sağlarken, döviz riskine karşı doğal korunma mekanizması da oluşturmaktadır.

Geçmiş yıllarda Tüpraş ihracatında en büyük payı nispeten düşük kâr marjına sahip nafta ve HVGO gibi ürünler oluştururken, günümüzde özellikle benzin, jet, motorin gibi yüksek değere sahip beyaz ürünlerin yanı sıra fuel oil ihracı da dış ticarete en büyük payı almaktadır. Global piyasada yaşanan talep daralmasının etkisiyle 2009 yılında 2,0 milyon tonu kurşunsuz benzin, 1,0 milyon tonu fuel oil, 251 bin tonu motorin ve 33 bin tonu diğer petrol ürünleri olmak üzere ihracat geçtiğimiz yıla göre miktarsal olarak %46 gerilemiş ve toplam 1,8 milyar ABD doları değerinde 3,3 milyon ton ürün ihracatı gerçekleştirilmiştir.

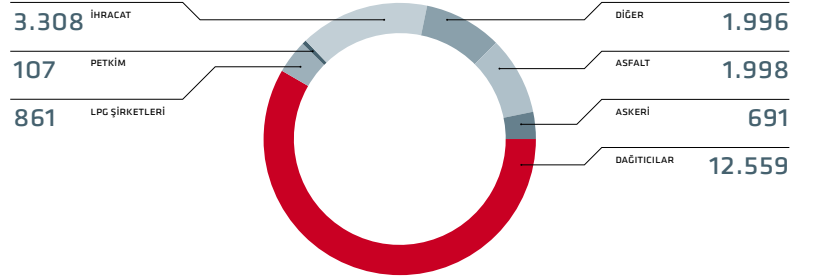
Avrupa normlarında ürün üretme kapasitesine sahip olan Tüpraş için çevresel etkisi azaltılmış yüksek kaliteli ürünlerin arzı bir standarttır. Zaman zaman kükürt içeriğinden dolayı yüksek ile düşük kükürtlü ürünler arasında belirgin fiyat farkı ortaya çıkmaktadır. Tüpraş, ürün kalitesi ve çevresel etkisini iyileştirecek, ünitelerindeki ilave kapasiteyi kullanarak, özellikle 2008 yılından itibaren ülke talebini karşılamaya yönelik olarak üretim satış planlamasını uygulamaya koymuştur. Bu çalışma

kapsamında, yurtdışından tedarik edilen ucuz, ancak yüksek çevresel etkileri olan motorin, rafinerilerde procesten geçirilerek, çevresel etkileri düşük, ürün kalitesi yüksek motorin üretilmiştir.

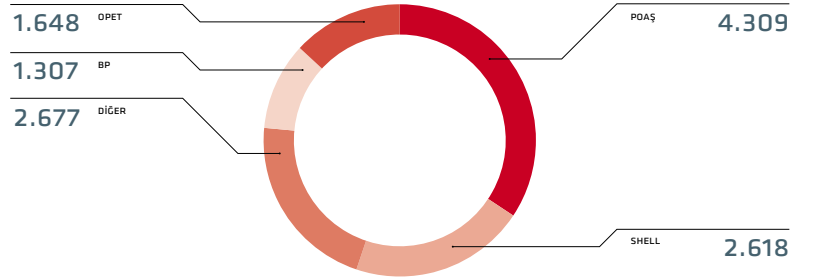
Enerji sektöründe hızla değişen arz ve talep dengelerine karşı esnek bir tutum sergilemenin öneminin farkında olan Tüpraş, 2009 yılında dönüşüm ünitelerinde şarja vermek üzere yarı mamül ithalatına yönelmiştir. İç piyasadaki ürün açıklarını ve dönemsel talep artışlarını karşılayabilmek için nihai ürün ithalatının yanı sıra dönüşüm ünitelerinde şarja verilmek üzere yarı mamül de ithal edilmiştir. 2009 yılında 2,9 milyon ton yüksek kükürtlü motorin, 1,1 milyon ton ASRFO, 615 bin ton jet yakıtı, 519 bin ton düşük kükürtlü fuel oil, 174 bin ton LPG, 170 bin ton nafta, 150 bin ton MTBE ve 130 bin ton HVGO ve LCGO olmak üzere ham petrol haricinde yarı mamül de işlendiğinden toplam 2,9 milyar ABD doları değerinde 5,8 milyon ton petrol ürünü ithal etmiştir.

YÜKSEK KÜKÜRTLÜ MOTORİN	2,9 MİLYON TON
ASRFO	1,1 MİLYON TON
JET YAKITI	615 BİN TON
DÜŞÜK KÜKÜRTLÜ FUEL OİL	519 BİN TON
LPG	174 BİN TON
NAFTA	170 BİN TON
MTBE	150 BİN TON
HVGO VE LCGO	130 BİN TON

SATIŞLAR (BİN TON)

DAĞITICILAR (BİN TON)

ÜRETİM

İZMİT RAFİNERİSİ

Akdeniz bölgesinin en gelişmiş rafinerileri arasında yer alan İzmit Rafinerisi'nde, 2009 yılında, jet yakıtı, solvent ve motorin satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

İzmit Rafinerisi Genel Bilgiler

KURULUŞ YILI:	1961
RAFİNAJ KAPASİTESİ:	11,0
NELSON KOMPLEKSİTE:	7,78
DEPOLAMA KAPASİTESİ:	1,97 MİLYON M ³
ÇALIŞAN SAYISI:	1.373

İzmit Rafinerisi, üretime 1961 yılında 1 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesi ile başlamış ve yıllar boyunca gerçekleştirilen önemli kapasite artırımları ve yatırımlar sonucunda 1982'de tasarım kapasitesi 11,5 milyon ton/yıla ulaşmıştır. Beyaz ürün verimliliğini artırıcı modernizasyon çalışmaları sonucunda değişen ham petrol işleme tasarım kapasitesi, 11,0 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

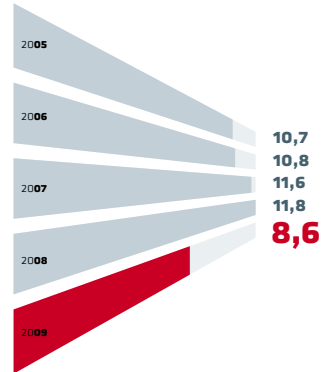
Türkiye petrol ürünleri tüketiminin yaklaşık %40'ının gerçekleştiği tüketim merkezinin odağında yer alan İzmit Rafinerisi, benzin spekt iyileştirme ünitesinin de devreye girmesiyle 2009 yılından itibaren uygulanan AB normlarına uygun Euro-V standartlarında üretim yapabilir hale gelmiş, rafineriler için gelişmişlik göstergesi olan Nelson Kompleksite

Endeksi'ni de 7,78'e yükselterek, Akdeniz bölgesinin en gelişmiş rafinerileri arasında yer almıştır.

İzmit Rafinerisi, 2009 yılında 7,8 milyon ton ham petrol işleyerek %71, ithal edilip şarja verilen ürünlerle beraber ise %75 kapasite kullanımı gerçekleştirmiştir. Ana ürün olarak, LPG, nafta, kurşunsuz benzin, jet yakıtı, gazyağı, motorin, kalorifer yakıtı, fuel oil ve asfalttan oluşan 7,7 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. Rafineride 2009 yılında 9,9 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiş, jet yakıtı, solvent ve motorin satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında, üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, kayıpların azaltılması, marj artırımı ve diğer çalışmalar olmak üzere son üç yılda toplam 22 adet proje sonuçlandırılmıştır. Bu projeler sayesinde 28 milyon ABD doları 2009 yılında gerçekleşen, toplam 77 milyon ABD doları ilave kazanç sağlanmıştır.

İzmit Rafinerisi'nde doğal kaynak kullanımını minimize etmek amacıyla planlanan atık su geri kazanım projesi,

İZMİT RAFİNERİSİ SATIŞ
(MİLYON TON)

İzmit Rafinerisi'nde 2009 yılında 8,6 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiş, jet yakıtı, solvent ve motorin satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

2009 yılında devreye alınmıştır. Söz konusu proje ile geri kazanılan 350 m³/saat su, soğutma suyu, yangın suyu, kazan besleme suyu ve buhar üretimi gibi işlemlerde kullanılmaktadır.

2009 yılında yapılan iyileştirme ve geliştirme çalışmaları kapsamında,

- Atmosfer ve vakum kolonlarına packing ilaveleriyle ağır nafta üretim verimi %5,9 artırılmış ve kullanılan buhar miktarı azaltılarak Heavy Vacuum Gas Oil şarj oranında %4 artış sağlanmıştır.

- Rafinerinin en önemli dönüşüm ünitesi olan Hydrocracker Ünitesi'nde reaktör iç aksamalarında değişiklik yapılarak, katalizin ömrü uzatılmıştır. Aynı üniteye korozyonu azaltmak ve daha iyi şarj karışımı elde etmek için gerekli ekipmanlar yenilenmiştir.

- Methanator Ünitesi'nde hidrojen zengin gaz ile karbondioksit ve karbonmonoksit kirlilikleri giderilerek İzomerizasyon Ünitesi'nde katalist ömrünün uzatılması ile ekonomik iyileştirme sağlanmıştır.

Rafineride, Unifiner Ünitesi'nde boya sanayinde solvent ve inceltici olarak kullanılan ürünün üretimi gerçekleştirilmiştir.

Çevresel etkileri azaltmak amacıyla yapılan çalışmalar kapsamında;

- FCC asit gazının ünitelerde değerlendirilmesiyle yıllık yaklaşık 700 ton daha fazla kükürt üretilmiş ve böylece bacadan atılan SO_x miktarı yaklaşık 1.380 ton azaltılmıştır.

İzmit Rafinerisi Deney Laboratuvarı, 2009 yılı içinde IIS-Hollanda Interlaboratory Studies Enstitüsü'nün düzenlediği laboratuvarlararası karşılaştırma programı çerçevesinde, karşılaştırma sonuçlarına göre benzin, motorin ve jet A.1 testlerinden 5 adet mükemmellik sertifikası almıştır.

ÜRETİM

İZMİR RAFİNERİSİ

Turizm bölgesinde bulunan İzmir Rafinerisi'nde, 2009 yılında, otogaz, benzin, motorin ve jet yakıtı satışlarında satış rekorları kırılmıştır.

İzmir Rafinerisi Genel Bilgiler

KURULUŞ YILI:	1972
RAFİNAJ KAPASİTESİ:	11,0
NELSON KOMPLEKSİTESİ:	7,66
DEPOLAMA KAPASİTESİ:	2,51 MİLYON M ³
ÇALIŞAN SAYISI:	1.206

İzmir Rafinerisi, 1972 yılında Türkiye'nin artan petrol ürünleri talebini karşılamak amacıyla 3 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesi ile üretime başlamış ve o tarihten bu yana, önemli kapasite artırımları ve ünite modernizasyonlarıyla 1987 yılı itibarıyla kapasitesini 10 milyon ton/yıla ulaştırmıştır. 2007 yılında destilasyon kapasitesindeki revizyonlar gözönüne alınarak ham petrol işleme kapasitesi 11 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

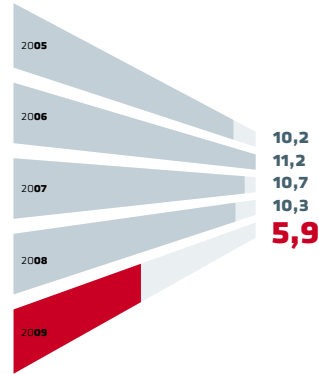
7,66 Nelson kompleksitesine sahip olan rafineride, Tüpraş genelinde yapılan şarj optimizasyonu nedeniyle 2009 yılında %52'si ham petrol olmak üzere, ithal edilip şarja verilen ürünlerle beraber %67 kapasite kullanılmıştır. Ana ürünler olarak LPG, nafta, benzin, jet yakıtı, motorin, madeni yağ, kalorifer yakıtı, fuel oil, asfalt, wax, ekstrakt ve diğer ürünlerden

oluşan satılabilir 6,9 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. 2009 Şubat ayında, kriz ortamındaki talep yetersizliği sebebiyle bakımlar öne çekilmiş, Hampetrol Ünitesi, CCR Reformer, Dizel Kükürt Giderme ve İzomerizasyon Ünitelerinin planlı duruş bakımları gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de 300.000 ton/yıl kapasiteli makine yağları üretim kompleksine sahip tek rafineri olan İzmir Rafinerisi ayrıca, petrokimya sanayi hammaddesi olan çeşitli nafta ve clarified oil de üretmektedir. 2009 yılında madeni yağ üretiminde ilk defa farklı hampetrol türlerinin işlenmesiyle ilave kâr elde edilmiştir.

Turizm bölgesinde bulunan İzmir Rafinerisi'nde, 2009 yılında, özellikle otogaz, benzin, motorin ve jet yakıtı satışlarında satış rekorları kırılmıştır.

Yıl içinde Deniz Dolum Ünitesi'nde satışlarda müşteri memnuniyetinde daha üst sıralara ulaşılacak yeni sayaç sistemi montajına başlanmıştır. Ekim 2009 tarihi itibarıyla Müşteri İlişkileri Yönetimi (CRM) kapsamında akaryakıt ve LPG

İZMİR RAFİNERİSİ SATIŞ
(BİN TON)

Yıl içinde Deniz Dolum Ünitesi'nde satışlarda müşteri memnuniyetinde daha üst sıralara ulaşılacak yeni sayaç sistemi montajına başlanmıştır. Ekim 2009 tarihi itibarıyla Müşteri İlişkileri Yönetimi (CRM) kapsamında akaryakıt ve LPG müşterilerinin talepleri internet üzerinden alınmaya başlamıştır.

müşterilerinin talepleri internet üzerinden alınmaya başlamıştır.

Deniz ve kara dolum ünitelerinde otomasyonu sağlayarak müşteri memnuniyetini daha üst sıralara taşıyacak, yeni sayaç sistemi mekanik inşaat işleri tamamlanmıştır. Stok optimizasyonu çerçevesinde sıfır dreyn uygulamasına geçilmiştir.

Çevresel etkileri en aza indirmek ve maliyet azaltıcı projeler kapsamında; Atık Su Arıtma emisyonlarının azaltılması amacıyla API separatörlerine su sisi uygulamasına başlanmış ve degazör basınç düşürme projesi ile 260.000 \$/yıl tasarruf , 2.000 ton/yıl CO2 salınımlarında azalma sağlanmıştır.

İzmir Rafinerisi Deney Laboratuvarı, 2009 yılı içinde uluslararası karşılaştırma sonuçlarına göre motorin, benzin ve jet testlerinde "beş adet mükemmellik sertifikası alınmıştır.

Tüpraş İzmir Rafinerisi'nde yapılacak rüzgâr santrali ile çevreyle uyumlu sürdürülebilir gelişime de katkıda bulunacak yaklaşık 14 milyon ABD doları bedelli proje için lisans aşamasında onay beklemektedir. Rafinerinin 67 MW'lık kurulu kapasitesine ek olarak, bulunduğu coğrafyadaki doğa şartlarının sağladığı avantajla 8 MW'lık bir rüzgâr enerjisi santrali kurulumu planlanmıştır. Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında, üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, kayıpların azaltılması, marj arttırımı ve diğer çalışmalar olmak üzere son üç yılda toplam 31 adet proje sonuçlandırılmıştır. Bu projeler sayesinde 33 milyon ABD doları 2009 yılında gerçekleşen toplam 134 milyon ABD doları ilave kazanç sağlanmıştır.

ÜRETİM

KIRIKKALE RAFİNERİSİ

Kırıkkale Rafinerisi'nde, Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında yapılan çalışmalar neticesinde, 2009 yılında 16 milyon ABD doları ek kazanç elde edilmiştir.

Kırıkkale Rafinerisi Genel Bilgiler

KURULUŞ YILI:	1986
RAFİNAJ KAPASİTESİ:	5,0
NELSON KOMPLEKSİTESİ:	6,32
DEPOLAMA KAPASİTESİ:	1,25 MİLYON M ³
ÇALIŞAN SAYISI:	911

1986 yılında başta Ankara olmak üzere İç Anadolu, Doğu Akdeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerindeki birçok ilin petrol talebini karşılamak amacıyla kurulan Kırıkkale Rafinerisi, Hydrocracker, İzomerizasyon, Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer Ünitelerinin ilaveleri ile genişletilerek, Akdeniz standartlarına göre orta düzeyde kompleksiteye sahip bir rafineri haline getirilmiştir.

Nelson kompleksitesi 6,32 olan Kırıkkale Rafinerisi, Türkiye'nin en büyük kara tankeri dolum kapasitesine de sahiptir.

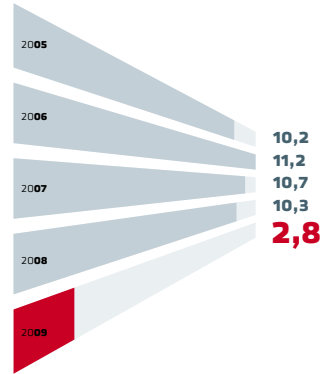
Yıllık 5 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip olan rafinerinin ham petrol ikmali, BOTAŞ'ın Ceyhan Terminali'nden, Ceyhan-Kırıkkale boru hattı üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Kırıkkale Rafinerisi'nde 2009 yılında %57'si ham petrol olmak üzere, ithal edilip şarja verilen ürünlerle beraber toplam %62 kapasite kullanımı gerçekleştirilmiştir. Ana ürünler olarak LPG, benzin, jet yakıtı, gazyağı, motorin, fuel oil ve asfalttan oluşan yaklaşık 2,8 milyon ton petrol ürünü üretilmiş ve satışı gerçekleştirilmiştir. CCR Reformer&Dizel Kükürt Giderme Üniteleri projesi kapsamında Kükürt Ünitesi'nde Nisan 2009 tarihinde devreye alma çalışması tamamlanmış ve pastil kükürt üretimi başlamıştır. Yedi adet yeni asfalt tankının devreye alınmasıyla birlikte rafinerinin 25.000 m³ olan asfalt depolama kapasitesi 100.000 m³'e çıkarılmıştır.

Rafineride Hydrocracker Ünitesi'nde %2 verimlilik artışı sağlanarak kârlılık artırılmıştır. Diğer yandan yatırım teşvikli iki adet enerji verimliliği projesi kapsamında elektrik motorlarının montajları tamamlanmış ve Hampetrol ve Vakum Üniteleri fırın ön ısıtıcı tüplerinin yenilenmesi çalışması devam etmektedir.

Enerji verimliliğini artırma çalışmaları kapsamında Atmosferik ve Vakum Dip Ünitelerinin sıcak suundaki ısının ham petrole aktarımı projesi ile yıllık 2.376

KIRIKKALE RAFİNERİSİ SATIŞ (BİN TON)

Kırıkkale Rafinerisi'nde, 2009 yılında ana ürünler olarak LPG, benzin, jet yakıtı, gazyağı, motorin, fuel oil ve asfalttan oluşan yaklaşık 2,8 milyon ton petrol ürünü üretilmiş ve satışı gerçekleştirilmiştir.

ton yakıt, 712.800 KW elektrik tasarrufu yapılmış ve yılda 7.920 ton sera gazı azaltımı sağlanmıştır.

Fleyr kayıplarının anlık ve geriye dönük istenilen zaman aralıklarında izlenmesi sağlanmış ve kontrol vanalarının matematiksel fonksiyonlar yardımıyla kontrolü ile fleyr kayıp miktarı minimize edilmiştir. Bu proje kapsamında, atmosfere verilen hidrokarbon miktarı azalmış olup, çevreye verilen zararlı yanma gazları da yaklaşık %60 oranında azalmıştır.

Nitel ve nicel risk değerlendirme metotlarıyla üretimin sürekliliği, güvenirliliği, güvenliği ve çevresel etkilerinin minimize edilmesi yönünde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Rafineride, 2009 yılında raporlanan herhangi bir çevre kazası olmamıştır. Kırıkkale Rafinerisi için 2009 yılında 3,0 olarak hedeflenen kaza sıklık oranı değeri, 1,1 olarak gerçekleşmiştir.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, kayıpların azaltılması, marj arttırıcı ve diğer çalışmalar olma üzere, son üç yılda toplam 16 proje sonuçlandırılmıştır. Bu projeler sayesinde 17 milyon ABD doları 2009 yılında gerçekleşen toplam 30 milyon ABD doları ek kazanç elde edilmiştir.

Uluslararası ticarete satılan ve alınan ürünlerin analizlerinin TÜRKAK tarafından akredite edilmiş laboratuvarlarca yapılması zorunluluğu doğrultusunda, akredite edilmiş analiz sayısını da sürekli artıran Kırıkkale Rafinerisi Deney Laboratuvarı, 2009 yılı sonunda gerçekleştirilen TÜRKAK gözetim denetiminden başarı ile geçmiş ve akredite analiz sayısını 71'e yükseltmiştir. Laboratuvar ayrıca, IIS-Hollanda Interlaboratory Studies Enstitüsü'nün düzenlediği laboratuvarlararası karşılaştırma programı çerçevesinde, yıl içinde toplam beş adet uluslararası geçerliliği olan mükemmellik sertifikası alınmıştır.

ÜRETİM

BATMAN RAFİNERİSİ

Batman Rafinerisi'nde, 2009 yılında motorin satışları bir önceki yıla göre %21 oranında artarak 275 bin tondan 333 bin tona yükseltilmiş ve satış rekoru kırılmıştır.

Batman Rafinerisi Genel Bilgiler

KURULUŞ YILI:	1955
RAFİNAJ KAPASİTESİ:	1,1
NELSON KOMPLEKSİTE:	1,83
DEPOLAMA KAPASİTESİ:	221 BİN M ³
ÇALIŞAN SAYISI:	429

1955 yılında işletmeye açılan Batman Rafinerisi, yıllık 330 bin ton ham petrol işleme kapasitesiyle Türkiye'nin ilk rafinerisi olma özelliğini taşımaktadır. 1960 yılında gerçekleştirilen bir darboğaz giderme projesi ve 1972'de yeni ham petrol işleme ünitesinin devreye alınmasıyla Batman Rafinerisi'nin yıllık ham petrol işleme kapasitesi 1,1 milyon ton/yıla ulaşmıştır.

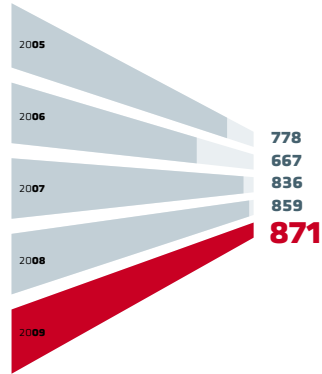
Rafineride, 2009 yılında 642 bin ton ham petrol işlenmiş ve ağırlıklı olarak asfalt ve standartlara uygun hale getirilmesi amacıyla Kırıkkale Rafinerisine gönderilen nafta, motorin ve ara ürünlerden oluşan yaklaşık 614 bin ton ürün üretilmiştir. Yerli ham petrol kaynağına yakınlık avantajına sahip olan Batman Rafinerisi, dönüşüm ünitelerinin bulunmaması nedeniyle basit bir konfigürasyona sahip olup, Nelson kompleksite endeksi 1,83'tür.

2009 yılında toplam ürün satışları %1,4 artışla 871 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Kırıkkale ve İzmir rafinerilerinden taşınan ürünlerle AB standartlarında ürün satışı gerçekleştirilen Batman Rafinerisi'nde, toplam motorin satışı %21 oranında artarak 275 bin tondan 333 bin tona yükseltilmiş ve satış rekoru kırılmıştır. 2009 yılı içinde Batman Rafinerisi'nden off spek motorin, HSRN ve LSRN ürünleri, Kırıkkale Rafinerisi'nden ise kırsal motorin, motorin ve benzin ürünleri kara yolu ile karşılıklı olarak taşınmaktadır. Bunun sonucu olarak hampetrol içine ürünlerin karıştırılması ile boru hattı üzerinden yapılan transferler azaltılmış, geçtiğimiz yıla göre %61 oranında daha az ürün transferi yapılmıştır.

Mart-Nisan 2009 döneminde Ham Petrol Ünitelerinin distilasyon kolonları yenilenerek, performans test çalışmaları tamamlanmıştır.

Rafineride A grubu emisyon izninin 2007 yılında alınmasıyla birlikte, baca gazı emisyon değerlerini düşürmek için bölge dışından getirilen düşük kükürtlü fuel oil, rafinerinin Proses Ünitelerinde yakıt olarak kullanılmaktadır.

BATMAN RAFİNERİSİ SATIŞ (BİN TON)

Rafineride, 2009 yılında 642 bin ton ham petrol işlenmiş ve ağırlıklı olarak asfalt ve motorinden oluşan yaklaşık 614 bin ton ürün üretilmiştir. 2009 yılında toplam ürün satışları %1,4 artışla 871 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında buhar ve enerji optimizasyonu çalışmalarından 2009 yılında 1 milyon ABD doları, olmak üzere son üç yılda gerçekleştirilen 11 proje ile toplam 5 milyon ABD doları ilave kazanç sağlanmıştır.

Çevresel etkileri en aza indirmek ve enerji verimliliğini artırmak için Batman Rafinerisi, 2008 yılında, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı'nın düzenlediği Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması'nda, "Kondens Geri Kazanım Sistemi, G A 511 Kazan Besi Pompalarının Düşük Kapasiteli Çalıştırılması ve Frekans Konvertör Uygulamaları" isimli üç ayrı proje ile 35 proje arasından Jüri Özel Ödülüne layık görülmüştür. Bu kapsamda genişletilen 2009 yılı çalışmaları sonucunda, 19 projenin katıldığı Sanayide Enerji Verimliliği (Senver-10) Yarışması'nda, "Tek Kazan Uygulaması" ve "Elektrik Üretim Optimizasyon" projeleri ile birincilik ödülü kazanılmıştır.

Rafineri laboratuvarı 2009 yılı içinde atık su testlerinden 10 parametreden ve asfalt testlerinde 12 parametreden akredite olmuştur. Batman Rafinerisi Deney Laboratuvarı ayrıca, IIS-Hollanda Interlaboratory Studies Enstitüsü'nün düzenlediği laboratuvarlar arası karşılaştırma programı çerçevesinde, yıl içinde toplam iki adet uluslararası geçerliliği olan mükemmellik sertifikası alınmıştır.

ÜRETİM

SEKTÖR

2009 yılında Türkiye’de benzin, motorin ve LPG Otogaz’dan oluşan toplam otomotiv yakıtları tüketimi, geçtiğimiz yıla göre %2,3 oranında azalarak 18.038 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2008 yıl sonunda başlayan küresel ekonomik kriz, 2009 yılında akaryakıt sektörüne tüketim azalması ve finansman sorunları olarak yansımıştır. Sektörde yaşanan bir diğer önemli olayda Enerji Piyasası Denetleme Kurumu’nun motorin ve benzinlerde iki ay süreyle tavan fiyat uygulamasıdır. İki aylık süre için geçerli olan bu uygulama sonrasında tekrar serbest fiyat uygulamasına geri dönmüştür.

2009 yılında Türkiye’de benzin, motorin ve LPG Otogaz’dan oluşan toplam otomotiv yakıtları tüketimi, geçtiğimiz yıla göre %2,3 oranında azalarak 18.038 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında benzin tüketimindeki azalış trendi, otogaza geçiş, dengesiz vergi artışı ve dizelizasyonun etkisiyle devam etmiştir. Tüpraş’ın depolama ve terminal alt yapısından gelen rekabetçi gücünün de olumlu katkısı ile benzin tüketimi %2,7 oranında azalırken, Tüpraş’ın yurtiçi benzin satışları %1,9 artmıştır.

Ülkemizde GSYİH ile doğrudan ilişkili olan toplam motorin tüketimi son beş yıldır artış eğilimi göstermektedir. Türkiye’de AB normlarında yakıt kullanımı doğrultusunda sektörde ortak görüş birliği olmasına rağmen vergi avantajının da etkisi ile kırsal motorinin hala yaygın olarak kullanımı devam etmektedir. Bu konjonktüre rağmen araç parkındaki 2009 yılında %20’inin üzerindeki artışın etkisi ile düşük kükürtlü motorin tüketimi %

TÜRKİYE ÜRÜN TÜKETİMİ (BİN TON)

ÜRÜNLER	2008	2009	DEĞİŞİM %
BENZİNLER	2.344	2.280	(2,7)
GAZYAĞI	11	9	(18,0)
MOTORİN	2.886	3.386	17,3
KIRSAL MOTORİN	11.122	10.072	(9,4)
MOTORİN TOPLAM	14.008	13.458	(3,9)
BEYAZ ÜRÜNLER	16.363	15.747	(3,8)
KALYAK	385	321	(16,7)
FOİL NO: 6	2.373	1.597	(32,7)
SİYAH ÜRÜNLER	2.758	1.917	(30,5)
AKARYAKIT TOPLAMI	19.121	17.665	(7,6)

17,3 artarak 3,4 milyon tona ulaşmış ve toplam motorin tüketimindeki payı %20’den %25’e yükselmiştir. Kırsal motorin tüketimi 2009 yılında %9,4 azalarak 10,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Düşük kükürtlü motorin tüketimindeki artış toplam motorin tüketimindeki azalmayı %3,9 ile sınırlamıştır.

PETDER’in yayımladığı sektöre ilişkin verilere göre Tüpraş’ın, Türkiye petrol ürünleri tüketiminde benzinde %88, jet yakıtında %100, ihrakiye hariç fuel oil’lerde %94, asfaltta %100, düşük kükürtlü 50 ppm motorinde %70 paya sahipken, dağıtıcıların işletme sermaye ihtiyacının ithalatla karşılanması ve daha fazla ithal imkânı bulunan kırsal motorinde %48 olmak üzere toplam motorinde %54 pazar payına sahiptir.

STRATEJİ

2014 yılında tamamlanması planlanan Fuel Oil Dönüşüm Projesi'yle de Tüpraş bölgesinin en kompleks rafineri şirketlerinden birisi haline gelecektir.

Büyüyen Türkiye'nin enerji ihtiyacı da aynı paralelde artmaktadır. Artan enerji ihtiyacının güvenli bir şekilde sağlanması ve böylelikle sürdürülebilir istikrarlı bir büyümenin altyapısının oluşturulması enerji yönetimlerinin hedefi olmalıdır. Türkiye, kriz dönemlerinin sonrasında hızlı ekonomik büyüme periyoduna girmekte ve enerji talebi de buna bağlı olarak artış göstermektedir. Tüpraş stratejisini kârlılık odaklı, ülke ve şirket potansiyelini en iyi değerlendiren yatırımlara yönelmek olarak belirlemiştir. Verimliliği artırmak ve maliyetleri minimum düzeye indirerek operasyonel kârlılığı en üst düzeye taşımak, Tüpraş'ın potansiyelini maksimum düzeyde ortaya çıkarmak hedeflenmektedir.

Üretimini yurtiçi piyasanın talep yapısını dikkate alarak yapılandıran Tüpraş, iç pazarda rekabetçi gücünü artırmanın yanı sıra güçlü altyapısı ve müşteri ilişkileri sayesinde ithalat piyasasındaki pazar payını da artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, uluslararası piyasalardaki fiyat dinamiklerinin mümkün kıldığı dönemlerde, ihracatı maliyeti baskılayan unsur olarak kullanmayı amaçlayan Tüpraş, enerji sahasında doğabilecek iş çeşitlemesi fırsatlarını da Grup Şirketleriyle birlikte dikkate alacaktır.

Tüpraş, Koç Grubu bünyesine geçtiği ilk andan itibaren faaliyetleriyle birçok operasyonel ve finansal yenilikler gerçekleştirmiştir. Opet Petrolcülük A.Ş.'nin %40 hissesinin satın alınması, Ditaş'ın filosunun yenilenerek güçlendirilmesi gibi hem operasyonel altyapıyı geliştirmeye hem de kârlılığı ve üretilen katma değeri artırmaya yönelik önemli adımlar atılmıştır.

Orta dönemde atılan en önemli stratejik adım, rafinerilerin ülke motorin açığını optimum düzeyde karşılayacak şekilde yapılandırılmasına imkan sağlayacak olan Residium Upgrading projesidir. Talep fazlası Fuel Oil'in yerine üretilecek olan ilave 2,5 milyon tonluk yüksek standartlı motorin ile bir yandan ülkenin arz güvenliğine katkıda bulunulurken, diğer yandan Tüpraş'ın rekabetçi gücü ve kârlılığı daha üst seviyelere taşınmış olacaktır. 2014 yılında tamamlanması planlanan Fuel Oil Dönüşüm Projesi'yle de Tüpraş bölgesinin en kompleks rafineri şirketlerinden birisi haline gelecektir.

Tüpraş'ın hedefi insan kaynağına özenilen, küresel enerji oyuncusu olmaktır. Geçen süre zarfında küresel oyuncu olma yönünde önemli adımlar atılmıştır. Tüpraş, 2006-2009 yıllarını kapsayan 4 yıllık dönemde 1 milyar 265 milyon dolarlık yatırım harcaması gerçekleştirmiştir. Avrupa'nın 8. Dünya'nın 30. büyük rafineri şirketi olan Tüpraş, 28,1 milyon tonluk rafinaj kapasitesiyle Karadeniz ve Akdeniz bölgesinin önemli enerji aktörlerinden birisidir.

Global oyuncu olmanın uzun vadede gerçekleştirilebilecek bir hedef olduğu dikkate alındığında, öncelikle küresel rekabette ayakta kalmak gereği ortaya çıkmaktadır. Tüpraş, piyasada büyük olmanın tek başına yeterli olmadığına, güçlülüğün ancak büyüklükle, değişen piyasa koşullarına hızlı adapte olma yeteneğinin birleştirilmesiyle sağlanabileceğinin bilincindedir. Bu kapsamda öncelikli hedef olarak, maliyet yapısında sürekli iyileştirme sağlanarak ürün kalitesinin geliştirilmesi ve böylelikle rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Tüpraş, Euro V spektlerinde üretimi Türkiye'de zorunlu olmasından önce gerekli yatırımları planlayarak tamamlamış ve AB ile eşzamanlı olarak, yüksek çevre standartlarında ürün kullanımı olanaklı hale getirilmiştir. Tamamlanan AB spekt yatırımlarıyla gelişmiş Avrupa ve ABD pazarları başta olmak üzere, dünyanın her yerine yüksek standartlı ürün ihraç edebilme olanağına sahip olunmuştur.

Opet'le başlatılan entegrasyon süreci Tüpraş ve Opet'i pazarda daha da etkin hale getirmiştir. Opet'in Londra Ofisi ve yeni açılan Singapur Ofisi, Koç Holding Enerji Grubu Şirketleriyle birlikte Tüpraş'ın da uluslararası ticarete daha aktif yer almasına yardımcı olacaktır.

Sağlam ve tutarlı büyüme, müşteri memnuniyetinde süreklilikle sağlanır.

Gelişime ve kaliteye odaklı büyüme anlayışımızla müşterilerimizin beklentilerini aşan ürün ve hizmetler geliştirmenin sürekli sevincini yaşıyoruz.

Opet, KalDer Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi'ne göre 2009 yılında da akaryakıt tüketicisinin en memnun kaldığı marka olmayı başararak, dördüncü kez sektör liderliğini ilan etti.

DAĞITIM

OPET PETROLCÜLÜK A.Ş.

Türkiye’de akaryakıt dağıtım sektöründe tüketicinin ilk tercihi olma hedefiyle, perakende faaliyetlerimizin gelişiminde fırsatları değerlendirerek, hizmet kalitemizi ve pazar payımızı artırıyoruz.

Opet Petrolcülük, 1992 yılında kurulmuş olup, akaryakıt dağıtım sektöründe perakende ve toptan faaliyetler yürütmekte, madeni yağ üretimi ve pazarlaması ile havacılık yakıtları satışı ve petrol ürünlerinin uluslararası ticaretini yapmaktadır. Opet, 2009 yılında da pazar payını artırmaya devam etmiştir. Sektörde 2009 yılsonu itibarıyla beyaz ürünlerde %16,6 pazar payıyla üçüncü, siyah ürünlerde ise %26,3 pazar payıyla ikinci büyük akaryakıt dağıtım kuruluşudur.

2009 yılında Opet’in konsolide toplam cirosu 4,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sektör, ekonomik krizin etkisi ile küçülme eğilimi gösterirken, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’nun (EPDK) Haziran-Temmuz aylarında yürürlüğe koyduğu tavan fiyat uygulaması ve hemen ardından hükümetin gerçekleştirdiği ÖTV artırımından dolayı hareketli bir yıl geçirilmiştir. Opet, akaryakıt pazarındaki daralmaya rağmen, satışlarını geçtiğimiz yıla göre beyaz ürünlerde 2,6 milyon ton ile %5,3 oranında, siyah ürünlerde ise 499 bin ton ile %27,3 oranında artırmayı başarmıştır.

Opet, 2008 yılında başlayan ve 2009 yılında da etkileri devam eden uluslararası ekonomik krizin şirket sonuçlarına etkilerini en aza indirmek amacı ile mevcut açık pozisyonuna ilişkin olarak, finansal açıdan birçok tedbir almıştır. Kur riski taşımamak amacı ile şirketin

elinde bulunan yabancı para cinsinden krediler için kur sabitleme yöntemine gidilerek çeşitli bankalarla “forward” sözleşmeleri yapılmış, 2009 yılı sonuna doğru piyasalarda beklenen olası faiz artırımlarından olumsuz yönde etkilenmemek için şirketin elinde bulundurduğu uzun vadeli kredilerin faiz oranları değişkenden sabite çevrilerek faiz riski minimize edilmiş, mevcut ithal stoktan malın satılması ile yurtdışındaki satıcıya ödenmesi arasındaki geçen zamanda kur artışlarından etkilenmemek için de ithal mal stoğu ile ithalat borçları günlük kontrol edilerek günlük spot döviz alımları ile denge sağlanmıştır.

2009 yılında Türk Hava Yolları ile Opet arasında kurulan THY-OPET havacılık yakıtları şirketi ile Türkiye’de hızla gelişmekte olan havayolu ulaşım sektörüne yakıt pazarlama işinde etkin oyuncu olarak girilmiştir.

Opet’in yeni dönemdeki hedef ve stratejileri, temel rekabet üstünlüklerine odaklanmak üzerine kurulmuştur. Farklı ve başarılı projeleri gerçekleştirmenin yanı sıra hizmet kalitesini artırmak ve müşteri altyapısını güçlendirmek amaçlanmaktadır. Bunların sonucunda da bir yandan müşteri memnuniyeti sürdürülürken, diğer yandan pazar payını artırmak ve büyümek hedeflenmiştir.

Opet’in dağıtım ağı ve depolama kapasitesi

Akaryakıt dağıtım sektöründe Tüpraş’tan sonra ikinci en büyük depolama kapasitesine sahip olan Opet, 2008 sonunda toplam 1.317 olan istasyon sayısını 2009 sonu itibarıyla 1.324’e yükseltmiştir. Opet, satışlarını 798’i Opet, 526’sı ise Sunpet olmak üzere toplam 1.324 istasyonu aracılığıyla yürütmektedir.

Koç Holding Enerji Grubu, 2002 yılı sonunda Opet’in %50’sine ortak olmuştur. Şirket, kuruluşundan bu yana altyapı yatırımlarına ağırlık vermektedir. 2009 yılı sonunda inşaat halindeki kapasite artırımlarının tamamlanması ile toplam depolama kapasitesi 1.129 bin m³e ulaşmıştır. Depolama kapasitesindeki bu artış, Opet’in sektördeki rekabet gücünü daha da artırmaktadır.

DEPOLAMA KAPASİTESİ	M ³
MARMARA TERMİNALİ	723.000
MERSİN	240.000
ALİAĞA	64.000
GİRESUN	44.000
KÖRFEZ	37.500
ANTALYA	20.000
TOPLAM	1.128.500

2009 yılında da 2008 yılında olduğu gibi, Opet Marmara Ereğlisi Terminali'nde, petrol sektöründe ticaret ve ikmal hizmetlerinde faaliyet göstermekte olan uluslararası firmalara depolama hizmeti verilmeye devam edilmiştir. 2009 yılı sonu itibarıyla uluslararası şirketlere kiralanmış olan kapasite 470 bin m³tür.

Yenilikçi ve topluma karşı sorumlu bir şirket

Opet, her geçen gün sektördeki pazar payını artırmakta ve Tüpraş ve Koç Topluluğu şirketleri ile oluşturduğu güç birliği ve sinerjiyi kullanarak Türkiye'de tüketicinin ilk tercihi olmayı hedeflemektedir. Opet'in bu hedeflere ulaşmakta benimsediği temel ilke, çevreye ve hukuka saygıdan ödün vermeden, hizmetten ürüne her alanda kaliteyi artırarak müşteri memnuniyetini sağlamaktır. Opet, Kalite Derneği tarafından düzenlenen Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi anketinin sonuçları ile dördüncü kez sektör liderliğini ilan etmiştir. Müşteri memnuniyetinde 2006'da elde ettiği sektör birinciliğini 2007, 2008 ve 2009'da da devam ettiren Opet, müşterilerine verdiği önemle kalıcı liderliği yakalamıştır. Opet ayrıca, 2004 yılından itibaren ISO 9001:2000 Kalite Belgesi'ne sahiptir.

Opet Madeni Yağlar, Mayıs 2007'de Opet bünyesine alınmış olup, İzmir-Çiğli'de bulunan fabrikalarında madeni yağ üretimi ve satışı yapmaktadır. Ürünleri başta Ortadoğu ve Balkan ülkeleri olmak üzere 20 ülkeye ihraç edilen Opet Madeni Yağları, Entegre Kalite Sistem Belgelerine sahiptir.

Opet, yeni ürün ve hizmetleri, gelişen istasyon ağı ile sektörde farklılık yaratırken, Yeşil Yol Projesi, Temiz Tuvalet Kampanyası, Örnek Köy Projesi ve Tarihe Saygı Projesi çalışmalarıyla sosyal yaşama destek vermeye de devam etmektedir.

Çanakkale Gelibolu Yarımadası'nda Tarihe Saygı projesi yılda iki milyon ziyaretçinin gezdiği yarımada köylere çağdaş bir görünüm kazandırmıştır. 2006 yılında başlatılan eğitim ve rehabilitasyon içerikli proje kapsamında, Çanakkale'nin Eceabat ilçesinde yaptırılan Tarihe Saygı Parkı'nda 12 metre yüksekliğindeki dev anıt, 18 Mart 2008 tarihinde açılmıştır.

Opet'in Bağlı Ortaklıkları

BAĞLI ORTAKLIK	HİSSE (%)
OPET GIDA VE İHTİYAÇ MAD. TURİZM SAN. İÇ VE DIŞ TİC. A.Ş.	100,00
OPET TRADE B.V.	100,00
OPET FUCHS MADENİ YAĞ SAN. VE TİC. A.Ş.	50,00
OP AY AKARYAKIT TİC. LTD. ŞTİ.	50,00
AKDENİZ AKARYAKIT DEPOLAMA VE NAKLİYAT TİC. A.Ş.	33,00
NEMRUT LİMAN VE BORU HATLARI İŞLETMECİLİĞİ NAKLİYAT İÇ VE DIŞ TİC. LTD. ŞTİ.	25,00
TANI PAZARLAMA VE İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	10,00
ENERJİ YATIRIMLARI A.Ş.	3,00
ATAER ENERJİ OTOPRODÜKSİYON SAN. VE TİC. A.Ş.	0,03

Başarıda etkinlik, yüksek hareket kabiliyetine sahip olmayı gerektirir.

Ham petrol ve petrol ürünlerini,
Tüpraş Rafinerilerine zamanında,
emniyetli ve düşük maliyetle taşıyan
DİTAŞ sayesinde operasyon ve
maliyet avantajı kazanarak, lojistik
etkinliğimizi artırıyoruz.

DENİZ TAŞIMACILIĞI

DİTAŞ DENİZ İŞLETMECİLİĞİ VE TANKERCİLİĞİ A.Ş.

DİTAŞ, 30 yılı aşkın deneyimiyle Tüpraş'a büyük bir operasyon ve maliyet avantajı sağlamaktadır. DİTAŞ, deniz taşımacılığının %95'lik bölümünü oluşturan ham petrol taşımacılığını Tüpraş'ın ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirmektedir.

Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (DİTAŞ), Mart 1974'te, ham petrol ve ürünlerinin yurt içi ve uluslararası deniz taşımacılığında kullanmak üzere çeşitli tonaj ve evsafıta deniz tankerleri satın almak, inşa ettirmek veya kiralamak amacıyla kurulmuştur.

İPRAŞ'ın DİTAŞ'taki %29 hissesi, 1983 yılında tüm kamu rafinerilerinin Tüpraş çatısı altında yeniden organize edilip gruplandırılması sürecinin sonunda Tüpraş'a devredilmiştir. Tüpraş, ÖİB'nin elinde bulunan %50,98 oranındaki DİTAŞ hissesini, Ekim 2002'de 16,5 milyon ABD doları karşılığında satın alarak, DİTAŞ hisselerinin toplam %79,98'ine sahip olmuştur. Armatörlük, brokerlik/gemi kiralama, kılavuzluk ve römorkörcülük ve acentelik hizmetleri veren DİTAŞ, 30 yılı aşkın deneyimiyle Tüpraş'a büyük bir operasyon ve maliyet avantajı sağlamaktadır.

DİTAŞ, deniz taşımacılığının %95'lik bölümünü oluşturan ham petrol taşımacılığını Tüpraş'ın ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirmektedir. Şirket, ham petrol taşımacılığını sahip olduğu tankerlerin yanı sıra, zaman ve sefer esaslı olarak kiraladığı tankerler aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

DİTAŞ'IN SERMAYE YAPISI

HİSSEDARLAR	HİSSE ADEDİ	ÖDENMİŞ SERMAYE (TL)	(%)
TÜPRAŞ	799.800.000	7.998.000	79,98
TSK GÜÇLENDİRME VAKFI	200.000.000	2.000.000	20,00
MOGAZ-AKPA-DEMİR EXPORT	200.000	2.000	0,02
TOPLAM	1.000.000.000	10.000.000	100,00

DİTAŞ'IN FİNANSAL DURUMU

MİLYON ABD DOLARI	2007	2008	2009
NET SATIŞLAR	135,0	180,3	108,9
İŞLETME KÂRI	20,6	24,0	13,4
NET KÂR	24,6	27,3	14,4

ŞİRKET	SAHİP OLDUĞU DENİZ ARACI
ÜSKÜDAR TANKERCİLİK A.Ş.	T. SEVGİ TANKERİ
KADIKÖY TANKERCİLİK A.Ş.	T. GÖNÜL TANKERİ
BEYKOZ TANKERCİLİK A.Ş.	CUMHURİYET TANKERİ
T. DAMLA DENİZCİLİK A.Ş.	RÖMORKÖRLER VE PALAMAR BOTLARI

DİTAŞ ayrıca, Petkim'in yanı sıra Opet ve diğer dağıtım kuruluşlarına da ürün taşıma hizmetleri vermektedir.

DİTAŞ, 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu uyarınca taşıma faaliyeti yapmak üzere verilen Taşıma Lisansı'na 6 Aralık 2004 tarihinden itibaren 30 yıl süre ile sahiptir.

Şirket, merkez ofis için ISO 9001-2008 Kalite Yönetim Sistemi ve ISO 14001-2004 Çevre Yönetim Sistemi, Cumhuriyet, T. Sevgi ve T. Gönül Gemileri için ISM (Uluslararası Emniyetli İşletim) ve ISPS (Uluslararası Gemi ve Liman Güvenlik Kuralları) Kod sertifikalarına sahiptir.

Tanker işletmeciliğinde önemli bir referans olan ve petrol şirketleri tarafından uygulanması talep edilen TMSA 2 uygulama çalışmaları devam etmektedir. İşletmesinde bulunan gemilerin, OCIMF Sire sistemine üye kuruluşlarca uygunlukları bulunmaktadır. DİTAŞ'ın KALDER ve TURMEPA üyelikleri devam etmektedir.

2008 yılında başladığı yeniden yapılanma süreci paralelinde, 2008 ve 2009 yıllarında ana şirket DİTAŞ'ın %100 sahibi olduğu dört iştirak şirketi kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Kurulan şirketler ve aktiflerinde yer alan deniz araçları tabloda yer almaktadır.

Son iki yılda filosuna dahil ettiği ürün tankerleri sonrasında nakit pozisyonundaki iyileşmenin bir yansıması olarak, DİTAŞ'ın 4 Aralık 2009 tarihindeki olağanüstü yedeklerden 68,5 milyon TL kâr payı dağıtım kararı sonucunda Tüpraş'a isabet eden temettü tutarı 54,8 milyon TL'dir.

DİTAŞ'ın ham petrol taşımaları, 2009 yılında Tüpraş rafinerilerinin ihtiyacı doğrultusunda yapılarak, toplam 14,1 milyon ton olmuştur. Petrol ürünleri taşımaları ise 1,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

DİTAŞ, Tüpraş'ın İzmit Rafinerisi'ne ait deniz terminalinde sahibi olduğu 5 römorkör, 4 palamar motoru ile römorkörcülük ve palamar hizmetlerini ve İzmir Rafinerisi'ne ait deniz terminalinde, sahibi olduğu 6 adet römorkör ve 3 adet palamar botu ile kılavuzluk, römorkörcülük ve palamar hizmetleri vermektedir. 2009 yılı itibarıyla, Tüpraş deniz terminallerine gelen gemilere operasyonları sırasında emniyeti artırmak amacıyla yük operasyon kaptanları hizmetine ek olarak, 2010'da gelen gemilerin uygunluk denetlemeleri de DİTAŞ tarafından yapılacaktır.

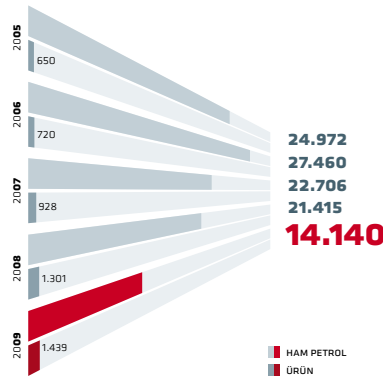
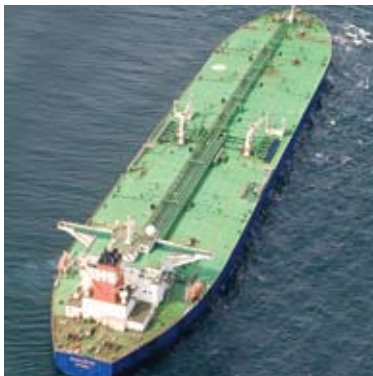
DİTAŞ, yerli ve yabancı tankerleri kiralarak, gemi sahipleriyle ham petrol ve petrol ürünlerinin ithalat ve ihracatçıları arasında aracılık görevi yapmaktadır.

DİTAŞ, kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiraladığı gemilerin liman ve boğaz acentelik hizmetlerini sağlamaktadır.

DİTAŞ TANKERLERİNE GENEL BAKIŞ

	M/T CUMHURİYET	M/T SEVGİ	M/T GÖNÜL
TANKER TİPİ	HAM PETROL	PETROL/KİMYASAL	PETROL/KİMYASAL
YAPIM YILI	2001	2008	2009
KARGO TANK KAPASİTESİ	177.380 M ³	12.677 M ³	12.677 M ³
DWT	164.859 TON	10.983 TON	10.983 TON
GRT	84.476 TON	7.318 TON	7.318 TON
NET TONAJ	53.710 TON	3.651 TON	3.651 TON
UZUNLUK	274,18 M	131,85 M	131,85 M

TAŞINABİLİR HAM PETROL VE PETROL ÜRÜNLERİ (BİN TON)

DİTAŞ'ın ham petrol taşımaları, 2009 yılında Tüpraş rafinerilerinin ihtiyacı doğrultusunda yapılarak, toplam 14,1 milyon ton olmuştur.

AR-GE POLİTİKALARI VE UYGULAMA ÇALIŞMALARI

Tüpraş, içinde yer aldığı ve alacağı her projenin hem ülkemize hem de enerji sektörüne katkısını sağlamlaştırma, daha sonra bu projelerdeki know-how'ı kullanabilme ve de elde ettiği değeri koruyabilme yolunda çalışmalarına hız katmıştır.

2009 yılında, rafinerilerde yapılacak Ar-Ge çalışmalarının, Ar-Ge projelerine dönüştürülmesinin koordinasyonunu ve bu projelerin kurum içinde ve dışında yürütülmesini sağlamak amacıyla yapılan mevcut Ar-Ge çalışmaları tek bir birim altında toplanmıştır. Ar-Ge birimi aynı zamanda üniversiteler, araştırma kurumları ve diğer sanayi firmaları ile ileriye dönük teknolojilerin araştırılacağı projeleri üretmek, yönetmek ve bunun örneklerini tüm ülkeye yayacak katkısı sağlamakla görevlidir. Tüpraş'ın stratejisi, ülke ve şirket ortak değerlerinin tasarruf altına alınıp, araştırma merkezlerinin oluşumunu desteklemek, rekabet öncesi işbirliği kültürünü yaymak ve üniversitelerin ilgili bölümlerini Ar-Ge merkezi olarak değerlendirmektir. Bu çerçevede, TÜBİTAK MAM, Koç Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, ODTÜ ve Dokuz Eylül Üniversitesi ile ilk ortak proje çalışmalarının yanı sıra, Boğaziçi Üniversitesi ile birlikte bir Yüksek Lisans Programı da başlatılmıştır.

Üniversiteler, araştırma merkezleri ve sanayi ile gerçekleştirilecek ortak çalışmalar sonrasında ortaya çıkacak bilgi birikimi, Tüpraş'ın sürdürülebilir başarısı ve geleceği için oldukça önem taşımaktadır. Tüpraş, yeni projelerini belirler ve gelecek teknolojiler üzerinde çalışma hedefli yol haritası çizerken, yeni teknolojilerin ve proje çıktılarının kazanımına ve buna bağlı olarak laboratuvar ekipmanları, uzmanlaşmış personel, bilimsel yayın, patent gibi sınai mülkiyet hakları, çıktı ve kazançlara büyük öncelik ve önem vermektedir. Tüpraş, içinde yer aldığı ve alacağı her projenin hem ülkemize hem de enerji sektörüne katkısını sağlamlaştırma, daha sonraki projelerde bu know-how'ı kullanabilme ve de elde ettiği değeri koruyabilme yolunda çalışmalarına devam edecektir.

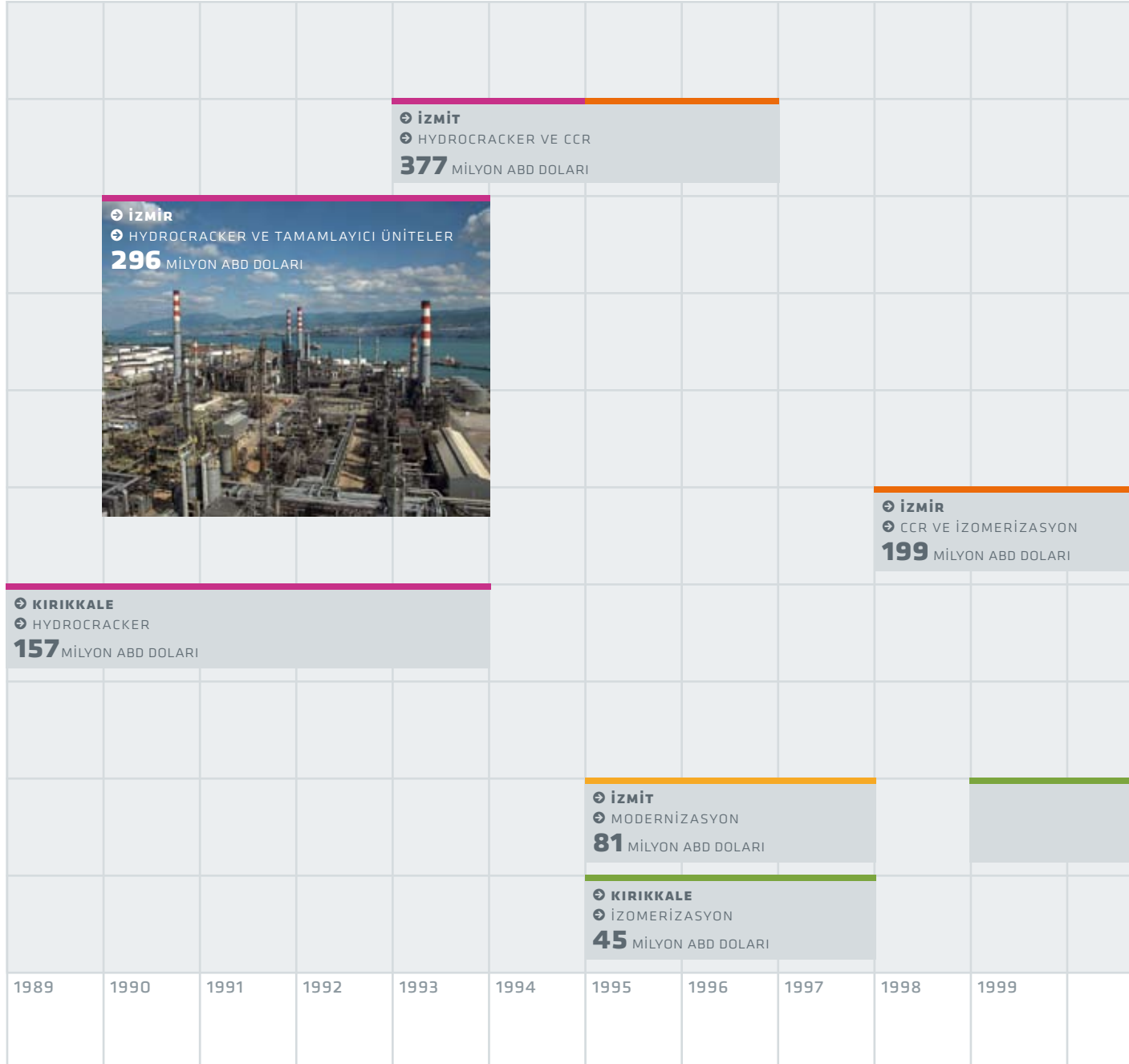
Bilgi kaynaklarının yönetimi için kuruluştaki üretilen bilgi ve deneyimin raporlanması, sınıflandırılması, arşivlenmesi ve tekrar kullanımını sağlamak üzere gerekli prosedür ve standartlar oluşturulmuş, kurumsal hafıza ve arşivleme konusunda teknik altyapı hazırlanmıştır.

Yıl içinde tüm rafinerilerden Ar-Ge proje önerileri toplanmıştır. Hydrocracker Ünitesi'nin gerçek zamanlı optimizasyonu ve reaktör çıkışı akımı hava soğutucusu tasarımı, eşanjör kirliliğini oluşturan mekanizmanın modellenmesi, baca gazı arıtımı, rafineri operasyonlarının matematiksel simülasyon modellenmesi gibi birbirinden farklı alan ve konularda projeler hayata geçirilmeye başlanmıştır. Tüpraş'ın Genel Müdürlük ve tüm rafinerilerinde, toplam 280 mühendis ile Ar-Ge çalışmaları hayata geçirilmektedir.

YATIRIMLAR

TÜPRAŞ, Euro V spektlerine, operasyonel etkinliğini artırmaya, enerji verimliliğine, emniyet, çevre ve toplum sağlığına yönelik olarak uygulamaya koyduğu geniş yelpazedeki yatırımlarıyla, sektördeki rekabet gücünü ve lider konumunu sürekli güçlendirmektedir.

HYDROCRACKER: RAFİNERİNİN ÜRETİM DENGESİNDE İHTİYAÇ FAZLASI OLARAK ÜRETİLMEK MECBURİYETİNDE BULUNAN PİYASA DEĞERİ DÜŞÜK FUEL OİL GİBİ ÜRÜNLERİN DEĞERLİ İNCE ÜRÜNLERE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ VE RAFİNERİ KARLILIĞI ARTIRMAYA YÖNELİK PROJEDİR.

CCR: PROJE KURŞUNSUZ BENZİN ÜRETİMİNİ ARTIRIRKEN, AB 2009 BENZİN STANDARTLARINI DA SAÇLAYACAK YATIRIMI KAPSAMAKTADIR.

İZOMERİZASYON: CCR ÜNİTELERİ İLE BERABER RAFİNERİLERİN BENZİN ÜRETİM KAPASİTESİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK BİR PROJEDİR.

DİZEL KÜKÜRT GİDERME: PROJE 1 OCAK 2009 DA AVRUPA BİRLİĞİNDE MOTORİNDE GEÇERLİ KÜKÜRT İÇERİĞİNİN MAKSİMUM 10 PPM ORANINA İNDİRGENMESİNE YÖNELİK OLARAK UYGULAMAYA ALINMIŞTIR.

BENZİN SPEK İYİLEŞTİRMESİ: BU PROJELER 1 OCAK 2009 DA AVRUPA BİRLİĞİNDE KURŞUNSUZ BENZİNDE GEÇERLİ KÜKÜRT İÇERİĞİNİN MAKSİMUM 10 PPM, AROMATİK DEĞERİNİN MAKSİMUM % 35 VE BENZEN ÜRETİMİ GERÇEKLEŞTİRİLEBİLMESİ İÇİN KÜKÜRT İÇERİĞİ YÜKSEK OLAN FCC BENZİNİNDE KÜKÜRT GİDERME, BENZEN İÇERİĞİ YÜKSEK OLAN REFORMATTA BENZEN GİDERME TESİSLERİ KURULMUŞTUR.

izmit
REFORMER VE DİZEL KÜKÜRT GİDERME
381 MİLYON ABD DOLARI

KIRIKKALE
DİZEL KÜKÜRT GİDER.
372 MİLYON ABD DOLARI

izmir
DİZEL KÜKÜRT GİDERME
139 MİLYON ABD DOLARI

izmit
BENZİN SPEK İYİLEŞTİRMESİ
105 MİLYON ABD DOLARI

izmit
İZOMERİZASYON
78 MİLYON ABD DOLARI

izmir
BENZİN SPEK İYİLEŞ.
46 MİLYON ABD DOLARI

2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010

YATIRIMLAR

Benzin iyileştirme, fuel oil dönüşüm gibi büyük ölçekli yatırım projelerinin yanı sıra 2009 yılında, Tüpraş'ın verimliliğine ve kârlılığine önemli katkılar sağlayacak orta ve küçük ölçekli 32 adet yatırım projesi de başlatılmıştır.

Tüpraş'ın kâr potansiyeli ile birlikte rekabet gücünü artırmak, rafinerilerini modernize edip Avrupa Birliği çevre standartlarına uygun ürünler üretmek için sürdürülen Ana Yatırım Planı, İzmit Rafinerisi Benzin İyileştirme Projesi'nin tamamlanmasıyla sonuçlandırılmıştır. 20 Nisan 2009 tarihi itibarıyla Türkiye'de satılan tüm benzin ürünleri Euro V spektrinde olup, 10 ppm kükürt, aromatik ve benzen değerlerinde de AB ülkeleriyle aynı standartlara sahiptir.

Tüpraş, devir sonrası Koç Holding bünyesinde ilave 2,1 milyar ABD doları üzerinde yeni yatırım kararları almış ve devam etmekte olan projelerle birlikte 1,2 milyar ABD doları üzerinde yatırım harcaması gerçekleştirmiştir. 2009 yılında, Tüpraş rafinerilerinde toplam 189 milyon ABD doları yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir.

Yeniden yapılandırma süreci içinde, dizel kükürt giderme, benzin iyileştirme, fuel oil dönüşüm gibi büyük ölçekli yatırım projelerinin yanı sıra Tüpraş'ın operasyonel etkinliğini artıracak, enerji verimliliğine ve kârlılığine önemli katkılar sağlayacak orta ve küçük ölçekli 32 adet yatırım projesi de 2009 yılında başlatılmış, önemli bir kısmı sonuçlandırılmıştır. Bu projelerin başlıcaları arasında, fuel oil dönüşüm projesi, ürün ve ham petrol tankları inşası, enstrüman ve elektrik sistemleri geliştirilmesi,

vagon dolum ve boşaltma, ham petrol paçallama, ürün hazırlama, DCS kontrollü satış sistemleri, enerji ve buhar üretim sistemlerinin iyileştirilmesi sayılabilir. Her biri önemli katma değer sağlayan yatırım niteliğinde olan bu projeler, Tüpraş'ın sektörde rekabetçi konumunu daha da güçlendirecektir.

Avrupa Birliği'nde 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren, kurşunsuz benzin kükürt içeriğinin maksimum 10 ppm olması, aromatik değerinin maksimum %35 ve benzen içeriğinin maksimum %1 oranına indirgenmesine yönelik olarak uygulamaya alınan projelerden, İzmir Rafinerisi Benzin Spektrini İyileştirme Projesi ise Ağustos 2008'de devreye alınmıştır.

İzmit Rafinerisi Benzin Spektrini İyileştirme Projesi'nde ise 2009 yılı içinde Plt.73/74 Ünitesi'nin inşaat ve montaj faaliyetleri Mayıs 2009 itibarıyla tamamlanmış, performans testleri bitirilen üniteler devreye alınarak, 2009'un ilk yarısında üretime başlanmıştır. Benzin Spektrini İyileştirme Projesi kapsamında iki adet oxygenate tankı ve iskeleler ile ana yol arasındaki transfer hatlarının yapımı tamamlanma aşamasına gelmiştir.

2009 Yılında Tamamlanan Başlıca Projeler

İzmit Rafinerisi Beyaz Ürün Satışlarında DCS Kontrollü Savaş Sistemine Geçilmesi

Boru/gemi satışlarında tank el ölçüsü ve tank kalibrasyon değerlerini baz alarak yapılmakta olan, vana kaçakları ve hata olasılığı yüksek olan eski ölçüm sistemi yerine, beyaz ürün satışlarında, tüm parametrelerin DCS'den görülerek kumanda edilebildiği kütleli debi ölçerli savaş sistemi kurulmuştur.

İzmit Rafinerisi Ham Petrol ve Jet A-1 Tankları Tesisi

Ham petrol depolama kapasitesinin artırılması için Plt-2/5/25 Ünitelerine ayrı ayrı şarja açabilecek şekilde yaklaşık 115.000 m³ ve 51.000 m³ kapasiteli iki adet yeni ham petrol tankı tesis edilmiştir.

Ayrıca, mevcut Jet A-1 tanklarına ilave olarak 27.000 m³ kapasiteli Jet A-1 tankı tesis edilmiştir.

İzmit Rafinerisi Vagon Dolum Boşaltma ve Tanker Sistemi

İzmit Rafinerisi'ne tankerlerle gelecek olan biyodizel, biyoetanol ve kırıkale Rafinerisi'nden gelecek beyaz ürünlerin tahliye edilebilmesi için tanker boşaltma sistemi, motorin ve yüksek oktanlı benzin satışı ile kırıkale Rafinerisi'nden taşınabilecek beyaz ve siyah ürünleri tahliye edebilecek vagon dolum/boşaltma ve tanker boşaltma sistemleri tesis edilmiştir.

Ayrıca, vagon dolum kapsamında tesis edilen sistemde, kırsal motorin, 97 Oktan benzin ve fuel oil 4 dolumları yapılabilmektedir. Bu ürünlerin dışında, motorin, 95 Oktan benzin ve fuel oil 6 taleplerinin de vagon dolum sahasından satışının yapılabilmesi için yeni ikmal hatları ile mevcut pompa çıkışlarından ilave satış hatları çekilmiştir. Bu kapsamda, vagon dolum/boşaltma ve tanker boşaltma sistemlerinde yangın güvenlik sistemleri güçlendirilmiş ve yeni bir kontrol binası yapılmıştır.

İzmir Rafinerisi Kazan Burner Modernizasyonu

Proje, İzmir Rafinerisi'nde yakıt tüketimi fazla olan buhar kazanlarında bulunan düşük verimli, bakım ve onarım masrafları oldukça yüksek, yedek malzemeleri bulunamayan burner'ların, yüksek verimli düşük NO_x burner'larla değiştirilmesini, baca emisyonlarının azaltılması sonucunda sistemin komple modernizasyonunun yapılması ve mevcut bacaların yenilenmesini kapsamaktadır.

Buhar kazanlarının burner ve damper montajları tamamlanmıştır. Ortak bacaları yenilenen kazanların elektrik tesisatı ex-proof yapıya dönüştürülmüştür.

Kırıkkale Rafinerisi Yeni Enerji Üretim Sistemi (TPP) Projesi

Kırıkkale Rafinerisi'nin 1986 yılından beri devrede olan ve ekonomik ömrünü tamamlayan mevcut enerji üretim sistemi (TPP Ünitesi) yerine, rafineride devreye giren yeni üniteler ile mevcut ünitelerin buhar ve elektrik ihtiyacını yedekli temin edecek olan "buhar kazanları, buhar türbinleri, gaz türbinleri" kombinezasyonuna sahip, modern teknoloji ürünü "yeni enerji üretim sistemi"nin kurulması planlanmıştır. Proje ile kesintisiz buhar ve elektrik enerjisi temin edilerek, rafineri operasyonunun sürekliliği sağlanacaktır.

Yeni TPP Projesi'nin tasarımı için, Foster Wheeler firması ile anlaşma imzalanmıştır.

Devam Eden Başlıca Projeler

İzmir Rafinerisi Yeni Ürün Depolama Tankları Yapımı

İzmir Rafinerisi'nde ihracata yönelik hazırlanan ürünlerde farklı ürün spesifikasyon talepleri, ürün depolama tanklarının çok amaçlı kullanılması, bazı ürünlerde fiyat avantajlarından yararlanarak ithalat yapılması ve kâr marjı yüksek olan bazı ürünlerin depolanabilmesi amaçlarıyla yeni tankların yapılmasına gerek duyulmuştur.

4x30.000 m³'lük benzin ve motorin tankları, 50.000 m³'lük fuel-oil tankı donam montajları, çatı çelik montajı, çevre düzenleme inşaatı ve boru imalatları tamamlanmış ve işletmeye alınmıştır.

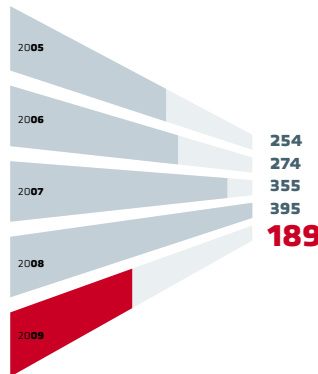
İzmit Rafinerisi Resid Upgrading (Fuel Oil) Dönüşüm Projesi

Son yıllarda fuel oil taleplerinin azalması ve beyaz ürünlerle siyah ürünler arasındaki fiyat farkının beyaz ürünler lehine artmasıyla, "Residuum Upgrading" uygulamaları, bu potansiyele sahip rafinerilerin kârlılıklarını artırmak için önemli fırsat olmuştur. Türkiye'nin talep ettiği ürünlerin üretileceği bu projeye Tüpraş, rekabet gücünü ve lider konumunu güçlendirmeyi hedeflemiştir.

Fuel oil dönüşümü için önerilen proses kapsamında, Vakum Destilasyon, Koklaştırma (Delayed Coker), Hydrocracker, Hydrotreater ve Hidrojen (Steam Methane Reformer), Kükürt Giderme Üniteleriyle birlikte yardımcı üniteler kurulacak, İzmit Rafinerisi'nde üretilen yüksek kükürtlü fuel oil'ler daha değerli beyaz ürünlere dönüştürülecektir.

Yatırım tamamlandığında, öngörülen kapasite artışlarıyla yaklaşık 2,5 milyon ton motorin/jet yakıtı, 772 bin ton benzin ve 203 bin ton LPG olmak üzere toplam 3,5 milyon ton beyaz ürün elde edilirken, 807 bin ton petrol koku üretilecektir. 2008 yılında başlanan ve beş yılda tamamlanması planlanan projenin tamamlanmasıyla siyah ürün miktarı yaklaşık %50 oranında azalacak, toplam beyaz ürün verimi %83'e yükselecektir. Üretilen beyaz ürün miktarı ve ülkemiz için yaratacağı katma değer unsurları dikkate alındığında, yeni bir rafineriye eşdeğer olan bu yatırımın tamamlanmasıyla İzmit Rafinerisi Nelson kompleksitesi, 7,8'den, alternatiflerle beraber 14,5 seviyesine yükselmiş olacaktır.

YATIRIMLAR (MİLYON ABD DOLARI)

Tüpraş, devir sonrası Koç Holding bünyesinde ilave 2,1 milyar ABD doları üzerinde yeni yatırım kararları almış ve devam etmekte olan projelerle birlikte 1,2 milyar ABD doları üzerinde yatırım harcaması gerçekleştirmiştir. 2009 yılında, Tüpraş rafinerilerinde toplam 189 milyon ABD doları yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir.

YATIRIMLAR

RUP projesinin ana üstlenici firmasını belirlemek için yapılan ihale tamamlanmış, 17 Aralık 2009 tarihinde Tecnicas Reunidas firması ile sözleşme imzalanmıştır

Resid Upgrading Projesi'nin başlatılması için gerekli olan çevresel etki değerlendirme raporunda kullanılmak üzere petrokimya sahasından toprak ve yer altı suyu kirliliğini araştırmaya yönelik numuneler alınmış, analizleri yapılarak rapor hazırlanmıştır. Proje için çevresel etki raporu tamamlanmış ve ÇET olumlu raporu 24 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır.

Projenin en önemli aşamaları olan lisans ve mühendislik çalışmalarında Coker, Vakum, Hydrocracker, Hydrotreater ve Hidrojen Ünitelerinin lisans ve ana mühendislik ihaleleri sonuçlanmış, temel mühendislik paketinin hazırlanması sözleşmesi 15 Eylül 2008 tarihinde, Foster Wheeler USA Corporation firması ile imzalanmıştır. 2009 Mart ayı içinde PGID gözden geçirme toplantısı yapılmış ve paket Haziran ayı içinde tamamlanmıştır.

Vakum Ünitesi temel mühendislik paketinin hazırlanması sözleşmesi 8 Eylül 2008 tarihinde Shell firması ile imzalanmıştır. 2009 Mart ayı içinde teknik detayların gözden geçirme toplantısı yapılmış ve paket Nisan ayı içinde tamamlanmıştır.

Hydroprocessing Ünitesi'nin temel mühendislik paketinin hazırlanması ihalesi de sonuçlanmış ve UOP firması ile anlaşılmıştır. Paket 2009 Ekim ayı içinde tamamlanmıştır.

Hidrojen Ünitesi'nin temel mühendislik paketi için ihale edilmiş ve çalışmalara devam edilmekte olup, Mayıs 2010 döneminde bitirilmesi hedeflenmektedir.

Resid Upgrading Projesi kapsamındaki ünitelerin elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayacak üretim kaynakları ile dağıtım sistemlerinin lisansör firmalardan gelen bilgiler doğrultusunda ön projelendirilmesinin yapılması çalışmaları devam etmektedir.

İzmit Rafinerisi tank çiftliği sahasında yapılacak 2 adet 5.000 m³ dizel depolama tankı işi ihale edilmiş, tanklarının imalat ve montajı tamamlanmıştır.

Kablo iletim hattı imalat, montaj ve test işleri ihale edilmiş olup, firma çalışmalara devam etmektedir.

RUP projesinin ana üstlenici firmasını belirlemek için yapılan ihale tamamlanmış, 17 Aralık 2009 tarihinde Tecnicas Reunidas firması ile sözleşme imzalanmıştır.

İzmir Rafinerisi HP Paçallama ve Satış Sisteminin Modernizasyonu

Petrol Hareketleri Ünitesi'nde satışlar sayaçlar üzerinden, iskele dolumları ise tank seviye ölçüm sistemi baz alınarak yapılmaktadır. Bu proje kapsamında, iskelelerden yapılan dolumların uluslararası standartlara uygun OIML onaylı akışmetreler ve akış bilgisayarları kullanılarak yapılmasını ve ölçüm hatalarının minimize edilmesini sağlamak üzere, iskele dolum hatları ile petrol hareketleri ilave satış hatlarına sayaç setleri konulması ve ilgili kontrol sisteminin tesis edilmesi planlanmıştır.

Proje kapsamında, Ham petrol Ünitelerine istenilen özellikte stabil şarj verilmesinin sağlanması ve şarj değişimlerinde yaşanan up-set'lerin önlenmesi amacıyla ham petrol tanklarına mikser temin edilmesi ve tanklar arasında yeni bağlantılar projelenmiştir.

İzmir Rafinerisi Enstrüman Elektrik Sisteminin Modernize Edilmesi

Turbo generatör modernizasyonu kapsamında devam eden turbo/generatör izleme, kontrol ve acil duruş sistemlerinin modernizasyonunda devreye alma çalışmalarına, 2010 Mart ayında başlanacaktır.

İzmir Rafinerisi Karadolum Rehabilitasyonu ve Sayaçlı Sisteme Geçilmesi

Proje kapsamında, mevcut karadolum sahasındaki boş alana 16 peronluk tanker dolum adası, sayaçlı beyaz ürün dolum sistemi, dolum otomasyonu, tanker takip sistemi, bioethanol enjeksiyon sistemi, kontrol binası, pompa istasyonu ve invertör sistemi, mevcut enerji dağıtım binasının büyütülmesi ve artacak trafiği karşılamak üzere tanker yolu yapımı bulunmaktadır.

Sayaçlı Beyaz Ürün Tanker Dolum Terminali yapımında, pompa istasyonu, kontrol binası, trafo binası, saha betonları inşaat işleri %90 seviyesinde tamamlanmıştır. Altyapı çalışmaları ise bütünüyle tamamlanmıştır. Günlük satış hatlarına bağlantılar ve kanopiye kadar olan basma hattı boru montajları tamamlanmış olup, hidrostatik testleri yapılmaktadır.

Dolum kolları, sayaç skidleri, Jet A1 hatlarında kullanılacak olan mikron filtre ve su ayırıcı filtre montajları tamamlanmıştır. 10 adet pompanın montajı tamamlanmış olup devreye alma öncesi son ayarlamalar yapılmaktadır.

Karadolum detay mühendislik çalışmaları, pompa istasyonu, kontrol binası ve trafo binası ile dolum peronlarının inşaatı ve montaj devam etmektedir. Uzun çatı montajı tamamlanmış, tedarik edilen iki adet 5 MVA gücünde kuru tip trafo monte edilmiştir. Pompa ve dolum kollarının siparişleri verilmiş ve malzeme temini, montaj terminine uygun olarak devam etmektedir.

Kırıkkale Rafinerisi Vagon ve Manevra Aracı Alımı

Rafineriler arasında 2008 yılında başlayan demiryolu ile ürün taşıma çalışmaları artarak devam etmektedir. 2008 yılında, Tüpraş rafinerileri arasında 250.491 ton akaryakıt demiryolu ile taşınmışken, 2009 yılında bu miktar 749.828 tona çıkmıştır.

Vagon parkı tank hacmi 60 m³ olan 68 adet ikinci el vagondan oluşmaktadır. Bütün vagonların TCDD standartlarına ve spesifikasyonlarına göre tamir ve tadilatları 2009 yılı içinde Tüdemtaş/Sivas Fabrikası'nda tamamlanmıştır.

Sarnıçlı vagonlar ile aynı özellikte 11 adet vagon devri için sözleşme imzalanmış olup, vagonlar tadilatlarını takiben uygun bulunmaları durumunda satın alınacaktır.

TCDD ile yapılmış olan işletme sözleşmesine göre, 151 adet sarnıçlı vagona sahip olma hakkı mevcut olup, geri kalan 72 adet vagonun, 2010 yılı içinde satın alınması için çalışmalar devam etmektedir.

Yapıcılık ve sorumlu davranma, başarılı liderlerin ortak karakteridir.

Çevre, sağlık ve emniyet standartlarımızı her zaman için ticari başarımızın önünde tutarak, sorumlulukla hareket ediyoruz. Faaliyetlerimiz sonucunda yaratabileceğimiz olumsuz etkileri ve riskleri azaltan çözümlere sürekli yatırım yaparken, bu sorumluluk duygusunu kurum kültürümüzün temel unsuru olarak benimsiyoruz.

İNSAN, TOPLUM VE ÇEVRE SAĞLIĞI

EMNİYET VE SAĞLIK

Tüpraş'ta sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan insan sağlığı, teknik emniyet ve çevre her zaman ön planda tutulmakta, tüm çalışmalar bu prensip doğrultusunda sürdürülmektedir.

Tüpraş'ın Sağlık, Emniyet, Çevre (SEÇ) Politikası

Tüpraş'ta sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan insan sağlığı, teknik emniyet ve çevre her zaman ön planda tutulmakta, tüm çalışmalar bu prensip doğrultusunda sürdürülmektedir. SEÇ politikasının uygulanması başta Tüpraş Genel Müdürü olmak üzere Tüpraş Yönetim Kurulu'nun doğrudan sorumluluğunda olup, uygulamadaki sorumluluk ise en üst kademeden en alt kademeye kadar tüm çalışanlar tarafından paylaşılmaktadır. Emniyet kuralları, ulusal, uluslararası mevzuat ve Tüpraş standartları doğrultusunda hazırlanmış olup, eksiksiz bir biçimde uygulanmaktadır.

SEÇ politikasının amacı, rafinaj faaliyetleri sonucu çevreye, çalışanlara, müteahhit çalışanlarına, müşterilere ve topluma gelebilecek her türlü zararı en aza indirmektir. Bu kapsamda, 2007 yılında yayımlanan SEÇ politikasında belirlenen hedeflere ulaşmak için SEÇ performansını ve çalışma şartlarının sürekli iyileştirileceği ve ürünlerin çevre ile uyumlu bir şekilde geliştirileceği taahhüt edilmiştir.

SEÇ standartlarını tüm çalışanlar ile birlikte müteahhit çalışanlarının da kararlı, titiz ve ödünsüz bir şekilde uymaları için gerekli çalışmalar ve uygulamalar başlatılmıştır. Tüm çalışanlar, yaptıkları işlerde yönetmeliklere, Tüpraş standartları ve prosedürlerinde belirlenen emniyet kurallarına uymaktan, kendilerine sağlanan koruyucu malzemeleri kullanmaktan, işin yapılması esnasında kendilerinin ve diğer çalışanların iş kazasına maruz kalmalarını önlemek için gerekli titizliği göstermekten, görevli oldukları sahada oluşan emniyetsiz koşulların giderilmesini sağlamaktan ve amirlerine rapor etmekten sorumludur. Yöneticiler, personelin emniyetli ve sağlıklı çalışmalarını temin etmek için çalışma koşullarını gözlemlemekten, iyileştirmekten ve tespit edilen emniyetsiz koşulların giderilmesinden sorumludur.

Sağlık ve Emniyet Uygulamaları

1 Ocak 2008 tarihinden itibaren müteahhit kazaları da Tüpraş'ın iş kaza istatistiklerine dahil edilmeye başlanmıştır. En önemli SEÇ performans göstergelerinden kaza sıklık oranı hedefi, 2009 yılı için 3,5 hedeflenmesine rağmen 2,5; 80 olarak hedeflenmiş kaza şiddet oranı ise 73 olarak gerçekleşmiştir. Toplam kaza sayısı 2008 yılına göre yarı yarıya düşmüştür.

Tüpraş, birlikte çalıştığı müteahhitleri SEÇ açısından değerlendirmek üzere Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi Standardını 2008 yılı Aralık ayında yayımlamıştır. Standart, 01 Ocak 2009 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Tüpraş portföyünde olan müteahhitler, 3. parti bağımsız kuruluş tarafından hem müteahhitlerin kendi beyanları doğrultusunda hem de iş yaptıkları Tüpraş rafinerilerinde veya dış sahalarda değerlendirilerek, gruplandırılmış olup, müteahhitler ihalelere bu gruplandırmaya göre çağrılmaktadır. Rafinerilerde 2009 yılında çalışanlara SEÇ konusunda toplam 40.082 adam-saat, müteahhit çalışanlarına ise 20.065 adam-saat eğitim verilmiştir. Ayrıca sosyal sorumluluk kapsamında, Enerjimiz Çevre projeleri ile SEÇ konusunda öğrencilere yönelik 4000 adam-saat bilgilendirme yapılmıştır.

Rafinerilerde "önlem alıcı" bir SEÇ kültürü oluşturmayı hedefleyen Tüpraş, iki yılda bir çalışanlarının şirketin SEÇ yaklaşımları konusundaki fikirlerini almaktadır. 2009 yılı sonunda yapılan SEÇ Kültür Anketleri sonucunda, çalışanlarına göre Tüpraş'ın SEÇ kültürü "Hesaplı Dengeli" den, "Önlem Alıcı"ya doğru yükselen bir eğilim göstermektedir.

Tüpraş'ın SEÇ politikalarını iyileştirmek ve geliştirmek için 2007, 2008 ve 2009 yıllarını kapsayan SEÇ performans göstergeleri takip edilerek raporlanmış, 2010-2014 yıllarını kapsayan 5 yıllık plan oluşturulurken, bu çalışmalar esas alınarak yeni hedefler belirlenmiştir. Aynı zamanda Koç Topluluğu'nun Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında yayımlayacağı rapor doğrultusunda da göstergeler izlenmektedir.

Her rafineride özelleştirme sonrası uygulanmaya başlanan yeni SEÇ uygulamalarının ne kadar sağlıklı işlediklerini ölçmek amacıyla Shell Global Solution International'dan bağımsız bir gözlemcinin katılımı ile kontroller yapılmış olup, uygulamalardaki aksaklıklar yönetim kademesine düzeltici faaliyetler ile raporlanmıştır.

Rafinerilerde "Görünür Liderlik" uygulaması kapsamında, tüm yöneticiler emniyet turlarına katılmaktadır. Emniyet turları ile yönetim sistemlerine göre uygulamadaki eksikler tespit edilmekte, edinilen bulgulara göre aksiyon planları hazırlanmakta ve çalışanların da katkısı sağlanarak gerekli önlemler alınmaktadır.

"Gönülden ve İnanarak" çalışma çerçevesinde, bütün rafinerilerde rafineri müdürleri, insan kaynakları müdürleri ve teknik müdürlerin katıldığı bir SEÇ anketi yapılmıştır. Sistem, ankete katılan kişilerin seçtikleri 5 kişi tarafından değerlendirilerek çevrelerine verdikleri SEÇ mesajlarının değerlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Çalışma sonucunda çıkan verilere dayanarak bütün rafinerilerdeki her müdür SEÇ konusunda görünür liderliğini artırmak üzere bir kişisel, bir de kurumsal aksiyon almıştır.

Entegre yönetim sistemi gereği yapılan çapraz iç tetkikler haricinde, Tüpraş SEÇ-K Yönetim Sisteminin bir parçası olan Bağımsız SEÇ denetimlerine, 2009 yılında oluşturulan standart doğrultusunda başlanmıştır. Denetlemelerde rafinerilerde iş güvenliği, sağlık ve çevre konularında detaylı gözlemler yapılmakta, bulunan bulgular için açılan gerekli düzeltici faaliyetler ile rafinerilerin daha sağlıklı, tehlikesiz ve çevreye duyarlı olması sağlanmaktadır. Ortaya çıkan bulgularla ilgili aksiyonlar oluşturulmuş ve Aralık ayında takip denetimleri yapılmıştır.

Tüm çalışanların yıllık periyodik sağlık kontrolleri ve çalışma şartları nedeniyle özel muayene ve tetkik gerektiren birimlerde çalışanların kontrolleri ile portör muayeneleri yapılmaktadır.

Risk Yönetimi

Tüpraş, faaliyetlerinin tüm risk düzeylerini göz önünde tutarak; riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir ve uygulanabilir seviyeye düşürmeyi hedeflemektedir. Risklerin farkında olunmasında, derecelendirilmesinde, yönetilmesinde, kritik işlere kaynak aktarılmasına öncelik verilmesi amacıyla Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) kullanılmaktadır.

Rafinerilerden temsilcilerin katıldığı bir HAZOP (Hazard and Operability Studies- Tehlike ve İşletilebilirlik Çalışması Metodolojisi) kursu düzenlenerek, metodoloji hakkında bilgilendirme yapılmış olup şirketçe kabul edilen risk bazlı yaklaşım gereği yeni projelerin HAZOP değerlendirmesi yapılmaktadır.

Meydana gelen olayların potansiyel risk derecesine göre yapılan analizler sonucunda tespit edilen kök nedenler giderildiğinde, olaylarda kayda değer bir azalma görülmektedir. Bu analizler, yalnızca Tüpraş rafinerileri değil, diğer rafinerilerde ve hatta sektör genelinde meydana gelen olaylar da göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Rafinerilerde meydana gelen olaylar diğer rafinerilere de duyurulmakta ve "Emniyet Konuşması" yoluyla paylaşılmaktadır.

Şirketi ve çalışanları ileriye dönük kaza ve felaketlerden koruyacağına düşünülen, ucuz atlatma, emniyetsiz durum ve maddi hasar tespit konularında "Olay Raporu" tutma uygulamasına tüm rafinerilerde devam edilmektedir.

Tehlike ve Etkilerinin Yönetim Sürecinde (TEYS) risklerin belirlenmesi, yönetilmesi, kritik işlere kaynak (iş gücü, para vb.) aktarılmasına öncelik verilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla SEÇ ile ilgili tehlikelerin kayıtları tutulmakta ve risk değerlendirmeleri yapılmaktadır.

TEYS'in bir parçası olan sağlık risk değerlendirmesi konusunda, işyeri hekimlerine detaylı eğitimler verilmiştir. Her rafineride eğitim alan temsilcilerin katılımıyla rafinerilerdeki kronik sağlık tehlike envanterleri çıkartılarak, risk değerlendirmelerinin yapılması ve sağlık risk değerlendirme standardının oluşturulmasıyla çalışanların maruz kalacağı sağlık riskleri önceden tespit edilip, proaktif bir yaklaşımla kontrol altına alınacaktır.

ÇEVRE

Tüpraş rafinerilerinin çevresel yükümlülüklerinin değerlendirilmesi kapsamında yapılan değerlendirme sonucu alınan aksiyonların 2009 yılı tamamlanma oranı yüzde yüzdür. Tüpraş, çevre yönünden düşük risk grubunda yer almaktadır.

Sera Gazı ve Hava Emisyonlarının İzlenmesi

Tüm rafinerilerde The Intergovernmental Panel of Climate Change (IPCC) Tier-1 yaklaşımı kullanılarak, sera gazı emisyon değerleri hesaplanmaktadır. Tüpraş rafinerileri, IPCC Tier 3 yaklaşımı olan en üst doğruluk seviyesinde hesaplama yapabilmek amacıyla akredite laboratuvarlarında gerekli analizleri yapmakta ve aynı zamanda konusunda yetkin bir kuruluş olan TÜBİTAK'la çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından da işletmelerin tükettikleri yakıta göre yakma kaynaklı emisyonları, IPCC yöntemine göre hesaplanmaktadır. Bu kapsamda Tüpraş rafinerilerinin kazan ve fırınlarında yakılan yakıttan kaynaklı toplam doğrudan sera gazı emisyonu 4.796.067 ton CO₂ eşleniğidir.

Sera gazı emisyonlarının tesbitiyle birlikte, emisyonları azaltmak amacıyla başlatılan enerji verimliliği ve tasarruf projeleri de devam etmektedir.

Tüpraş rafinerileri, A Grubu emisyon izin belgelerine sahiptir. Tüm rafinerilerde emisyon raporları yönetmelikte belirtilen iki yıllık süre ve ilave ünitelerden dolayı yenilenmiştir. İzmit ve Batman Rafinerilerinde, bacalara takılan sürekli emisyon izleme analizörlerinin ölçüm sonuçları, İl Çevre ve Orman Müdürlükleri tarafından online olarak izlenmektedir. İzmir ve Kırıkkale Rafinerilerinde de bacalarda sürekli emisyon izleme analizörleri mevcuttur. Bu rafinerilerin sonuç raporları periyodik olarak İl Çevre ve Orman Müdürlüklerine gönderilmektedir.

Rafinerilerde Uçucu Organik Bileşik (UOB) emisyonlarının azaltılması amacıyla ürün tanklarına çift sızdırmazlık sistemleri yapılmıştır. İki rafineride API separatörlerinin üzeri kapatılmış olup diğer iki rafineride ise su sisi yöntemiyle UOB'ler tutulmaktadır.

Halon içeren yangın söndürme sistemleri, ozon tabakasını zarar vermeyen FM-200 bulunan yangın tüpleri ile kloroflorokarbon (CFC) içeren laboratuvar kimyasalları da alternatif kimyasallarla değiştirilmiştir. Poliklorlu Bifeniller (PCB) içeren trafo yağlarının değişimi yapılmıştır.

Su Kalitesinin İzlenmesi ve Suyun Geri Kazanılması

Tüm Tüpraş rafinerileri, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında gerekli görülen deşarj izinlerine sahiptir. Atık sular fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtmalardan geçirilerek, yönetmeliklerde belirtilen limitlerin altında deşarj edilmektedir.

Su Ürünleri Yönetmeliği'nde belirtilen parametrelerin kontrolü için akredite bir laboratuvarla testler yaptırılmaktadır. Rafineriler deşarj izinlerinde belirtilen parametreleri, debilerine göre tespit edilen aralıklarda analiz yaparak raporlamaktadır. İzmir Rafinerisi'nde ve bu yıl devreye alınan İzmit Rafinerisi'ndeki Atık Su Geri Kazanım Üniteleri ve tüm rafinerilerde prosesden 11.321.651 m³ su geri kazanılarak, soğutma suyu, yangın suyu, kazan besleme suyu ve buhar üretimi gibi işlemlerde kullanılmaktadır.

Atık Yönetimi

Tüm Tüpraş rafinerilerinde katı, tehlikeli ve tıbbi atıklar kaynağında ayrılarak, etkin bir şekilde kontrolü ve lisanslı firmalar tarafından bertarafı sağlanmaktadır. ISO 14001 kapsamında yapılan Katı ve Tehlikeli Atık Yönetimi Standardı'na yönelik çalışmalar aralıksız yürütülmektedir. 2009 yılında tehlikeli atıkların bertarafı

için 7,6 milyon TL ödeme yapılmıştır. Tüm tehlikeli/tehlikesiz atıkların kaynağında ayrıştırılarak uygun depolama koşullarında depolanması ve atık cinsine göre lisanslı firmalara gönderilmesi konusunda kontrolün sağlanması amacıyla SAP kullanılarak Atık Yönetim Programı oluşturulmuş, 2010 Şubat ayında devreye alınmıştır. Bu kapsamda;

- Atıkların olduğu noktada ve ünitelerde ayrıştırılmasının sağlanması,
- Sahalara giriş öncesi, tüm atıkların tartılarak miktarların elektronik ortamda işlenmesi,

- Atık nakliyesi yapan lisanslı tüm firmaların, araçlarının, sürücülerin sistemde tanımlı olması, Atıkların kodlarına uygun olarak lisanslı tesislere gönderiminin takibinin yapılması, bertarafa ve satışa giden atıklar için hazırlanan formların yasal süreçlere uygun olarak takibinin yapılması sağlanacaktır.

Çevresel Risklerin Kontrolü

Riskleri önceden belirlemek ve kontrol altına alarak en aza indirmek amacıyla 2009 yılında oluşturulan Çevre Boyut Belirleme ve Değerlendirme Standardı kapsamında, rafinerilerde kronik etkiye sahip tehlikelerin çevre boyutları değerlendirmeye başlanmıştır. Akut etkiye sahip tehlikeler ise Tehlike ve Etkilerinin Yönetimi kapsamında, Bow-Tie Analizi ile değerlendirilmektedir.

Meydana gelen çevre olayları dahil tüm olaylar Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) Standardı'na göre raporlanmakta ve ortak veritabanına yüklenmektedir. Risk Değerlendirme Tablosu kullanılarak belirlenen risk derecesine göre yapılan kök-neden analizi sonucunda, gereken önlemler alınmaktadır. Olayların sonuçlarından çıkarılan dersler ve kazanılan deneyimlerin paylaşılması, her türlü olumsuzluğu en aza indirerek performans artışının sürekliliği sağlanmaktadır.

İNSAN, TOPLUM VE ÇEVRE SAĞLIĞI
ÇEVRE

Proseslerde kullanılan kimyasalların seçiminde malzeme güvenlik bilgi formları incelenerek, insan sağlığına ve çevreye zararlı olmayanlar tercih edilmektedir.

Kıyı tesislerinin riskleri tekrar değerlendirilerek acil müdahale planlarını yenilemek amacıyla yetkin bir firmayla 17 Eylül 2007 tarihinden bu yana sözleşmeli olarak çalışılmaktadır. Kıyı tesisleri olan İzmit ve İzmir Rafinerileri'nin acil müdahale planları, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı'na onaylanmıştır. Bu kapsamda;

- İzmit Rafinerisi'ne 3000 metre şişme bariyer, 4 adet yağ toplayıcı, karada ve denizde geçici depolama tankları alınmıştır.

- İzmir Rafinerisi'ne 1250 metre şişme tip bariyer, 500 metre fence bariyer, 2 adet 30 m³/saat kapasiteli yağ toplayıcı, 2 adet kirliliğe müdahale için deniz botu, yüzer depolama tankları, geçici depolama tankları ve diğer deniz kirliliği mücadele ekipmanları alınmıştır.
- İlgili personele 1. ve 2. seviye deniz kirliliği ile mücadele eğitimlerine sahiptir. İskele ve gemilerde meydana gelebilecek yangın ve mahsul kaçaklarına müdahale edebilecek su ve köpük püskürtme sistemleri ile donanımlı römorkörler bulunmaktadır. Denizde meydana gelebilecek büyük mahsul kaçaklarına etkin bir şekilde müdahale edilebilmek üzere, uluslararası yetkin bir firma olan Oil Spill Response Ltd. (OSRL) ile anlaşma yapılmıştır.

Rafineriler, bulundukları bölgelerdeki kamu ve özel kuruluşlarla birlikte ortak tatbikatlar yapmaktadır. Bu kapsamda, denizde meydana gelebilecek kazalar sonucu oluşacak kirliliğe zamanında müdahale etmek ve bu konuda kurumlar arası işbirliğini sağlamak amacıyla, oluşturulan senaryolar doğrultusunda 2009 yılında, kıyı tesislerinde 4 adet tatbikat gerçekleştirilmiştir.

Proseslerde kullanılan kimyasalların seçiminde malzeme güvenlik bilgi formları incelenerek, insan sağlığına ve çevreye zararlı olmayanlar tercih edilmektedir.

Çevre konusunda ulusal ve uluslararası mevzuatta yapılan değişiklikler ve iyi uygulamalar konusunda Tüpraş'ın bilgilendirilmesi, öncelikle atık yönetimi, yer altı ve su kirliliğiyle ilgili danışmanlık yapmak üzere, konusunda uzman bir firmayla danışmanlık sözleşmesi yapılmıştır. Çalışanları ve paydaşlardan olan yöre halkını rafineri faaliyetlerinden kaynaklanan akustik etkilerden korumak amacıyla çevresel gürültü ölçümleri yaptırılmaktadır. Akredite bir kuruluşa akustik gürültü ölçüm raporları hazırlattırılarak, Çevre ve Orman Bakanlığı'na onaya gönderilmiştir.

Denetim ve Gözden Geçirmeler

ISO 9001:2000 Kalite, ISO 14001 Çevre; OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri Standartları kapsamında, şirket içi tetkikçiler tarafından iç denetimler, akredite olmuş kuruluşlar tarafından dış denetimler yapılmaktadır.

2009-2013 yıllarını kapsayan 5 yıllık planın oluşturulması çerçevesinde, 2008 yılından itibaren tehlikeli atık ve döküntü sayısı göstergeleri izlenmektedir. 2010-2014 yıllarını kapsayan 5 yıllık plana ise geri kazanılan su ve emisyonların takibi ilave edilmiştir. Ayrıca Koç Topluluğu'nun Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında yayımlayacağı rapor doğrultusunda toplam 15 çevre göstergesi izlenerek raporlanmıştır.

Tüpraş rafinerilerinin çevresel yükümlülüklerinin değerlendirilmesi kapsamında, ICC firmasıyla Şubat 2005'te sözleşme imzalanmış olup, takip eden yıllarda yenilenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu alınan aksiyonların tümü tamamlanmış olup, 2006 yılında bu yana yapılan harcama ise 105,9 milyon TL'dir. Projelerin tamamlanması sonucunda, ICC tarafından Tüpraş çevre yönünden düşük riskte değerlendirilmiştir.

Rafinerilerin Çevre Birimleri, Genel Müdürlük Emniyet Çevre Kalite Müdürlüğü başkanlığında 3 ayda bir toplanarak çevre konusunda yaptıkları ve yapacakları çalışmaları değerlendirmekte, yasal mevzuata uyumu takip etmektedir.

Rafinerilerin çevre performansı Genel Müdürlük SEÇ Denetim Ekibi, Koç Topluluğu Çevre Komisyonu, bağımsız kuruluşlar, sigorta şirketleri, İl Çevre ve Orman Müdürlükleri ve Belediyeler tarafından denetlenmektedir.

Koç Topluluğu bünyesinde oluşturulan Çevre Kurulu'nda yeni mevzuat ve bu kapsamda yapılması gerekenler görüşülerek yöntem belirlenmekte, raporlanan çevre göstergeleri ile ilgili olarak raporlama yöntemlerinde en iyi uygulamalar tespit edilmektedir.

Çevre Yatırım Projeleri

Deniz Suyundan Kullanma Suyu Üretilmesi (Desalinasyon)

İzmir Rafinerisi'nin su ihtiyacının karşılandığı Güzelhisar Barajı'nda, su seviyesi giderek azalması ve ilerleyen yıllarda, evsel kullanım ihtiyaçlarının sanayinin ihtiyaçlarının önüne geçeceği, sanayiye verilen suyun da giderek sınırlandırılacağı ihtimali üzerine planlar yapılmıştır.

Bu nedenlerle rafineriye su temininin, üretimi aksatmaması için alternatif su kaynağı olan deniz suyunun işlenerek kullanılabilir hale getirilmesi planlanmıştır.

Kurulacak desalinasyon tesisi ile deniz suyu içinde bulunan safsızlıklar giderilerek, kullanılabilir su elde edilecektir. İlk etapta rafinerinin yıllık yaklaşık 9,83 milyon m³ (günlük maksimum 31.000 m³) su

gereksiniminin %50'sinin deniz suyu ile karşılanması hedeflenmektedir. Tesis, günde 15.600 m³ su işleyecek kapasitede olacaktır. Böylece, su ihtiyacının temininde herhangi bir aksama yaşanması riski minimum seviyeye indirilmiş olacaktır. Yatırım araştırma-geliştirme aşamasındadır.

Flare Gaz Geri Kazanımı

İzmit Rafinerisi'nde 3 ton/saat kapasiteli flare gaz geri kazanım projesinin 2010 yılının ilk çeyreğinde devreye alınması planlanmıştır. Bu proje ile 20.148 ton doğal gaz/yıl yakıt tasarrufu ile 54.340 ton/yıl sera gazı emisyon azaltımı sağlanabilecektir.

Yağlı Atık Su Arıtma Çamurlarında Yağ ve Suyun Geri Kazanımı

İzmir Rafinerisi bünyesinde mevcut yağlı atık su arıtma çamurları, dekantör ve kurutucu sistemlerine alınarak toplamda 13.753 kg çamur susuzlaştırılmış ve 3300 kg yağ geri kazanılmıştır. Bu sistemlerle çamurlar kurutma yataklarında minimum süre bekletilmiş, emisyon oluşumu minimum düzeye indirilmiş, çamurlar maksimum kuruluk oranlarına ulaştırılarak, mevcut atık hacimleri azaltılmış ve yağ ile suyun geri kazanımı sağlanmıştır.

Kazanlarda NO_x Emisyonlarının Azaltılması

2009 yılı içinde İzmir Rafinerisinde kazanlara düşük NO_x brülörleri monte edilerek, NO_x emisyonlarının minimuma indirilmesi sağlanmıştır.

KALİTE

Tüpraş, Toplam Kalite Yönetimi'nde sürekli bir gelişim aracı olan EFQM Mükemmellik Modeli'ni uygulamaktadır.

Tüpraş, tüm faaliyetlerinde kalite, çevre, toplum ve çalışan sağlığına olan duyarlılığı ön planda tutmaktadır.

2009 yılında, Tüpraş rafinerilerinin ayrı ayrı sahip olduğu ISO 9001 Kalite, ISO 14001 Çevre, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri belgeleri tek bir belgede toplanarak, kalite standartlarını sağlama yeteneği geliştirilmiş ve rafineriler arasında kalite dengesi sağlanmıştır.

Tüpraş, Yönetim Sistemleri belgelerine sahip olmayı, toplam kalitede varılacak son nokta olarak değil, yalnızca bir aşama olarak değerlendirmekte ve tüm çalışmalarını bu görüş doğrultusunda sürdürmektedir.

Tüpraş, Ulusal Kalite Hareketi ve Mükemmelliğe Yolculuk Programı'na katılımın ilk adımı olan İyi Niyet Bildirgesi'ni Türkiye Kalite Derneği ile 4 Nisan 2006 tarihinde imzalayıp, Toplam Kalite Yönetimi'nde sürekli bir gelişim aracı olan EFQM Mükemmellik Modeli'ni uygulamaya almıştır. Tüpraş, Mükemmellikte Yetkinlik Belgesi'ne sahiptir.

EFQM Mükemmellik Modeli, Toplam Kalite Yönetimi ve Problem Çözme Teknikleri eğitimleri ile yönetici ve çalışanların eğitimlerine devam edilmektedir. Katılımcılar, eğitimlerden kazanımlarını ve problem çözümünde ulaştıkları sonuçları üst yönetim ile paylaşmak için "Kalite Yolcuları" adında gönüllü bir çalışma grubu kurmuştur. Tüpraş çalışanları, benzer çalışmalar ve sunumların sürekli iyileşmeye katkıda bulunacağına inanmaktadır.

Çalışanlar, verimlilik artırılması, kalitenin iyileştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin artırılması gibi konularda yaratıcı ve yenilikçi düşüncelerini Rafine Öneriler Sistemi ile yönetime iletmeye devam etmektedir.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ PROJELERİ

Tüpraş'ta enerji verimliliği kapsamında 2008 yılında 35, 2009 yılında ise 51 adet proje tamamlanmış ve toplamda 73,4 milyon ABD doları artı değer yaratılmıştır.

Tüpraş personeli tarafından başlıcaları, buhar trap bakım onarımı, kaza ve fırınlarda verim artırımı, buhar- elektrik optimizasyonu, kazanlarda üretim optimizasyonu, izolasyon kayıplarının giderilmesi ve kondanse geri kazanım olmak üzere, 2008 yılında 35, 2009 yılında ise 51 adet enerji verimliliği projesi tamamlanmış ve toplamda 73,4 milyon ABD doları artı değer yaratılmıştır.

Özet Enerji Tasarruf Tablosu

ENERJİ TASARRUF PROJE GETİRİLERİ	MİLYON ABD DOLARI
2008	41,8
2009	31,6
TOPLAM	73,4

Rafinerilerde Yürütülmeye Devam Eden Enerji Verimliliği Çalışmaları

Dört rafineride halen devam etmekte olan ve sürekli takip edilen enerji projelerinden en önemlileri, doğal gaz / fuel oil yakıt optimizasyonu, izolasyon kayıplarının önlenmesi, buhar-güç iyileştirmesi, kazan ve fırınlarda temizlik uygulaması, frekans konverter uygulamaları ve yanma veriminin artırılmasıdır. Bu uygulamalar sayesinde, toplam 121.460 ton CO₂ emisyon azaltımı sağlanmıştır.

İzmit, İzmir ve Kırıkkale Rafinerileri İçin Enerji Verimliliği Artırma Projesi

Proje ile rafinerilerin Vakum, DHP, Kükürt Ünitelerinde proses iyileştirmeleri, ısı entegrasyonu, ısı kazanımı, hot seperatör uygulaması, kompresör iyileştirmeleri ile enerji verimliliğinin artırılması amaçlanmıştır. 2009 yılında tamamlanan etüd sonrası 2010 yılında detay mühendislik çalışmaları da yapılarak, tespit edilecek konular uygulamaya geçirilecektir. Çalışma, İzmit Rafinerisi'nde HDS Hydro Desulfurization/ DHP Diesel Hydro Processing Üniteleri; İzmir Rafinerisi'nde NHT Nafta Hydrotreater/HDS Hydro Desulfurization/ HDS Hydro Desulfurization/DHP Diesel Hydro Processing Üniteleri ve Kırıkkale Rafinerisi'nde CDU Atmosferik Distilasyon/ VDU Vakum Distilasyon Ünitelerinde yapılmıştır.

Tespit edilen bütün projelerin uygulanması halinde 81,78 Gcal/h enerji tasarrufu karşılığı 8,5 ton/h fuel oil tasarruf sağlanabilecektir. Bunun emisyon karşılığının ise yıllık 148.900 ton CO₂ olacağı tahmin edilmektedir.

İzmit ve İzmir Rafinerileri İçin Enerji Optimizasyonu Yazılımının Kurulması (Prosteam)

Projenin amacı, enerji giderlerinin %2-5 arasında azaltılmasıdır. Kurulacak olan program Process Historical Data (PHD) sistemlerinden online bilgi olarak, en düşük maliyetli işletme şartlarını raporlamaktadır. Sağlanacak yakıt tasarrufu ile aynı zamanda emisyon azaltımı da yapılacaktır. Optimize edilen şartlar için program tarafından otomatik hesaplanmaktadır. İzmit ve İzmir Rafinerilerinde Ocak 2010'dan itibaren online olarak artış ve azalışlar izlenebilecektir. Yakıtlarda yapılacak %2 tasarrufla, 30.000 ton/yıl CO₂ azaltımı sağlanacaktır.

İzmit Rafinerisi'nde Güneşli ile Aydınlatma

Proje, İzmit Rafinerisi Metal Mekanik Atölyesi'nde uygulanmıştır. Atölye tavanına güneş ışığı toplayıcıları monte edilerek ve gün ışığında aydınlatma lambaları kapatılarak elektrik tasarrufu sağlanmıştır. Temmuz 2009'da devreye alınan proje ile aydınlatmalar yılda 2100 saat kapatılabilecektir. Bunun enerji karşılığı yılda 31.500 kWh olup, toplam 16.220 kg CO₂ azaltımı sağlayacaktır.

İNSAN KAYNAKLARI POLİTİKASI VE TÜPRAŞ ÇALIŞANLARI

Rafinaj sektöründe nitelikli ve deneyimli işgücü çok önemlidir. Sahip olunan insan kaynağının yenilenmesi ve geliştirilmesi hedefi doğrultusunda, son üç yılda 1410 nitelikli genç personel Tüpraş ailesine katılmıştır.

Tüpraş'ın İK Vizyonu

Tüpraş, en büyük yatırımını insan kaynağına yapmakta, bu konuyu şirket hedef ve değerleri kapsamında ele almaktadır. Sahip olunan nitelikli insan kaynağı Tüpraş'ın en önemli sermayesi olup, başarılarının oluşmasındaki en önemli itici güçtür. Tüpraş'ta insan kaynakları süreçleri vizyon ve amaçların ışığında büyük bir titizlikle yönetilir. İnsan kaynaklarında hedef, insan kaynağını nitelikleri bakımından sürekli geliştirerek küresel rekabette kalıcı üstünlük haline getirmektir.

Tüpraş, insan haklarının korunması ve yükseltilmesi anlamında temel yönetim anlayışını, yasal zorunlulukların da ötesinde, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi çerçevesinde oluşturmaktadır. Personel temini sürecinde nitelikli işgücüne öncelik verilmesi ve personelin çalışma ortamında en etkin ve verimli biçimde değerlendirilmesi, Tüpraş'ın insan kaynakları politikasının temelini oluşturmaktadır.

2009 yılında, İnsan Kaynakları Politikası çerçevesinde, genç ve yönetici profiline uygun nitelikte 140 personel Tüpraş'a katılmıştır.

Yıl sonu itibarıyla 211'i Genel Müdürlük, 1.373'ü İzmit, 1.206'sı İzmir, 911'i Kırıkkale, 429'u Batman Rafinerisi olmak üzere toplam 4.130 personel çalışmaktadır.

Şirket, eğitimin verimli bir gelişim için vazgeçilmez unsur olduğuna inanmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda kariyer planları tüm çalışanların kişisel ve mesleki yetkinliklerini artırma hedefi doğrultusunda yapılmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için şirket içi eğitim programlarının yanı sıra yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli eğitim kurumlarının sunduğu hizmetlerden de yararlanılmaktadır. 2009 yılında toplam 11.952 kişi 133.457 adam saat eğitim almıştır.

Sahip olunan insan kaynağının yenilenmesi ve geliştirilmesi hedefi doğrultusunda iş barışında, çalışan motivasyonunda hiçbir olumsuzluk yaşanmadan, son üç yılda 1410 nitelikli genç personelin Tüpraş ailesine katılımı sağlanarak, işgücünde 1/3 oranında yenilenme gerçekleştirilmiştir. İşe alınan personelin okullara göre dağılımı grafikte görülebilir.

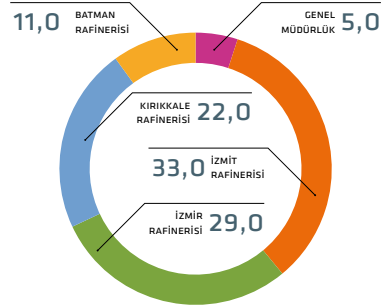
Tüpraş'ın İnsan Kaynakları platformundaki vizyonu, "Doğru İşe Doğru İnsan", "Performansa ve Yetkinliklere Bağlı Ücret", "Başarıya Bağlı Değerlendirme", "Herkes İçin Eşit Fırsat" ilkeleri doğrultusunda, insan gücünü sürekli geliştirmek ve rekabet ortamında kalıcı bir üstünlük sağlamaktır.

Kapsam Dışı ve Kapsam İçi Çalışanların Aldığı Adam-Saat Eğitim

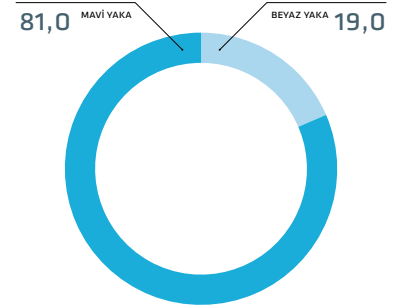
		TOPLAM	KİŞİ BAŞINA
	ÇALIŞAN SAYISI	EĞİTİM SAAT	ORTALAMA EĞİTİM SAAT
BEYAZ YAKA	765	51.265	67,0
MAVİ YAKA	3.365	82.193	24,4
TOPLAM	4.130	133.457	32,3

ÇALIŞAN DAĞILIMI (%)

ÇALIŞAN DAĞILIMI (%)

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanındaki çalışmalarını iş hedefleri, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi, geliştirmeyi ve bu alanlardaki performansını uluslararası ölçütlere göre raporlamayı hedeflemektedir.

Tüpraş yönetiminin ve çalışanlarının amacı, ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, hissedarlar, iş ortakları ve toplum için değer yaratmaktır. Tüpraş, amaçlanan hedeflere ulaşmak için yeni uygulamaları önceliklerine göre hayata geçirmekte ve güvenilir, emin adımlarla yolunda ilerlemektedir. Tüpraş'ın yönetim anlayışında önem verdiği konuların başında, etki alanı içinde bulunan paydaşlarıyla ilişkilerini geliştirmek yer almaktadır. Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanındaki çalışmalarını iş hedefleri, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi, geliştirmeyi ve bu alanlardaki performansını uluslararası ölçütlere göre raporlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, faaliyetlerinden etkilenecek ve faaliyetlerini etkileyecek tüm taraflarla etkili, şeffaf ve etik bir iletişim stratejisi oluşturmayı, sosyal, ekonomik ve çevresel sorumluluklarını şirket stratejisine yerleştirmeyi ve sonuçların sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

Eğitime Destek

Maket Rafineri Tesisi ve Uygulama Laboratuvarı

Batman Rafinerisi TCC Ünitesi, proses teknolojisinin yetersizliği ve çevresel etkileri nedeni ile 1994 yılında devre dışı bırakılmış, mekanik bütünlüğünü yitirmesi, emniyet ve sağlık riskleri taşıması nedenleri ile de 2007 yılında demonte edilmiştir.

Ünitenin demonte edilmesi işinde görev yapan rafineri çalışanlarının önerisi ile ortaya çıkan hurda ekipmanın Batman Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Rafineri ve Petrokimya Bölümü için "Maket Rafineri ve Uygulama Laboratuvarı" olarak değerlendirilmesine karar verilmiştir. Üniversite yönetiminin de konuya olumlu yaklaşımı üzerine, projenin kapsamına Batman Rafinerisi'ndeki yetkin personelin okulda gönüllü eğitmenlik yapması ve öğrencilerin rafineri tesislerinde pratik öğrenim görmesi de eklenerek protokol imzalanmıştır. Üniversite ile proje konusunda mutabık kalınması sonrası, hurda ekipman Rafineri ve Petrokimya Bölümü'nde tahsis edilen sahaya nakledilmiş ve maket rafineri olarak yeniden inşa edilmiştir. Maket Rafineri ve Uygulama Laboratuvarı, 16 Haziran 2009 tarihinde düzenlenen törenle açılmıştır.

Proje ile

- Tamamı hurda malzeme olarak bertaraf edilecek TCC Ünitesi (Plant-200) ekipmanlarından kalıcı bir laboratuvar oluşturulmuştur.
- Maket tesisin, konusunda bilinen, gerçeğe en yakın ve en nitelikli laboratuvarlardan biri olması tescil edilmiştir.
- Gönüllülerin bir eğitim-öğretim dönemi içinde yalnızca birkaç saat ayırmaları ile üniversite-sanayi işbirliği sağlanmıştır.
- Öğrencilerin operatör niteliklerine daha yakın ve daha donanımlı bir şekilde mezun olmalarına katkıda bulunulmuştur.

23 Nisan Şenlikleri

Proje ile Yüce Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dünya çocuklarına armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı formel kalıpların dışında kutlayarak, Tüpraş tesislerinin bulunduğu bölgelerde yaşayan çocuklara gerçek bayram sevincini yaşatmak hedeflenmektedir. İlköğretim çağındaki çocuklar, mutluluk ve coşku içinde, eğlenceli etkinliklerle dolu dolu bir bayram yaşamaktadır.

Şemsiye Hareketi Yayılıyor, Körfez'de 100 Gülyüz Projesi

2008 yılında Batman'da gerçekleştirilen projenin diğer rafinerilerin bulunduğu kentlerde de hayata geçirilmesi hedeflenmiş ve Körfez'de 100 Gülyüz, 2009 Nisan ayı itibarıyla yaşama geçirilmiştir. Projenin amacı,

- Ekonomik sorunlar, eğitimsizlik, bölünmüş aileler ve/veya yetersiz düzeyde aile ilgisi nedeniyle topluma uyum sorunları yaşayan, sosyal yaşam becerileri düşük öğrencilerin,
- Yetersiz bilinç düzeyi, aile içi zayıf iletişim ve artan toplumsal şiddet eğilimi sonucu çocuklarına yeterli psikolojik, duygusal destek sağlayamayan ailelerin,

- Kişisel ve mesleki gelişim, ergen psikolojisi konularında farkındalık yaratacak kaynaklara erişim olanakları kısıtlı olan öğretmenlerin uyum sorunlarına katkıda bulunmaktır. Proje, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, okul müdürleri ve öğretmenler ile işbirliği yapılarak hayata geçirilmiştir.

Lise 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerinin yer aldığı projenin amaçlarından biri de "Meslek ve Yaşam Koçluğu" yaklaşımıyla, Tüpraş çalışanları ile hedef kitle öğrencileri arasında iletişim ve danışma ağı kurmak, doğru mesleği seçmelerinde yardımcı olmak, Mesleki Tanıtım Etkinlikleri ve Kişisel Gelişim Eğitimleri ile de bunu desteklemektir.

Proje kapsamında yer alan öğrenciler için, projede yer alan Tüpraş gönüllülerinin de katılımıyla rafineri turu, Rahmi Koç Müzesi gezisi, tiyatro gösterimi ve piknik organizasyonları düzenlenmiştir. Ayrıca ailelerin de katılımıyla kahvaltı ve tiyatro organizasyonları düzenlenmiştir. Projenin, kapsamındaki öğrencilerin kişisel gelişimlerinde pozitif ilerlemeler sağlanması beklenmektedir. Öğrencilerle yapılan değerlendirmeler sonrasında, beklenen faydalara büyük oranda ulaşıldığı gözlemlenmektedir.

Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfının altı adet Ateşböcekleri Gezici Öğrenim Birimi'nin iki yıllık (2008-2009/2009-2010) işletme sponsorluğu Tüpraş tarafından üstlenilmiştir.

Gücümüz, Enerjimiz

Enerji verimliliği ve tasarrufu konusunda yapıcı yaklaşımlar ve çevrenin korunmasına ilişkin yatırımlar, Tüpraş'ın kurumsal davranış biçimi haline gelmiştir. Bu davranış biçimini toplumsal tabana yaymak ve paydaşlarıyla ortak bir vizyona dönüştürmek amacıyla geliştirilen projede,

- Okullarda Enerji ve Çevre Kulüpleri oluşturarak farkındalık eğitimleri vermek,
- Aileleri, öğretmenleri, ilköğretim, lise ve üniversite gençlerini, konu ile ilgili olarak geliştirmeye dayalı workshop çalışmaları yapmak,
- Resmi ve özel kurumlar ve STK'lar ile ortak çalışma davranışı geliştirmek,
- Enerji ve çevre ile ilgili sorunların evrensel ve tüm dünyanın birincil sorunu olduğuna dikkat çekmek amacı ile uluslararası katılımcıları da projeye dahil ederek, paydaşlara farklı bakış açıları kazandırmak,
- Temiz çevre, temiz enerji öngörüsünü ve davranışını toplumda oluşturmak ve bu bilinç ışığında kalıcı davranış biçimi geliştirmek amaçlanmıştır.

Projenin beyaz ve mavi yaka çalışanlarca sahiplenilmesi ve ortak çalışmalarda bulunulması ile çalışan bağlılığına katkı sağlanmıştır. Çalışan ailelerinin ve çocuklarının katılımı ile şirket kültürünün benimsenmesine ve konuya ilişkin duyarlılık sağlanmasına katkıda bulunulmuştur. Tüm paydaşlar ile proje süresince etkin bir iletişim kurularak,

kurumsal algının gelişmesine pozitif katkı sunulmuştur. Projede gönüllü çalışmak üzere Amerika, Güney Kore, Slovenya, İsviçre gibi ülkelerden gelen üniversiteli gençler ile Batman, Dicle, İnönü gibi üniversitelerin farklı bölümlerinde öğretim gören gençler, Tüpraş'lı ailelerle çocukları ve 21 okuldan gelen Enerji ve Çevre Kulüplerinden sorumlu öğretmenler ile proje kapsamında 15 gün süresinde ortak çalışmalar yaparak, bilgi ve kültürel etkileşime katkı sağlanmış; farklı kültürlerin ve bakış açılarının tanınmasına önayak olunmuştur. Tarihi miras sayılan Hasankeyf ve Malabadi gibi yerleşim yerlerinde yapılan çevre temizliği çalışması ile aynı zamanda tarihi mirasa sahip çıkma bilincinin gelişmesine de katkı sağlanmıştır.

Proje ile Batman kamuoyunda tanınan isimlerden ve paydaşlardan birer katılımcı ile Atık Yönetim Sistemi Kurulu oluşturulması kararlaştırılmış, hayata geçirilmiş ve aktif çalışması için Atık Yönetim Kurulu Tüzüğü hazırlanmıştır. Farklı ülkelere gelen gönüllüler ile çevresel sorunlara dikkat çekmek amacı ile farklı mekânlarda açık hava çalışmaları yapılarak, projenin ulaşabildiği kitleyi genişletmek de mümkün olmuştur. 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde Gücümüz, Enerjimiz projesinin tüm taraflarının katılımı ile şehir merkezinde "Çevreye Saygı" yürüyüşü gerçekleştirilmiştir. Ülkelerine dönen gönüllüler kendi kişisel

web sitelerinde, bloglarında, ülkelerindeki haber sitelerinde ve uluslararası projelerin tanıtıldığı dergilerde projenin ve Tüpraş'ın tanıtımına katkı sağlamışlardır.

Ateş Böceği İşletme Sponsorluğu

Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfının altı adet Ateşböcekleri Gezici Öğrenim Birimi'nin iki yıllık (2008-2009/2009-2010) işletme sponsorluğu Tüpraş tarafından üstlenilmiştir. Üstlenilen sponsorlukla, vakfın süregelen ve yararlı olduğu düşünülen eğitim projesinin devamı amaçlanmaktadır.

Vakfın gezici öğretim birimleri ile Türkiye'nin dört bir yanını dolaşarak çeşitli dallarda vermiş olduğu eğitimlerin ülkemiz için önemli bir hizmet olduğu düşünülmektedir. Gezici öğretim birimlerinin Tüpraş'ın rafineri tesislerinin bulunduğu illerde, Tüpraş'ça belirlenen okullarda konuşlandırılması sağlanmıştır. Bu projenin devam etmesi ile Tüpraş'ın sosyal sorumluluk yükümlülükleri çerçevesinde öncelikli alanlarının başında gelen eğitime, yetkin uzmanlar tarafından sunulan katkılarının sürmesi beklenen temel faydadır.

Eğitim Kurumlarına Altyapı Desteği

Şirket binalarının, ofislerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde kullanım fazlası olarak ortaya çıkan ofis mobilyaları, ihtiyaç sahibi eğitim-öğretim kurumlarına bağışlanmıştır. Dolayısıyla bir yandan atıl durumda olan ekipmanlar değerlendirilirken, diğer yandan da tesislerin çevresinde bulunan eğitim-öğretim kurumlarının fiziksel altyapılarının gelişmesine katkıda bulunularak, eğitim hizmetlerinde kalitenin artırılması sağlanmıştır.

Proje kapsamında ilköğretim ve lise düzeyinde 10 okula, ihtiyaçları doğrultusunda 376 adet muhtelif ofis mobilyası bağışı yapılmıştır.

Kültür ve Sanat

Geyre Vakfı Rölyef Alımı

Aydın İli Karacasu İlçesi Geyre Köyü'ndeki antik Afrodias kentinin arkeolojisi üzerine yapılacak bilimsel araştırmaları ve incelemelerini desteklemek, bu amaçla kurslar, konferanslar, düzenlemek, Afrodias kenti kazılarında çıkan eserler için yurtiçi ve dışında sergiler açmak ve bu çalışmaları finanse etmek amacıyla faaliyette bulunan Geyre Vakfı'nın çalışmalarına sponsorluk yoluyla destek olunmuştur.

Geyre Vakfı'nın çağrısına destek verilerek, Afrodias'ta yapılan kazılarda ortaya çıkartılan tarihi eserlerin, antik kent sınırları içinde bulunan Afrodias Müzesi'nde uluslararası standartlarda sergilenilebilmesi, böylece ülkemizin köklü tarihi ve kültürel varlıklarının tespit edilebilmesi için yapılan çalışmaların devam edebilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Sağlıklı Bir Toplum İçin

Türkiye Aile Planlaması Vakfı'na Destek (Doğu ve Güneydoğu Anadolu Projesi)

Her yıl binlerce kadının, üreme sağlığı konusundaki bilinçsizlik nedeniyle hayatını kaybetmesi, günümüzde halen üzerinde ciddiyle durulması gereken bir gerçektir. Tüpraş, üreme sağlığı, güvenli annelik, anne-çocuk sağlığı, hamilelik ve doğum sonrası bakım ile gençlerin cinsel sağlık eğitimleri konusunda faaliyet gösteren TAPV'ye destek sağlayarak, bu sorunun çözümüne katkıda bulunmaktadır.

Ülkemizde üreme sağlığı alanındaki bilinçsizlikten olumsuz yönde etkilenen kesimin daha çok eğitim düzeyi düşük, yoksulluk sınırında yer alan kadın ve gençler olduğu gözönüne alınarak, öncelikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'daki çalışmalara destek sağlamak amaçlanmıştır.

Çevre Dostu Uygulamalar

Aliağa-Menemen Karayolu Ağaçlandırılması

Tüpraş İzmir Rafinerisi, bölgedeki kamu kurumlarının işbirliği ile Aliağa'nın Menemen ilçe sınırından Bergama ilçe sınırına kadar olan karayolu kenarlarının ağaçlandırılması amaçlanmıştır. Proje kapsamında 20 kilometrelik yol boyunca beşer metre arayla fıstık çamı, selvi ve okaliptus ağaçları dikilecektir. Ayrıca yine İzmir Rafinerisi tesisleri içindeki alana, Tema Vakfı'nın fidan desteği ile Nisan 2009 tarihinde 700 adet çam fidanı dikilmiştir.

Proje çerçevesinde, rafinerinin bulunduğu Aliağa İlçesi'ndeki, Aliağa Kaymakamlığı, Aliağa Özel İdare Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü, İzmir Orman Şube Müdürlüğü ve Karayolları Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak, Tüpraş'ın çevreye duyarlı yaklaşımları ortaya koyulmuştur.

NATURAL İZMİT Projesine Destek

Kocaeli Yüksek Öğrenimliler Grubu tarafından Avrupa Birliği Gençlik Programları kapsamında "Küresel Isınmaya Karşı Doğal Yaklaşım" isimli proje gerçekleştirilmiştir. Proje ile başta gençler olmak üzere yerel halkın küresel ısınmaya karşı bilinçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşları arasındaki ortaklığın, doğal kaynakların daha doğru ve etkin kullanılmasındaki duyarlılığın artırılması, proje çıktılarının katılımcı ülkelerde de yaygınlaştırılması, sayısız projenin yazıldığı ve uygulandığı bir dönemde İzmit'li gençlerin, İzmit'in de en önemli sorunlarından biri olan çevre konusunda nitelikli bir projeye imza atması ve bunun tüm İzmit'lilerle paylaşılması amaçlanmaktadır.

Emniyet ve Çevre Haftası Etkinlikleri

5 Haziran Dünya Çevre Günü'nü de kapsayan Haziran'ın ilk haftası, Tüpraş'ın tüm işletmelerinde Emniyet ve Çevre Haftası olarak çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır.

Çevre ve emniyet tedbirleri açısından son derece hassas olan rafinerilerde, birimler arasında Çevre, Temizlik ve Düzen, Sloganlı Afiş ve Afiş Altına Slogan yarışması gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Çalışanların emniyet ve çevre konularına olan özen ve dikkatlerinin sürekliliğini sağlamayı, işletme güvenliğinin üst seviyede tutulmasını farkındalık oluşturarak amaçlayan etkinliklerde, dereceye giren ekiplere 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde yapılan törenlerle ödüller verilmektedir.

RİSK YÖNETİMİ

Tüpraş'ta, risk yönetiminde her alandaki potansiyel riskleri öngörebilmek, yönetmek, izlemek, gerekli faaliyet planlarını önceden oluşturmak amacıyla proaktif metodlar benimsenmiştir.

Tüpraş'ta risk yönetiminin temelinde yatan felsefe, varlıkların değerlerinin korunması, operasyonel güvenlik ve sürdürülebilirlik esaslarına dayanmaktadır. Risk yönetiminde her alandaki potansiyel riskleri öngörebilmek, yönetmek, izlemek, gerekli faaliyet planlarını önceden oluşturmak amacıyla proaktif metodlar benimsenmiştir.

Tüpraş'ın maruz kaldığı başlıca riskler; tehlike riskleri, finansal riskler, ticari riskler, operasyonel riskler ve stratejik riskler olarak beş ana başlıkta takip edilmektedir.

Tehlike Riskleri

Tüpraş'ta yangın, iş kazası, deprem, sel, terör ve sabotaj gibi tehlike risklerinin neden olabileceği etkileri en az seviyeye indirebilmek için teknik emniyet her zaman ön planda tutulmaktadır. Bu kapsamda oluşturulan Sağlık, Emniyet, Çevre (SEÇ) standartlarına tüm çalışanlar ile birlikte müteahhit çalışanlarının da kararlı, titiz ve ödünsüz bir şekilde uymaları beklenmektedir. Amaç, Tüpraş'ın faaliyetlerinden kaynaklanan nedenlerle çevreye, çalışanlarına, müteahhit çalışanlarına, müşterilerine, topluma ve tüm paydaşlarına gelebilecek her türlü zararı en aza indirmektir.

Tüpraş rafinerilerinde ünitelerin daha güvenilir hale getirilmesi, emniyetli bir iş ortamı sağlama ve verimliliğin artırılması konularında, Shell G.S. ile Sağlık Emniyet ve Çevre (SEÇ) alanında 20 adet, Bakım ve Teknik Kontrol alanında 16 adet proje başlatılmıştır.

Teknik emniyet ve yangınla mücadele sistemleri, en son teknoloji ürünü yangın arazözleri, yangın suyu pompaları, yangın ve çevre kirliliği ile mücadele eden römorkörler ve diğer ekipmanlar ile teçhiz edilmiş, böylelikle yangın ve doğal afetlerin doğurabileceği riskler en aza indirilmiştir. Çalışanların acil durumlarda emniyetli bir şekilde hareket etmelerini farkındalık yaratarak sağlamak amacıyla, rafineriler yılda bir kez Emniyet Çevre Müdürü başkanlığında oluşturulan komisyon tarafından SEÇ konularında denetlenmektedir. Yangın ve Tahliye Tatbikatları, Felaket Planı Tatbikatları ve denize kıyısı olan rafinerilerde ISPS KOD Tatbikatları yapılmaktadır.

Rafineri ünitelerinde kurulu olan Distributed Control System (DCS) kontrol sistemleri sayesinde, işletme proses şartlarında insan hataları en aza indirilmekte, böylece daha emniyetli koşullarda çalışma sağlanmaktadır.

Rafinerilerdeki SEÇ performansının izlenmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla yayımlanan Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) Rehberi uygulamaya konulmuştur. Ayrıca riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir seviyeye düşürmeyi hedefleyen Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) metodolojisi kullanılmaktadır.

Bunların yanında "Tehlike ve Etkilerin Yönetimi" (TEYS) sürecinde, risklerin farkına varılması, yönetilmesi, kritik işlere kaynak aktarılmasına öncelik verilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla tehlikelerin kayıtları tutulmakta ve risk değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Tamamında özel güvenlik bölgesi oluşturulan Tüpraş rafinerilerinin güvenliği, silahlı özel güvenlik birimlerince sağlanmaktadır. Rafineriler ayrıca hidrolik bariyerler, plaka tanıma, tel üstü algılama, bölgesel ve merkezi izlemeleri sağlayan CCTV ve kriz merkezleri gibi modern ve birbirleri ile entegre bileşenlerden oluşan çevre güvenlik sistemleri ile korunmaktadır.

Tüm bu uygulamaların yanı sıra, rafineri ekipman ve stoklarından oluşan varlıklar, çok geniş kapsamlı sigorta poliçeleri ile tehlike risklerine karşı teminat altına alınmaktadır.

Finansal Riskler

Mali piyasalardaki değişkenlik ve belirsizliklere bağlı oluşabilecek finansal risklerin etkileri en az seviyeye getirilmeye çalışılmaktadır. Bu konudaki uygulamalar, kur, likidite ve faiz risklerini kapsamaktadır.

Kur Riski

Tüpraş faaliyet gösterdiği sektörün yapısı gereği, özellikle alımlarında çok yüksek tutarda yabancı para cinsinde işlem yapmaktadır. Bu işlemlerden kaynaklanabilecek döviz pozisyonları, Finansman Müdürlüğü'nce sürekli takip edilmektedir. Mevcut stokların döviz bazlı fiyatlandırılmış olması da dikkate alınarak, gerekli tutarda döviz varlığı bulundurulmakta, bu şekilde doğal-hedge sağlanarak, açık döviz pozisyonu kabul edilebilir seviyede tutulmaktadır.

Likidite Riski

Özel sektör müşterilerine yapılan satışlardan kaynaklanan alacakların önemli bir bölümü, tahsilat riskini bertaraf etmek amacıyla teminat altına alınmaktadır. Satışların ve alacakların önemli bir kısmı kamu kuruluşlarından kaynaklanmakta olup, tahsilat riski taşımamaktadır. Bunun yanında, Tüpraş politikaları ve ekonomik konjonktür gereği ortalama alacak ve stok gün sayıları mümkün olduğunca kısa tutulmaktadır. Düşük gün sayısı nedeni ile uzun vadeli nakit değerlendirme yapılmamaktadır. Bu uygulamalar sayesinde likidite riski taşınmamaktadır.

Faiz Riski

Faize duyarlı olan varlık ve yükümlülüklerin faiz oranlarının ve vadelerinin dengelenmesi suretiyle uygulanan doğal tedbirler ile faiz riskinin olumsuz etkileri ortadan kaldırılmaktadır.

Ticari Riskler

Ham petrol ve buna bağlı olarak ürün fiyatlarının uluslararası piyasalarda belirlendiği petrol sektöründe, en önemli ticari risk, fiyat değişimleri olarak öne çıkmaktadır. Tüpraş, ürünlerinin fiyatlandırmasında, Petrol Piyasası Kanunu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu kriterleri gereği, "en yakın erişilebilir uluslararası piyasa" olan CIF Akdeniz (Genova/Lavera) piyasası değerlerini temel alarak serbest piyasa koşullarını uygulamaktadır. Ayrıca fiyat değişimlerinin yaratabileceği risklerin bertaraf edilebilmesi için, ham petrol ve ürün stokları mümkün olan en az seviyede tutulmaktadır. Akaryakıt ürünlerinde ticari alacaklar, satışların peşin veya çok kısa vadeli yapılması suretiyle kontrol altında tutulmakta, müşterilere belirli kredi limitleri çerçevesinde ürün teslimatı yapılmaktadır.

Operasyonel Riskler

Çevre

Tüpraş, faaliyet alanlarının insan ve çevreye etkilerini olabildiğince azaltmak, en önemli hedef ve sorumlulukları arasında görmektedir. Bu amaçla sürekli çalışarak, yenilikleri takip ederek, süreçleri iyileştirerek, ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde emisyon, gürültü, atıklar, toprak ve su kirliliği, döküntü ve deniz kirliliği gibi çevre riskleri yönetilmektedir.

Çevre uygulamalarında amaç, riskleri önceden belirlemek ve kontrol altına almaktır. Bu amaçla rafinerilerde riskler tespit edilerek, sonuç odaklı ve sürekliliği olan koruyucu önlemler uygulamaya konmaktadır. Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) Rehberi yayımlanarak uygulamaya başlanmıştır. Risk Değerlendirme Tablosunda, Tüpraş faaliyetlerinin insan, varlık, çevre ve itibara olan etkileri değerlendirilerek olası riskler tespit edilmekte, orta ve yüksek dereceli riskler için yapılan kök neden analizleri sonucunda öngörülen önlemler alınmaktadır.

Tüm rafinerilerin çevre performansı düzenli olarak,

- Genel Müdürlük SEÇ Denetimi
 - Koç Holding Çevre Komisyonu
 - British Standards Institute
 - Sigorta Şirketleri
 - İl Çevre ve Orman Müdürlükleri
 - Belediye Çevre Koruma ve Kontrol Daireleri
- tarafından denetlenmektedir.

Tedarik/Taşıma

Tüpraş'ta tedarik süreci, ham petrol, yarı mamul, son ürün ve malzeme ikmal işlemlerinden oluşmaktadır. Ham petrol, ürünlerin ana hammaddesi olması nedeniyle, temel tedarik kalemini oluşturmaktadır. İhtiyaç duyulan ham petrolün az bir kısmı yerli üretimden, büyük bir kısmı ise ithal ham petrolden temin edilerek üretimin devamlılığı sağlanmaktadır. Ham petrol tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajı sağlanması ve şirketin operasyonel kabiliyetinin artırılmasına yönelik olarak ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona gidilmektedir.

RİSK YÖNETİMİ

Tüpraş rafinerilerinde uluslararası enstitüler tarafından verilen mükemmellik sertifikalarına ve Türkiye Akreditasyon Kurumu tarafından verilen akreditasyon sertifikalarına sahip laboratuvarlar faaliyet göstermektedir.

Operasyonların en kritik etaplarından biri de ham petrol ve ürünlerin fiziki ikmalidir. Tedarik edilen ürünler arasında, taşınması esnasında ortaya çıkabilecek sorunlardan dolayı doğaya ve insan sağlığına zarar verebilecek birçok ürün kalemi vardır. Bu ürünlerin taşınmasının oluşturduğu risklerin bertaraf edilmesi amacıyla, ilgili ürüne yönelik olarak belirlenen tedbir ve çalışma şartlarının tedarikçiler tarafından eksiksiz yerine getirilmesi beklenmektedir. İzmit ve İzmir Rafinerilerine sadece deniz yoluyla ham petrol ikmal yapılmaktadır. Bu nedenle ikmal güvenliğini sağlamak adına, tedarikçilerden, taşımayı yapacak tankerlerde bazı standartların bulunması talep edilmektedir. Özellikle ham petrol ithalinde, ISO 9001 ve sınıf sertifikalarına sahip "ISPS" kod (International Ship and Port facility Security Code) koşullarına uygun ve limanlar tarafından kabul gören deniz tankerleri kullanılmak zorundadır. Böylelikle taşıma sırasında doğabilecek riskler büyük ölçüde azaltılmış olmaktadır. Tüm bu tedbirlere rağmen oluşabilecek herhangi bir kaza veya sızıntıya karşı mücadele edebilmek için, her rafineride gerekli donanım bulunmakta ve düzenli olarak tatbikatlar yapılmaktadır. Böylelikle emniyet, çevre ve insan sağlığına yönelik riskler en aza indirilmektedir.

Rafineriler arasında ve müşterilere yönelik ürün ikmalini güvence altına alabilmek için, deniz, karayolu, demiryolu ve boru hatları ile taşıma çeşitliliğine gidilmiştir. Bu şekilde taşıma operasyonlarında riskin dağıtılması, aynı zamanda da operasyonel kabiliyetin artırılması sağlanmaktadır.

Ham petrol ve akaryakıtların yanı sıra, Tüpraş'ta her yıl yüzlerce kalem malzemede tedarik operasyonu gerçekleştirilmektedir. Bu operasyonların tamamı uzman personelin hazırladığı şartnamelere göre hayata geçmektedir. Tedarikçilerin talep edilen ürüne ve bu ürünü üretip, teslim etme koşulları açısından karşılamaları gereken minimum standartlar ile ürün özelliklerine göre satın alma şartnamesinde açıkça belirtilen koşullara uygun performans göstermeleri önemle beklenmektedir. Bu özellikler arasında, satın alınacak ürünün çevresel etkileri de özellikle yer almaktadır. Satın alınan her parti ürün için numuneler kurum içinde ve dışındaki laboratuvarlarda çeşitli testlerden geçirilmekte, bu testlerden herhangi birisinde yetersiz bulunan ürünün alımı durdurulmaktadır.

Ürün Özellikleri

Tüpraş rafinerilerinde uluslararası enstitüler tarafından verilen mükemmellik sertifikalarına ve Türkiye Akreditasyon Kurumu tarafından verilen akreditasyon sertifikalarına sahip laboratuvarlar faaliyet göstermektedir. Laboratuvarlar, üretim ve satışın her aşamasında gerekli ölçümleri yapmakta, ürün özelliklerinden kaynaklanabilecek riskleri bertaraf etmektedir.

Stratejik Riskler

Tüpraş'ın maruz kalabileceği en önemli stratejik riskler, politik, hukuki ve müşteri tercihlerini etkileyen uluslararası trendlerden oluşmaktadır.

Hukuki risklerin takip edilebilmesi amacıyla, Koç Holding bünyesinde oluşturulan erken uyarı sistemleri ve online veritabanlarından faydalanılmaktadır. Hukuki Uygunluk (HUY) Testi ve Sözleşme Denetim Sistemi (LERİMAN) bunlardan bazılarıdır.

Müşteri tercihlerinin olumsuz etkilerini engellemek amacıyla, uluslararası trendler takip edilmekte, Euro V gibi son derece çevreci ürün kriterlerinin karşılanması için gerekli yatırımlar yapılmıştır. Bununla beraber, tüm dünyada hızla terk edilmekte olan fuel-oil cinsi yakıtlar yerine, tüketimi hızla artan motorin üretimi amacıyla, İzmit Rafinerisi Resid Upgrading projesi planlanan takvim içinde devam ettirilmektedir.

Risk Yönetimi Komitesi

Tüpraş'ta, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği doğrultusunda Risk Yönetimi Komitesi kurulmuştur.

Yönetim Kuruluna bağlı olarak görev yapan komitenin amacı, maruz kalınabilecek risklerin izlenmesi ve risk yönetimi süreçlerinin yürütülmesi için gerekli politikaların geliştirilmesidir.

Risk Yönetimi Komitesi;

- Hedeflere ulaşmayı etkileyebilecek risk unsurlarının etki ve olasılığa göre tanımlanması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönetilmesi amacıyla etkin iç kontrol sistemlerinin oluşturulması,
- Risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerinin kurumsal yapıya entegre edilmesi ve etkinliğinin takip edilmesi,
- Risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerince risk unsurlarının uygun kontroller gözetilerek ölçülmesi, raporlanması ve karar mekanizmalarında kullanılması, konularında çalışmak üzere oluşturulmuştur.

İç Kontrol ve Denetim

Tüpraş Denetim Müdürlüğü tarafından periyodik olarak süreç, risk, finansal, operasyonel ve yolsuzluk denetimleri yapılmaktadır. Bu süreçte, Uluslararası İç Denetim Standartları ve Tüpraş etik ilkelerinin temelini oluşturduğu bir metodoloji kullanılmaktadır.

TÜPRAŞ ÖZET RİSK HARİTASI

TEHLİKE RİSKLERİ	FİNANSAL RİSKLERİ	TİCARİ RİSKLERİ	OPERASYONEL RİSKLERİ	STRATEJİK RİSKLERİ
Yangın	Döviz Kuru	Hammade Fiyatları	Çevre	Müşteri Tercihleri/ Tüketim Trendleri
İş Kazası	Likidite	Ürün Fiyatları	Tedarik/ Taşıma	Hukuk
Deprem	Faiz	Müşteri Kredileri	Ürün Özellikleri	Politik
Sel				
Terör ve Sabotaj				

YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

İMKB endeksi ile arasındaki farkı yıl boyunca koruyan Tüpraş hisse fiyatı, 2009 yıl sonunda %183 artarak, yılı 29,75 TL/Hisse ve 5,58 milyar ABD doları piyasa değeriyle kapamıştır.

Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama

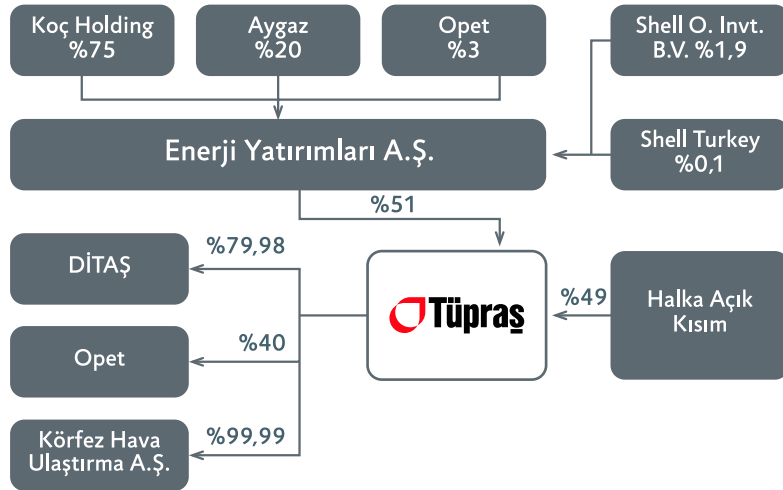
Tüpraş Yatırımcı İlişkileri, SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkeleri doğrultusunda, ticari sır niteliğinde olmayan ve şirketin rekabet gücünü engelleyerek zararına neden olabilecek sonuçlar doğurmayan bilgilerin, kamuya, pay ve menfaat sahiplerine, şirketin hak ve yararlarını da gözeterek şekilde, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir ve kolay erişebilir şekilde sunulmasını amaçlar. Bu bilgilerin sağlanmasında adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri gözetilir.

Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü, 2009 yılında 19 ulusal yatırım kuruluğu ile 29 toplantı, 191 uluslararası yatırım kuruluğu ile 234 toplantı olmak üzere, toplam 263 toplantıda 347 fon yöneticisi ve analist ile bire bir toplantılar yapmıştır. Toplantıların yanı sıra, yazılı ve sözlü olarak hissedarlardan ve analistlerden gelen her türlü soru cevaplandırılmıştır. Bu faaliyetler sayesinde yatırımcıların Tüpraş hakkında bilgilenmeleri ve değişikliklerden haberdar olmaları sağlanmış ve mevcut ve potansiyel yatırımcıların Şirkete olan ilgisi artırılmıştır.

Sermaye Yapısı

15 Ekim 2001 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda kayıtlı sermayesini 100 milyon TL'den 500 milyon TL'ye yükselten Tüpraş'ın çıkarılmış sermayesi 250,4 milyon TL'dir.

Tüpraş'ın Ortaklık Yapısı

Sermaye Yapısı

GRUP	HİSSEDAR ADI	SERMAYE TUTARI (TL)	TÜRÜ	HİSSE ADEDİ
A	ENERJİ YATIRIMLARI A.Ş.	127.713.792,22	NAMA	12.771.379.222
A	DİĞER ORTAKLAR (HALKA AÇIK)	122.705.407,77	NAMA	12.270.540.777
C	Ö.İ.B.	0,01	NAMA	1
TOPLAM		250.419.200,00		25.041.920.000

Tüpraş Hissesindeki Yerli/Yabancı Dağılımı

Tüpraş'ın hisselerinin %49'u İMKB ve Londra Borsası'nda işlem görmektedir. Yıl sonu itibarıyla halka açık hisselerde yabancı payı %84'tür.

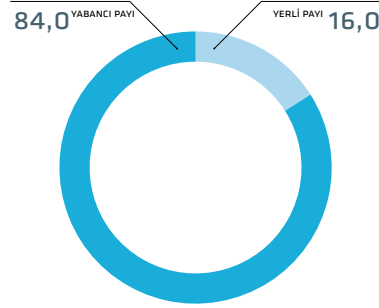
Analist Tavsiyeleri

Tüpraş'ı aktif olarak raporlayan 31 yatırım kuruluşu tarafından, 2009 yılında yazılan rapor ve güncellemelerin sayısı 79 olarak gerçekleşmiştir. Bu kuruluşlarca hazırlanan en son raporlar baz alındığında, 24 Al, 6 Tut ve 1 tane Sat yönünde analist tavsiyesi verildiği görülmektedir.

Hisse Performansı

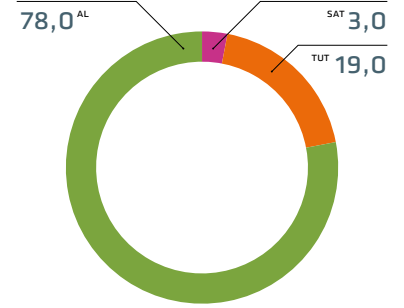
İMKB endeksleri ile arasındaki farkı yıl boyunca koruyan Tüpraş hisse fiyatı, yoğunlaşan global krizin sektör üzerindeki etkilerinin hisseye yansımaları sonucunda gelen satışlarla 2008 yılını 16,3 TL/Hisse ve piyasa değeri olarak 3,05 milyar ABD doları seviyelerinde kapatmıştır. 2009 yılında ise özellikle Eylül ayından itibaren gösterdiği yüksek performans ile %183 artışla, yılı 29,75 TL/Hisse ve 5,58 milyar ABD doları piyasa değeriyle kapatmıştır.

HİSSESİNDEKİ YERLİ YABANCI DAĞILIMI (%)

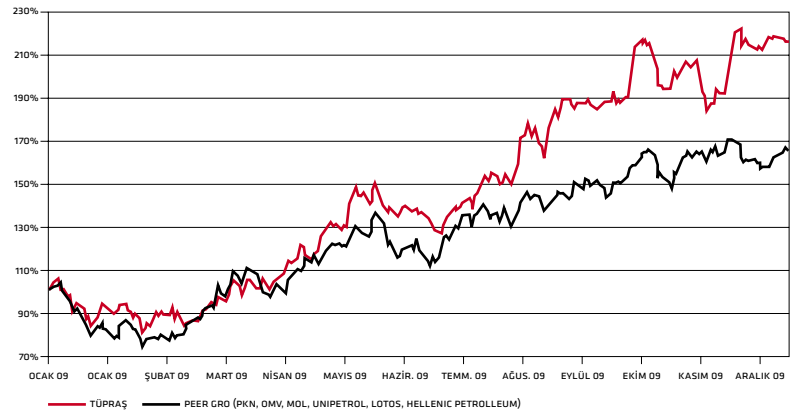

*31 Aralık 2009 itibarıyla

ANALİST TAVSİYELERİ (%)

HİSSE PERFORMANSI

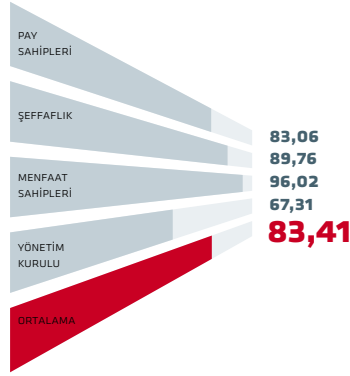
YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

Tüpraş Kurumsal Yönetim Endeksinde ilk günden bu yana yer almakta olup, üç yıldır notunu sürekli geliştirerek 2009 yılında da 10 üzerinden 8,20 (%82,02)'den 8,34 (83,41)'e yükseltmiştir.

Kâr Payı

Elde ettiği kârı hissedarlarıyla paylaşmayı ilke edinen Tüpraş, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Ana Sözleşme'si çerçevesinde dağıtılabilir kârın tamamını hissedarlarına paylaştırmaktadır.

Kâr dağıtımı, mevzuatta öngörülen süreler içinde, Genel Kurul toplantısını takiben en kısa sürede yapılmaktadır.

TÜPRAŞ'IN KURUMSAL YÖNETİM NOTU (%)

Tüpraş'ın 6 Ekim 2008 tarihinde tarihinde 8,20 olarak belirlenmiş olan Kurumsal Yönetim Derecelendirme notu, 2009 yılında 8,34 olarak güncellenmiştir.

Değerlendirmeyi yapan bağımsız kuruluş, Tüpraş'ın notunun yükselmesindeki faktörleri Şirketin kurumsal yönetim ilkelerine verdiği önem, bunu sürekli ve dinamik bir süreç olarak yürütmekteki isteklilik ve bu doğrultuda ikinci derecelendirme notunun tahsis edilmesinden bu yana geçen on iki aylık süre içinde gerçekleştirmiş olduğu iyileştirmeler olarak belirtmiştir.

Tüpraş'ın Kurumsal Yönetim Notu

Tüpraş Kurumsal Yönetim Endeksinde ilk günden bu yana yer almakta olup, üç yıldır notunu sürekli geliştirerek 2009 yılında da 10 üzerinden 8,20 (%82,02)'den 8,34 (83,41)'e yükseltmiştir.

Tüpraş'ın notunun yükselmesinde, kurumsal yönetim alanında özellikle Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu başlıkları altında birçok ilerleme kaydedilmesinin yanı sıra, çevre sorumluluğu bilinci doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmaların artışı da etkili olmuştur.

Tüpraş'ın Kredi Derecelendirme Notu

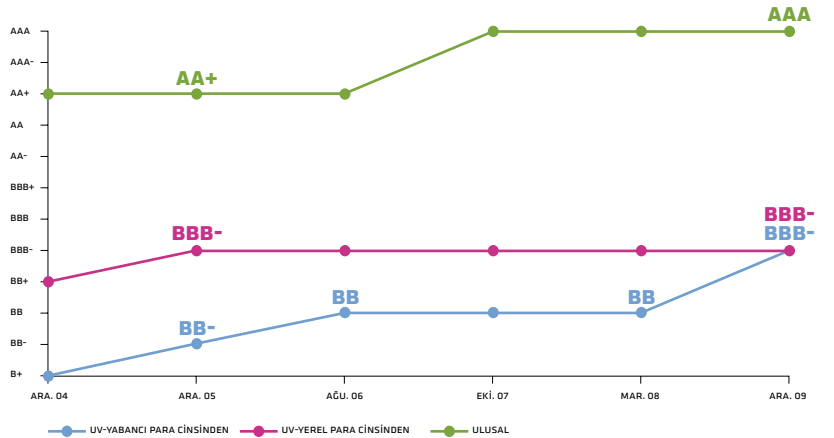
Tüpraş, Uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings'in verdiği uzun vadeli yabancı para cinsinden notunu, özelleştirme sonrasında yapılan çalışmaların etkisi ve güçlenen finansal yapısı sonucunda grafikte görüleceği üzere B+'dan yatırım yapılabilir seviye olan BBB-'ye yükseltmiştir. 3 Aralık 2009 tarihinde Derecelendirme kuruluşu Fitch, Türkiye'nin yabancı para cinsinden uzun vadeli notunu BB'ye artırmasının ardından, Tüpraş'ın, güçlü operasyonel ve finansal yapısı, etkin depolama kapasitesi ve Türkiye piyasasında lider konumda ve nakit yapısının rafinaj sektöründeki

ortalamaların üstünde olması nedeniyle yabancı para cinsinden uzun vadeli notunu ülke tavanı olan BBB-'ye yükseltmiştir.

Yapacağı Fuel Oil Dönüşüm Projesi'yle, ucuz siyah ürünlerin daha değerli beyaz ürünlere dönüştürülecek olması, Tüpraş'ın nakdini, iş profilini ve FAVÖK'ünü artıracak olması ve bu projenin, Tüpraş'ın borç kaldıraç riski artırmayacağı ve sürdürülebilir kârlılığına baz oluşturacağı gibi nedenlerle Tüpraş'ın bu notları aldığı vurgulanmıştır.

Aşağıdaki grafikten, Fitch Ratings'in Tüpraş'a 2004 yılından beri verdiği kredi derecelendirme notları izlenebilir.

FITCH RATINGS DERECELENDİRME NOTLARI

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

Kurumsal yönetim, şirketler için kurumsal varlıklarının sürdürülebilirliği, ülke ekonomisi için ise sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasında güvence oluşturmaktadır.

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum

Günümüzde artan küreselleşme sürecine paralel olarak yoğunlaşan rekabet sebebiyle yatırımcılar için şirketlerin kurumsal yönetim uygulamaları, en az finansal performansları kadar önem arz etmektedir. Kamu ve özel sektörün kurumsal yönetim politikalarının yetersiz olmasının, yaşanan finansal krizin ve şirket iflaslarının arkasında yatan önemli nedenlerden biri olarak görülmesi, kurumsal yönetim uygulamalarının önemini daha da artırmıştır.

Kurumsal yönetim, şirketler için kurumsal varlıklarının sürdürülebilirliği, ülke ekonomisi için ise sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasında güvence oluşturmaktadır.

Tüpraş, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından Temmuz 2003'te yayımlanan ve Şubat 2005'te düzeltme ve eklemelerle yeniden yayımlanan "Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri"ne uyum sağlama yönünde azami ölçüde özen göstermektedir.

Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu sonucunda, Tüpraş'ın 8 Ekim.2007 tarihinde 7,91 olarak belirlenmiş olan Kurumsal Yönetim Derecelendirme notu 6 Ekim.2008 tarihinde 8,20, 6 Ekim.2009 tarihinde ise 8,34 olarak güncellenmiştir. Tüpraş, elde ettiği bu not ile SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne önemli ölçüde uyum

sağladığını ve çoğu gerekli politika ve önlemleri uygulamaya soktuğunu, kamuya ve hissedarlarına verdiği değeri tescil ettirmiştir. Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporlarına www.tupras.com.tr adresinden ulaşılması mümkündür.

2009 yılı faaliyet dönemini kapsayan Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu, sözkonusu ilkelerin, uygulanabilen ve uygulanamayan hususlarını içerecek şekilde, aşağıda sunulmaktadır.

Henüz Uygulanamayan Kurumsal Yönetim İlkeleri

Tüpraş'ın, IMKB Kurumsal Yönetim Endeksi'nde ilk günden bu yana ilk sıralarda yer alması Kurumsal Yönetim İlkelerine verdiği önemin bir göstergesidir. Büyük oranda uygulanan ilkelerin yanı sıra, bazı ilkelere ülke şartları, sermaye piyasası, şirketin mevcut yapısı ve tam adaptasyon zorlukları gibi nedenlerden dolayı tam uyum henüz sağlanamamaktadır. Çok sınırlı sayıdaki uygulamaya konulamamış olan ilkeler üzerinde gelişmeler takip edilerek, idari, hukuki ve teknik alt yapı çalışmalarının tamamlanmasıyla, tam uyumun uygulanmasına yönelik iyileştirme çalışmaları aşamalı olarak devam etmektedir. Uyum sağlanmaya çalışılan ilkelere ilişkin detaylar ilgili bölüm başlıkları altında ayrıca belirtilmektedir.

Dönem İçinde İlgilere Uyum İçin Yapılan Çalışmalar

2009 yılı içinde Kurumsal Yönetim Komitesi çalışmalarını sürdürmüştür. Kurumsal Yönetim İlkelerine uyum amacıyla, Ana Sözleşmeye Genel Kurul ilanlarının üç hafta önceden yapılmasına, Genel Kurul'a medya ve menfaat sahiplerinin davet edilmesine, toplantıda Yönetim Kurulu Üyesi, Denetçi, mali tabloların hazırlanmasından sorumlu yetkilinin hazır bulunmasına ve Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumluluklarını sağlıklı olarak yerine getirebilmesi için yeterli sayıda komite kurulmasına yönelik hükümler ilave edilmiştir.

Tüpraş'ın web sitesi ve faaliyet raporu gözden geçirilerek, ilkelere tam uyum açısından gerekli revizyonlar gerçekleştirilmiş ve Genel Kurul tarihinden 3 hafta önce gündem, ilgili bilgilendirme dokümanları, vekâletname örneği web sitesine konulmuş ve eş zamanlı olarak şirket merkezinde de hazır bulundurulmuştur. Medya ve menfaat sahipleri toplantıya davet edilerek, gerekli bilgilendirme sağlanmıştır.

Ayrıca çevre ve insan sağlığına ilişkin parametrelerde önemli iyileşmeler sağlanmış olup, raporun Çevre ve İnsan Sağlığı başlığı altında bu çalışmaların detayları verilmiştir. Krize rağmen yatırımlara devam edilerek ICC tarafından raporlanan birçok Çevre Yükümlülükleri

Projeleri bitirilmiş, 2009 sonu itibarıyla bu projelere yaklaşık 110 milyon TL harcanmıştır.

Önümüzdeki dönemde de Kurumsal Uyum İlkelerine uyum için mevzuattaki gelişmeler ve uygulamalar dikkate alınarak gerekli çalışmalar yapılacaktır.

BÖLÜM II: PAY SAHİPLERİ

2.1. Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi

Pay sahipliği haklarının kullanılmasında mevzuata, esas sözleşmeye ve diğer şirket içi düzenlemelere uyulmakta ve bu hakların kullanılmasını sağlayacak her türlü önlem alınmaktadır.

Tüpraş'ta Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü (YSP) ile Mali İşler Müdürlüğü bünyesinde kurulu Sermaye Hareketleri Bölümü koordineli çalışarak pay sahipleri ve kurumsal yatırımcılar ile ilişkileri yürütmektedir. Bu birimler, Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (CFO) İbrahim Yelmenoğlu'nun koordinasyonunda faaliyet göstermektedir.

Ticari sır niteliğinde olmayan tüm soru ve anketlere, eşitlik ilkesi gözetilerek YSP Müdürlüğü tarafından cevap verilmektedir. Kurumsal bazda Tüpraş hissesine sahip olanlar veya potansiyel yatırımcılar, hazırlanan sunum ve telekonferansların yanı sıra yurtiçi ve yurtdışı toplantılar yoluyla da düzenli ve güncel olarak bilgilendirilmekte, bu sayede pay sahiplerinin yönetim ile aktif iletişimi sağlanırken, istenilen her türlü bilgiyi kaynağından elde etmeleri mümkün olmaktadır. Ayrıca şirketle ilgili tüm güncel bilgilere yer verilmesine özen gösterilen Tüpraş web sitesi yoluyla da kamuoyunun ve hissedarların bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

YSP ve Sermaye Hareketleri Koordinatörlüğü'nün başlıca faaliyetleri:

- Sermaye piyasası faaliyetlerini yürütmek (SPK ve İMKB ilişkileri, sermaye artırımı, temettü ödemeleri vb.),
- Genel Kurul toplantılarının yürürlükteki mevzuata, Ana Sözleşme'ye ve diğer şirket içi düzenlemelere uygun yapılmasını sağlamak,
- Genel Kurul toplantılarında pay sahiplerinin yararlanabileceği dokümanları hazırlamak ve söz konusu dokümanları Genel Kurul'dan üç hafta önce şirket web sitesi ve elektronik haberleşme aracılığıyla yatırımcıların bilgisine sunmak,
- Genel Kurul toplantı tutanağı aracılığıyla, oylama sonuçlarının kaydının tutulması sağlamak ve oylama sonuçlarının yer aldığı raporları pay sahiplerinin bilgisine sunmak,
- MKK kayıtları esas alınarak pay sahiplerine ilişkin kayıtların sağlıklı, güvenli ve güncel olarak tutulmasını sağlamak,
- Finansal raporlama ve özel durumların kamuya açıklanması gibi mevzuatın gerektirdiği her türlü kamuyu aydınlatma yükümlülüklerini yerine getirmek, ayrıca bilgilendirme politikası kapsamında kamuoyunu aydınlatma ile ilgili diğer fonksiyonları yerine getirmek, gerçekleştirmesini gözetmek ve izlemek,
- Finansal raporların açıklanmasını takiben bilgilendirme dokümanı, basın bültenleri hazırlamak ve telekonferanslar düzenlemek,
- Pay sahipleri ile yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılardan gelen soruları ve talepleri yanıtlamak,
- Şirketin uluslararası yatırım alanında tanınırlığını ve tercih edilebilirliğini artırmak, eşdeğer konumdaki rafinaj kuruluşları ile karşılaştırma yapmak ve gelişmekte olan piyasalarda yatırım yapan kuruluşlar için Tüpraş'ı diğer şirketlere göre daha tercih edilebilir konuma getirmek hususunda gerekli bire bir toplantıları yapmak, e-posta, analist sunumları, direkt bilgilendirme için açıklama/duyuru gibi çeşitli enstrümanları kullanmak veya kullanılmasını sağlamak,

- Şirketin sermaye artırımı, kâr payı dağıtımı ve Genel Kurul toplantıları gibi direkt olarak hisse senedini ilgilendiren konularda, Londra Borsası'nda işlem gören hisse senetleri için takas işlemlerini gerçekleştiren yabancı bankaya söz konusu operasyonlarla ilgili prosedürleri bildirmek ve bu işlemlerin yapılması ve takibi hususunda gerekli çalışmaları yapmak,
- Yatırımcı ve aracı kurumlar nezdinde şirketin tanıtımının yapılması, bu kurumlarda çalışan analistler ve araştırma uzmanlarının raporları için gereken bilgi taleplerinin karşılanmasını ve raporların kontrol edilmesini sağlamak,
- Tüpraş'ın mevcut hissedarlarının dağılımını çıkarmak, yatırımcıların detay bilgilerinden oluşan bir veri tabanı hazırlamak ve potansiyel yatırımcıların ortaya çıkarılması için şirket dışı olanaklar da dahil her türlü enstrümanın kullanılmasını sağlamak ve İMKB'de işlem gören Tüpraş hisselerindeki yerli/yabancı kompozisyonunu, işlem hacmindeki önemli değişiklikleri takip ederek, gerektiğinde üst makama bilgi ve öneri sunmak,
- Şirketin yurtiçi/yurtdışı tanıtım ve bilgilendirme toplantıları için gerekli sunumların hazırlanması ve güncellenmesini sağlamak,
- Yatırımcı ilişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü, tüm çalışmalarında elektronik haberleşme olanaklarını ve şirketin kurumsal web sitesini kullanmaya özen göstermektedir. Pay sahiplerinin taleplerinin yerine getirilmesinde ilgili mevzuata ve Ana Sözleşme'ye uyum gösterilmekte olup, 2009 yılı içinde pay sahibi haklarının kullanımı ile ilgili olarak şirkete intikal eden herhangi bir yazılı/sözlü şikayet veya bu konuda şirket hakkında açılan herhangi bir idari/kanuni takip bulunmamaktadır.

2009 yılında Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü, 19 ulusal yatırım kuruluşu ile 29 toplantı, 191 uluslararası yatırım kuruluşu ile 234 toplantı olmak üzere, yıl içinde gerçekleştirilen toplam 263 toplantıda 347 fon yöneticisi ve analist ile bire bir toplantılar yapmıştır.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

Bu toplantılarda ilgili kişi ve kurumların Tüpraş hakkında bilgilencmeleri ve değişikliklerden haberdar olmaları sağlanmıştır.

2.2 Pay Sahiplerinin Bilgi Edinme Haklarının Kullanımı

Pay sahipleri arasında bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımında ayırım yapılmamakta olup, ticari sır niteliğindeki dışındaki tüm bilgiler pay sahipleri ile paylaşılmaktadır.

Pay sahiplerinin "Bilgi Edinme Haklarını Kullanmaları" ilkesi doğrultusunda yapılan toplantıların yanı sıra 2009 yılı içinde şirkete genellikle kâr payı tutarı, ödeme yeri ve zamanı, sermaye artırımına yönelik soruları kapsayan çok sayıda bilgi istekleri karşılanmıştır. Sıkça sorulan sorulara cevap niteliğinde olacak şekilde çeşitli belge ve dokümanlar hazırlanarak, Tüpraş web sitesi Yatırımcı İlişkileri Günlüğü bölümüne konulmuştur. Ayrıca, 2009 yılı içinde yeni pay alma, kâr payı kuponları, hisse senedi değişimi ve kayıdileştirme işlemleri için Tüpraş'a başvurmuş olan pay/hak sahiplerine 359 adet kâr payı kuponu, 48 adet yeni pay alma kuponu, 31 adet hisse senedi değişim ve 46 adet kayıdileştirme işlemleri olmak üzere toplam 484 adet işlem yapılarak, pay sahiplerinin hakları tam olarak teslim edilmiştir.

Pay sahipleri, Genel Kurul toplantısı hakkında gerek yüksek tirajlı ulusal basında verilen ilanlarla gerekse şirket tarafından düzenlenen davet mektupları ve web sayfası ile bilgilendirilmişlerdir. Ayrıca Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tebliği uyarınca, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na (İMKB) ve Londra Borsası'na yapılan Özel Durum Açıklamaları (ODA) Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda yayımlanması (KAP) ile hak sahiplerinin şirket hakkında bilgilencmesi sağlanmıştır. Şirket bünyesinde gerekli altyapı oluşturularak tüm bildirimlerin 01.01.2010 tarihinden itibaren sadece KAP üzerinden yayımlanmasına başlanmıştır. Tüm bu işlemler ayrıca, şirketin web sitesinde kamuoyunun değerlendirmelerine açıktır.

Ana Sözleşme'de özel denetçi atanması talebi henüz bireysel bir hak olarak düzenlenmemiş olmakla beraber, 2009 yılında pay sahiplerinden bu konuda bir talep alınmamıştır. Şirket içi yapılan iç denetimlerin yanı sıra, şirket faaliyetleri, Genel Kurul'da tespit edilen bağımsız dış denetçi ve denetçiler tarafından periyodik olarak denetlenmektedir. Son yapılan Genel Kurul'da seçilen bağımsız dış denetim şirketi Başaran Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., PricewaterhouseCoopers'in bir üyesidir.

2.3 Genel Kurul Bilgileri

Şirketin 2008 yılına ait 49. Olağan Genel Kurul toplantısı, 27 Mart 2009'da gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıya %59,64 oranında hisseyi temsil eden pay sahipleri katılmıştır. Genel Kurul esnasında pay sahipleri soru sorma haklarını kullanmışlardır. Gündem maddeleri haricinde bir öneri verilmemiştir.

Olağan Genel Kurul toplantısı, her hesap dönemi sonundan itibaren üç ayı geçmemek üzere mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilir. Ana Sözleşme hükümlerine göre Genel Kurul toplantıları, söz hakkı olmaksızın menfaat sahipleri ve medyaya açık olarak yapılmaktadır.

Genel Kurul toplantılarına davet, Türk Ticaret Kanunu Hükümleri, Sermaye Piyasası Kanunu ve Şirket Esas Sözleşmesi hükümlerine göre Yönetim Kurulu'na yapılmaktadır. Genel Kurul'un yapılması için Yönetim Kurulu kararı alındığı anda, İMKB ve SPK'ya yapılan özel durum açıklamaları ile kamuoyu bilgilendirilmektedir.

Genel Kurul toplantı ilanı, mevzuat ile öngörülen usullerin yanı sıra, mümkün olan en fazla sayıda pay sahibine ulaşmayı sağlayacak şekilde web sitesi, www.tupras.com.tr vasıtası ile Ana Sözleşme'de yapılan değişiklik doğrultusunda asgari üç hafta önceden yapılmakta, ayrıca Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ve günlük yayımlanan

yüksek tirajlı gazetelerden birinin tüm Türkiye baskısında yayımlanmaktadır.

Genel Kurul, toplantı öncesinde gündem maddeleri ile ilgili olarak bilgilendirme dokümanı hazırlanmakta ve kamuya duyurulmakta, tüm bildirimlerde yasal süreçlere ve mevzuata uyulmaktadır. Genel Kurul gündem maddeleri çerçevesinde, denetlenmiş 2009 yılı rakamlarını da içeren yıllık faaliyet raporu dâhil, finansal tablo ve raporlar, kurumsal yönetim uyum raporu, kâr dağıtım önerisi, bağımsız dış denetim raporları ve denetçi raporu, Genel Kurul gündem maddeleri ile ilgili olarak hazırlanan bilgilendirme dokümanı ve gündem maddelerine dayanak teşkil eden diğer belgeler ile Ana Sözleşme'nin son hali ve Ana Sözleşme'de değişiklik yapılacak ise tadil metni ve gerekçesi, Genel Kurul toplantısına davet için yapılan ilan tarihinden itibaren şirket merkezinde ve web sitesinde, pay sahiplerinin en rahat şekilde ulaşabileceği şekilde incelemeye açık tutulmaktadır.

Toplantıda uygulanacak oy kullanma prosedürü, web sitesi ve gazete ilanlarıyla pay sahiplerinin bilgisine sunulmaktadır. Genel Kurul toplantılarında, gündem maddelerinin oylanmasında el kaldırma usulü ile açık oylama yöntemi kullanılmaktadır.

Genel Kurul toplantısı öncesinde kendisini vekil vasıtasıyla temsil ettirecekler için vekâletname örnekleri ilan edilmekte ve web sitesi vasıtasıyla pay sahiplerinin kullanımına sunulmaktadır.

Tüpraş'ta tüm hisseler nama yazılıdır. Hisseleri Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde, aracı kuruluşlar altındaki yatırımcı hesaplarında saklamada bulunan hissedarlardan Genel Kurul toplantısına katılmak isteyenlerin, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'nin "Genel Kurul Blokaj" işlemlerini düzenleyen hükümleri çerçevesinde Genel Kurul Blokaj Listesi'deki kayıtları dikkate alınır. MKK nezdinde kendilerini Blokaj Listesine kayıt ettirmeyen hissedarların

toplantıya katılmalarına kanunen imkân bulunmamaktadır. Merkezi Kayıt Kuruluşu Genel Kurul Blokaj Listesi, toplantıdan önceki günün akşamı düzenlenir.

Genel Kurul toplantısında, gündemde yer alan konular tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılmakta, pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma olanağı verilmekte ve sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmaktadır.

En az bir Yönetim Kurulu Üyesi, bir Denetçi, mali tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerden en az biri ve gündemde özellik arz eden konularda açıklamalarda bulunmak üzere konuya vakıf en az bir yetkili Genel Kurul toplantısında hazır bulunur. Bu kişilerden toplantıda hazır bulunmayanların, toplantıya katılmama gerekçeleri toplantı başkanı tarafından Genel Kurul'un bilgisine sunulur.

Genel Kurul toplantısından sonra toplantı tutanakları İngilizce'ye tercüme edilir ve şirketin tutanak defterinde saklanır. Tüpraş web sitesinde Genel Kurul tutanakları, hazırlanmış, gündemler ve ilanlar eşzamanlı olarak tüm yerli ve yabancı yatırımcıların değerlendirmelerine sunulmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan önemli nitelikteki kararlar Genel Kurul'da pay sahiplerinin onayına sunulmaktadır. Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin yasal uyumu sağlandığında değişen kanunlarda yer alacak olan tüm önemli nitelikteki kararlar da Genel Kurul'da pay sahiplerinin onayına sunulacaktır.

Şirketin 2009 yılına ilişkin yıllık 50. Olağan Genel Kurulu, 5 Nisan 2010 tarihinde Tüpraş Genel Merkezi'nde yapılacaktır.

2.4. Oy Hakları ve Azınlık Hakları

Şirket Ana Sözleşmesi'nde şirketin bölünme, önemli tutarda malvarlığı satımı, alımı veya kiralanması gibi önemli nitelikteki kararların Özelleştirme İdaresi'nin temsil ettiği C Grubu (imtiyazlı) hissenin olumlu oy kullanmasıyla alınabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin akaryakıt ihtiyacının karşılanmasını kısıtlayacak ve/veya karşılanmasına engel olacak nitelikte, rafinerilerden herhangi birinin kapatılması, satılması, herhangi bir takyit ile sınırlandırılması veya kapasitesinin %10'dan fazla azaltılmasına ya da şirketin bölünmesi veya başlıca bir şirket ile birleşmesi ve/veya şirketin tasfiyesi gibi konularda karar alınabilmesi için Özelleştirme İdaresi'nin temsil ettiği C Grubu hissenin Yönetim Kurulu'nda olumlu oy kullanması gerekmektedir. Yukarıda sayılan hususların dışında kalan konularda karar alınması, ilgili konunun Yönetim Kurulu'nda görüşülmesini takiben Genel Kurul'da görüşülüp karara bağlanması ile mümkün olmaktadır.

C Grubu imtiyazlı hissenin, yukarıda belirtilen hususlar dışında oy hakkı üzerinde imtiyazı bulunmamaktadır.

Herhangi bir pay sahibinin oy kullanma hakkına üst sınır getirilmemiş, yurtdışı pay sahiplerinin Genel Kurul'a katılımını sağlamak amacıyla vekâletname örnekleri web sitesinde yer almaktadır.

Mevcut Yönetim Kurulu'nda sektörden ve Koç Topluluğu şirketlerinde görev almış profesyonel yöneticilerin bulunmasının yanı sıra şirkete ilave katkıda bulunabilecek profesyonellerin sınırlı sayıda olmasının bağımsız üyeye gereksinimi ve seçimini zorlaştırdığına inanılmaktadır. Ülkemizde henüz yerleşmeyen ve uygulamada birçok yönetim aksamalarına neden olan bağımsız üyeler, şirket tecrübelerinde de görüldüğü gibi azınlığın çok sınırlı kısmını temsil edebilmektedir. Azınlık pay sahiplerinin Yönetim Kurulu'na temsilci göndermelerini teminen Ana Sözleşme'de

birikimli oy kullanma yöntemine yer verilmesinin, şirketin ahenkli yönetim yapısını bozacağı düşüncesiyle bir düzenleme yapılmamıştır.

2.5. Kâr Dağıtım Politikası ve Kâr Dağıtım Zamanı

Tüpraş'ın kâr dağıtım politikası Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Ana Sözleşme çerçevesinde belirlenmekte olup, kâr dağıtımında, Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uygun olarak pay sahipleri ve şirket menfaatleri arasında dengeli ve tutarlı bir politika izlenmektedir.

Yatırım ihtiyaçları ve finansal imkanlar elverdiği ölçüde, ilgili mevzuat, dikkate alınarak Yönetim Kurulu tarafından Şirketin dağıtılabilir kârının tamamının dağıtılması Yönetim Kurulu tarafından Genel Kurul'un onayına sunulması şirketin temel kâr dağıtım politikasıdır.

Şirketin kâr dağıtımı, TTK'na ve SPK'ya uygun şekilde ve yasal süreler içinde gerçekleştirilmektedir. Şirket kârına katılım konusunda Ana Sözleşme'de imtiyaz bulunmamaktadır.

Kâr dağıtımı mevzuatta öngörülen süreler içinde, Genel Kurul toplantısını takiben en kısa sürede yapılmaktadır.

2.6. Payların Devri

Enerji Yatırımları A.Ş.'ye ait %51'lik A Grubu nama yazılı hisselerin devrindeki kısıtlama 26 Ocak 2009 tarihinde sona ermiş olup, bu tarih itibarıyla A Grubu hisselerin devrinde Özelleştirme İdaresi'nin onayı söz konusu değildir.

Nama yazılı C Grubu hisse senedi, 4046 Sayılı Kanun'un T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na verdiği yetkilerle, esas itibarıyla aynı yetkileri haiz bir başka Türk kamu kuruluşuna devredilebilir ve bu devir Yönetim Kurulu'nun onayına tabi değildir.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

BÖLÜM III: KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIK**3.1. Şirketin Bilgilendirme Politikası**

Şirketin “Bilgilendirme Politikası” yasal düzenlemeler, sermaye piyasası mevzuatı ve yayımlanan tebliğlerle belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülür. Şirket, kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme konusunda yazılı bir doküman hazırlamış ve Yönetim Kurulu’nun ve Genel Kurul’un onayından geçirerek hissedarlara ve kamuoyuna web sitesi aracılığı ile duyurmuştur.

Bilgilendirme politikasının takibinden, gözden geçirilmesinden ve geliştirilmesinden Yönetim Kurulu sorumludur. Bilgilendirme politikasında amaç, şirketin geçmiş performansını, gelecek beklentilerini, stratejilerini, ticari sır niteliğindeki bilgiler haricindeki hedeflerini ve vizyonunu kamuya, ilgili yetkili kurumlarla mevcut ve potansiyel yatırımcılarla ve pay sahipleriyle eşit bir biçimde paylaşmak Sermaye Piyasası Hükümleri çerçevesinde, Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Birimi ile Kurumsal İletişim Birimleri tarafından sürekli etkin ve şeffaf iletişim platformu sunmaktır.

Şirket dışından gelen sorular, Genel Müdür, Kurumsal İletişim Müdürlüğü, Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü tarafından cevaplandırılmaktadır. Kurumsal İletişim Müdürlüğü tarafından, yıl içinde yaşanan önemli gelişmeler doğrultusunda, yazılı ve görsel medyaya kontrollü haber akışı sağlanarak, kamuoyu detaylı biçimde bilgilendirilir.

Bilgilendirme politikası çerçevesinde yatırımcılar, finansal analistler, basın mensupları ve benzeri kesimler için her çeyrek dönem faaliyetlerine ve mali sonuçlarına ilişkin sunum yapılmakta ve bu sunumlar şirketin web sitesinde yer almaktadır. Şirketin internet sitesinde yatırımcı üye kayıt sayfası yoluyla üye olanlar da dahil olmak üzere, şirketin yatırımcı veri tabanında kayıtlı bütün üyelere söz konusu raporlar

gönderilmektedir. Ayrıca, şirketin aktif ve güncel bir internet sitesi mevcuttur. Şirketin web sitesi www.tupras.com.tr aracılığı ile internet sayfasında olması gereken hususlara azami önem gösterilerek, kamuoyuna ve yatırımcılara bilgilendirme akışı sağlanmaktadır. Söz konusu web adresinde şirketten talep edilecek muhtelif bilgilere kapsamlı olarak yer verilmiştir.

Bilgilendirme politikasının gelişen piyasa koşulları ve yeni düzenlemeler çerçevesinde güncellenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

3.2. Özel Durum Açıklamaları

2009 yılında SPK Seri: VIII, No. 54 Tebliği uyarınca 17 adet Özel Durum Açıklaması yapılmıştır. Bu açıklamalarla ilgili olarak SPK ve İMKB tarafından ek açıklama istenmemiştir.

Nisan 2000 tarihinden beri Londra Menkul Kıymetler Borsası’nda işlem gören GDR-Tüpraş hisselerine ilişkin özel durum açıklamaları yükümlülüğü İMKB ile paralel yürütülmektedir. Londra Borsası’na gönderilip de yurtiçine yapılmayan hiçbir açıklama bulunmamaktadır. Şirket yükümlülüklerinin sınırları çerçevesinde, özel durum açıklamalarının eşzamanlı olarak her iki borsada yer almasına ve duyurulmasına özen gösterilmektedir.

Söz konusu özel durum açıklamalarının zamanında yapılmaması nedeniyle SPK tarafından şirkete herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır.

3.3. Şirketin Web Sitesi ve İçeriği

Şirketin web sitesi www.tupras.com.tr adresinde bulunmaktadır. Şirketin web sitesinde Türkçe ve İngilizce olarak hem güncel hem de geçmişe dönük olarak aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

- Kurumsal Kimliğe İlişkin Detaylı Bilgiler
- Vizyon ve Ana Stratejiler
- Yönetim Kurulu Üyeleri ve Şirket Üst Yönetimi Hakkında Bilgi
- Şirket Organizasyonu ve Ortaklık Yapısı
- Şirket Ana Sözleşmesi

- Ticaret Sicil Bilgileri
- Periyodik Finansal Tablolar, Finansal Bilgiler, Göstergeler ve Analiz Raporları
- Faaliyet Raporları
- Basın Açıklamaları
- KAP Özel Durum Açıklamaları
- Hisse Senedi Performansına İlişkin Bilgi ve Grafikler, Derecelendirme Notları
- Yatırımcı Sunumları
- Şirketi Değerlendiren Analistlere İlişkin Bilgiler ve Analist Raporları
- Genel Kurul’un Toplanma Tarihi, Gündem, Gündem Konuları Hakkında Açıklamalar
- Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Hazırlanmış Cetveli
- Vekâletname Örneği
- Kurumsal Yönetim Uygulamaları ve Uyum Raporu
- Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu
- Kâr Dağıtım Politikası ve Hisse Başına Kâr Payları
- Bilgilendirme Politikası
- Sosyal Sorumluluğa İlişkin Projelerle İlgili Bilgiler

3.4. Gerçek Kişi Nihai Hâkim Pay Sahibi/Sahiplerinin Açıklanması

Şirketin ve iştiraklerinin sermayesinde %5 ve üzerinde paya sahip olan gerçek kişiler bulunmamaktadır. Bunun yanında kurumsal olarak şirket sermayesinin dağılımına ilişkin bilgiler, web sitesinin Yatırımcı İlişkileri başlığı altında “Kurumsal Yönetim” bölümünde yer almaktadır.

3.5. İçeriden Öğrenebilecek Durumda Olan Kişilerin Kamuya Duyurulması

Şeffaflık ile şirket çıkarlarının korunması arasındaki dengeyi sağlamada, tüm şirket çalışanlarının içeriden öğrenilen bilgilerin kullanımıyla ilgili kurallara dikkat etmesine yönelik gerekli her türlü önlem alınmaktadır.

Çalışma süresince öğrenilen, şirkete ait, gerekli kişiler dışında bilinmesi şirketçe arzu edilmeyen, ticari sır olarak nitelendirilebilecek bilgiler “şirket bilgisi” olarak kabul edilir. Tüm çalışanlar çalışırken ve sonrasında şirket bilgisini korurlar, doğrudan ve dolaylı olarak amacı dışında kullanamazlar.

Rapor tarihi itibarıyla, içeriden öğrenebilecek durumda olan Yönetim Kurulu Üyeleri, Denetçiler ve üst yönetimde görev alan kişilerin listesi aşağıda verilmektedir. Bu kişiler her yıl yayınlanan Yıllık Faaliyet Raporlarında ve web sitesinde de duyurulmaktadır.

İçeriden Öğrenebilecek Durumda Olan Kişiler

Ömer M. Koç, Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Bülent Bulgurlu, Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Rahmi M. Koç, Yönetim Kurulu Üyesi
Semahat S. Arsel, Yönetim Kurulu Üyesi
Mustafa V. Koç, Yönetim Kurulu Üyesi
Ali Y. Koç, Yönetim Kurulu Üyesi
Temel K. Atay, Yönetim Kurulu Üyesi
Erol Memioğlu, Yönetim Kurulu Üyesi
Yavuz Erkut, Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür
Ahmet Aksu, ÖİB C Grubu Temsilcisi
İbrahim Murat Çağlar, Denetçi
Kemal Uzun, Denetçi
Goncagül Ayşe Özgüt, Denetçi
Gürol Acar, Genel Müdür Yardımcısı (Üretim)
Yılmaz Bayraktar, Genel Müdür Yardımcısı (İnsan Kaynakları)
Hasan Tan, Genel Müdür Yardımcısı (Ticaret)
İbrahim Yelmenoğlu, Genel Müdür Yardımcısı (Mali)
Cengiz Demirtürk, Mali İşler Müdürü
Deniz Köseoğlu, Finansal Raporlama Müdürü
Tuncay Önbilgin, Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürü

BÖLÜM IV: MENFAAT SAHİPLERİ

4.1. Menfaat Sahiplerinin Bilgilendirilmesi

Şirketin menfaat sahipleri, Genel Kurul toplantılarından toplantı davetiyesi gönderilmek suretiyle, gazetelerden ve İMKB'ye yapılan açıklamalarla haberdar edilmektedir. Şirketin web sitesinde yer alan bilgiler, menfaat sahiplerinin de bilgileneceği düşünülerek, konferans, basın ve yayın organlarına yapılan açıklamalar ve sunumlarla geniş tutulmaya çalışılmaktadır. Pay sahiplerinden gelen tüm toplantı taleplerine mümkün olan en üst düzeyde görüşme olanağı sağlanarak olumlu yanıt verilmesine çalışılmaktadır.

Şirket çalışanlarına, şirket içi intranet portalı ile sirküler ve duyurulara erişim imkânı sağlanmakta, bazı önemli duyurular elektronik posta yoluyla anında tüm çalışanlara iletilmektedir. Farklı coğrafi bölgelerde çalışanlar arasında kurumsal iletişimi güçlendirmek amacıyla "Rafine" dergisi yayınlanmaktadır. Yılda bir kez Tüpraş bünyesindeki çalışanlarla şirketin üst düzey yöneticileri bir araya gelerek yıl içindeki gelişme ve hedefleri değerlendirmekte, fikir alışverişinde bulunmaktadırlar.

Menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımının desteklenmesi konusunda, Şirket Ana Sözleşmesi'nde bir hüküm olmamakla beraber çalışanların işletme değerlerini ve hedeflerini destekleyici davranış ve çabalarını ödüllendirmek amacıyla "Tüpraş Takdir Tanıma ve Ödüllendirme" sistemi ile süreç iyileştirme, enerji tasarrufu, kaynak tasarrufu, üretimde verimlilik, çevre koruma ve iş güvenliği gibi konularda bireysel ve özgün fikirleri desteklemek ve özendirmek amacıyla "Rafine Öneriler" sistemi uygulamaya konulmuştur.

4.2. İnsan Kaynakları Politikası

Koç Topluluğu'nun diğer şirketlerinde olduğu gibi Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'de de, "en değerli sermayemiz insan kaynağımızdır" felsefesi insan kaynakları politikasının özünü oluşturmaktadır.

Tüpraş tarafından benimsenen insan kaynakları politikasının esasları aşağıda belirtilmiştir:

- Görev tanımları ve dağılımları ile performans kriterleri şirket yönetimi tarafından belirlenmiş ve çalışanlara duyurulmuştur.
- İşe alım kriterleri yazılı olarak belirlenmekte, duyurulmakta ve işe alımlarda bu kriterlere uyulmaktadır.
- Eğitim, tayin ve terfi kararlarında, objektif verilerin kullanılmasına ve şirket menfaatlerinin göz önünde bulundurulmasına özen gösterilmektedir.
- Çalışanların gerek mesleki bilgi ve becerilerinin, gerekse kişisel yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesine büyük önem verilmektedir.
- Çalışanlar için güvenli çalışma ortamı, koşulları sağlanmakta ve sürekli iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
- Çalışanlar ile ilgili olarak alınan kararlar veya onları ilgilendiren gelişmeler, çalışanlara duyurulmaktadır.
- Tüpraş'ta beş ve katı hizmet yılını dolduran çalışanlar ödüllendirilmekte, nitelikli, eğitimli ve deneyimli personelin hizmete devamı teşvik edilmektedir.
- Şirket çalışanları arasında hiçbir konuda ayrımcılık yoktur. Tüpraş çalışanları tarafından üst yönetime ayrımcılık konusunda herhangi bir şikâyet gelmemiştir.
- Çalışanlar ile ilişkileri yürütmek üzere temsilci atanması uygulaması bulunmamaktadır.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

4.3. Müşteri ve Tedarikçilerle İlişkiler Hakkında Bilgiler

Müşteri İlişkileri

Tüpraş tüm faaliyetlerinde kalite, çevre, toplum ve çalışan sağlığına olan duyarlılığının göstergesi olarak, ISO 9001:2008 Kalite, ISO 14001:2004 Çevre, OHSAS 18001:2007 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri belgelerine sahiptir. Şirket kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri politikasında müşteri memnuniyetini en üst düzeyde tutmayı taahhüt etmektedir.

Tüpraş Genel Müdürlüğü, yönetim sistemleri performansı ölçme kriterlerinden biri olan müşteri şartlarını ne dereceye kadar karşılayıp karşılamadığı hakkındaki müşteri algılaması ile ilgili bilgiyi izlemektedir ve bu bilgiyi elde etmek ve gelecekteki hedeflerinde kullanmak için metotlar belirlemiştir. Bu amaçla müşteri anketleri düzenlenmekte, anketler değerlendirilmekte ve sonuçlarına göre hedefler belirlenmektedir.

Şirket modern bir yönetim felsefesi olan Toplam Kalite Yönetimi çerçevesinde Ulusal Kalite Hareketi ve Mükemmelliğe Yolculuk Programı'na katılımın ilk adımı olan İyi Niyet Bildirgesi'ni Türkiye Kalite Derneği (KALDER) ile 4 Nisan 2006 tarihinde imzalamış ve Toplam Kalite Yönetiminde sürekli bir gelişim aracı olan EFQM Mükemmellik Modeli'ni uygulamaya almıştır.

Tedarikçi İlişkileri

Tüpraş Genel Müdürlüğü, ürün veya hizmet tedarikçilerine ve satın alınan ürünlere uygulanan kontrolün tip ve içeriği doğrultusunda, satın aldığı ürünlerin veya hizmetlerin satın alma şartlarına uygunluğunu saptamakta, ayrıca satın alınan ürün ve hizmetlerin bir sonraki ürün gerçekleştirilmesine olan etkisini veya nihai ürüne olan bağımlılığını araştırmaktadır.

Tüpraş Genel Müdürlüğü, tedarikçilerini Tüpraş'ın şartlarını karşılayan ürün sağlama yeteneği temelinde değerlendirmekte ve seçmektedir. Seçme, değerlendirme ve tekrar değerlendirme için kriterler oluşturmuştur. Tüpraş, değerlendirme sonuçlarını ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılması gereken faaliyetlerin kayıtlarını muhafaza etmektedir.

4.4. Sosyal Sorumluluk

Rafinaj sektöründe sahip olduğu bilgi birikimiyle bireysel çıkarlardan çok toplumsal çıkarlara yönelen Tüpraş, kurumsallaşmış yapısı ve toplumsal duyarlılığı yüksek çalışanları ile birlikte, rafinerilerinin faaliyette bulunduğu şehirlerde ülkemizin kültürel ve sosyal gelişimine katkıda bulunacak projeler üretmekte veya üretilen projelere destek olmaktadır.

Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanına giren taleplerin karşılanmasında, 30 Mart 2006 tarihinde, New York'ta, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa V. Koç ile Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (Global Compact) referans almaktadır.

Tüpraş, kurumsal ve etik yönetim anlayışını ve standartlarını daha ileriye taşıyarak, 2008 yılında ilk Kurumsal Sosyal Sorumluluk raporunu yayınlamıştır. Tüpraş, yayınladığı ilk KSS raporunda Global Reporting Initiative'in (GRI) G3 Raporlama İlkelerini benimsemiştir. Uluslararası alanda devletlerin, STK'ların ve şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında "Etik Hesap Verebilirlik Kapasiteleri", "AccountAbility" organizasyonunun kontrolünde değerlendirilmektedir. Türkiye'de bu değerlendirmenin ikincisi "AccountAbility" organizasyonunun ülkemizdeki akredite kuruluşu olan Kurumsal Sosyal Sorumluluk Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye'deki

en yüksek cirolu 50 şirketi kapsayan araştırma sonucunda, 2008 yılı "Etik Hesap Verebilirlik" değerlendirmesinde Tüpraş ikinci olmuştur.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan Tüpraş, hedeflerine ulaşırken insan sağlığını, işletme güvenliğini, çevrenin korunmasını ve toplum yararını ön planda tutmaktadır. Tüpraş insanı ve çevreyi koruyan ürünlerini ve hizmetlerini sürekli olarak geliştirmesinin yanı sıra üretim faaliyetlerini gerçekleştirirken, rafinerilerde kullanılan yakıtlarda bölge farkı gözetilmeksizin çevre standartlarına uymuştur. Çevreyi koruma konusunda dünya standartlarını baz alan Tüpraş, doğayı korumak kadar geliştirmenin de önemli olduğunu bilinciyle, yeni doğal alanların oluşturulması için çaba göstermektedir.

Tüpraş'ın Kurumsal Sosyal Sorumluluk çalışmaları kapsamında 2009 yılında eğitim, kültür sanat, sağlık, spor, çevre dostu uygulamalar ve çalışan hakları ile ilgili çalışmalarının detayını Kurumsal Sosyal Sorumluluk başlığı altında bulabilirsiniz.

BÖLÜM V: YÖNETİM KURULU

5.1. Yapısı, Oluşumu, Bağımsızlık

Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilen en az 5 üyeden oluşur. Yönetim Kurulu seçiminde 1 üyenin C Grubu hissedarının gösterdiği adaydan seçilmesi zorunludur. Diğer A Grubu hissedarları temsil eden üyeler ise Genel Kurul'da kendi aralarında yaptıkları seçimde en çok oy alan adaylar arasından seçilir.

Yönetim Kurulu'nun bir üyeliğinin ölüm, istifa veya üyeliğin düşmesi gibi nedenlerle boşalması halinde, boşalan üyelik Yönetim Kurulu'nun Türk Ticaret Kanunu'nun 315'inci maddesi uyarınca yapacağı seçimle doldurulur. Yönetim Kurulu, A Grubu hisseleri temsilen seçilmiş bir üyeliğin boşalması halinde, yine A Grubu

hisseleri temsilen Yönetim Kurulu'nda bulunan üyelerin göstereceği adaylar arasında yapacağı seçimle boşalan üyeliği doldurur. C Grubu'na seçilen üyeliğin yukarıda sayılan nedenle boşalması halinde, boşalan üyelik C Grubu hissedarın gösterdiği aday ve adaylar arasından, Yönetim Kurulu'nca seçim yapılarak doldurulur.

Yönetim Kurulu yönetim ve temsil görevlerini üyeleri arasında paylaştırabileceği gibi, Yönetim Kurulu üyesi olan murahhaslara veya hissedar olmaları zaruri bulunmayan müdürlere tamamen veya kısmen bırakabilir.

Yönetim ve temsil görevlerinin anılan şekilde paylaştırılmasında Yönetim Kurulu yetkilidir.

Yönetim Kurulu, murahhas üye ve müdürlerin yetki ve sorumluluklarını tayin eder ve Yönetim Kurulu'na tanınmış olan her türlü yetki ve sorumluluğu, Ana Sözleşme'nin 14. maddesinde belirtilen C Grubu'na söz ve onay hakkı tanınan konular hariç, yine Yönetim Kurulu'nun tespit edeceği şartlar, hükümler ve kısıtlamalar dahilinde ilgili kişilere aktarabilir ve gerekli gördüğünde bu yetkilerin tamamını veya bir kısmını değiştiren tadil edebilir veya geri alabilir.

Yönetim Kurulu, uygun göreceği konularda kendi üyeleri ve/veya üyesi olmayan kişilerden oluşan danışma, koordinasyon ve benzeri nitelikte komiteler veya alt komiteler oluşturabilir.

Komitelerin başkan ve üyelerinin, toplantı düzenleme, çalışma ve raporlama esasları Yönetim Kurulu tarafından tayin edilir, düzenlenir ve değiştirilir.

Yönetim Kurulu üyelerine TTK hükümleri kapsamında huzur hakkı ödenebilir. Yönetim Kurulu ve komite üyelerine, şirkete Yönetim Kurulu üyeliği ve komite üyeliği çerçevesinde vermiş oldukları diğer hizmetlerin karşılığında huzur haklarının dışında ücret, ikramiye veya prim ödenebilir. Yönetim Kurulu üyelerine yapılan ödemelerin şekil ve miktarı Genel Kurul'ca, komite üyelerine komite üyeliği hizmetleri dolayısıyla yapılacak ödemelerin şekil ve miktarı ise mevzuata uygun olarak Yönetim Kurulu'nca belirlenir.

5.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri

Şirketin Yönetim Kurulu üyesi seçiminde aradığı temel nitelikler, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri IV. Bölümü'nün 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4 ve 3.1.5. maddelerinde yer alan niteliklere uygundur.

Ana Sözleşme'nin 11. maddesinde de yer aldığı gibi Yönetim Kurulu üyeliğine seçilebilmek için hacir altına alınmamış olmak, kendisinin veya yönetiminde bulunduğu şirketin iflas etmemiş olması, aciz haline düşülmemiş olmak, şirkette pay sahibi olmak ve yüz kızartıcı suçlardan mahkûm olmamak gerekmektedir. Pay sahibi olmayan kimseler üye seçildikleri takdirde, pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler. Türk Ticaret Kanunu'nun 334. ve 335. maddelerinde öngörülen durumlar için Genel Kurul izin verebilir.

Şirketin Yönetim Kurulu üyesi seçiminde aradığı asgari nitelikler, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri IV. bölüm 3.1 maddesi kapsamında Şirket Ana Sözleşmesi'nde belirtilmektedir.

5.3. Şirketin Hedef, Amaç ve Değerleri Hedef

Petrol sektöründe performansına ve insan kaynağına özenilen, güvenilir ve etkin bir küresel oyuncu olmak.

Amaç

Ülkemizin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, Tüpraş hissedarlarına, iş ortaklarına ve topluma değer yaratmak.

Değerler

- Dürüst, şeffaf ve etik
- İnsana saygılı
- Çevreye duyarlı
- Yaratıcı ve yenilikçi
- Müşteri odaklı
- Çalışanlarının gelişimini destekleyen
- Takım çalışmasına önem veren

5.4. Risk Yönetimi ve İç Kontrol

Yönetim Kurulu, mali kontrol ve denetime ilişkin faaliyetleri, esas itibarıyla Denetimden Sorumlu Komite vasıtasıyla gözetir. Denetim Komitesi, bu fonksiyonu yerine getirirken, süreçlerin verimliliğini mali açıdan gözden geçirmek, denetlemek ve raporlamak üzere kurulmuş olan Mali Denetim Müdürlüğü'nden gelen raporları ayrıntılarıyla inceler, değerlendirir, şirket yönetimine gereken talimatları verir ve gerektiği durumlarda Yönetim Kurulu'nun bilgi ve onayına sunar. Müdürlük, Yönetim Kurulu Denetim Komitesi bünyesinde ve koordinasyonunda faaliyet göstermektedir.

Mali Denetim Müdürlüğü, şirketin bütün iş süreçlerinin verimliliğini mali açıdan gözden geçirir, bunlara ilişkin denetim mekanizmalarının yerindeliği, etkinliği ve uygulama düzeylerini test eder, varsa eksiklerin giderilmesi için alınacak önlemleri operasyonel birimlerle birlikte belirler ve çalışma sonuçlarını Denetim Komitesi'ne raporlar.

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

5.5. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Yöneticilerin Yetki ve Sorumlulukları

Yönetim Kurulu, şirketin temsil ve idare organıdır. Yönetim Kurulu, Kanun ve Ana Sözleşme ile Genel Kurul'a verilmiş olanlar dışındaki tüm görevler ile yükümlü olup, bu görevlerin gerektirdiği bütün yetkilere sahiptir.

Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanunu'nun 319. maddesi hükmüne idare ve temsil yetkilerinin bir bölümü veya tamamını üyelere birine veya birkaçına, bir Yönetim Kurulu üyesi ile birlikte Yönetim Kurulu üyesi olmayan Genel Müdür, müdür veya müdürlere bırakabileceği gibi, bu görev ve yetkileri kullanmak üzere kendi içinden veya dışından icra komiteleri oluşturabilir.

5.6. Yönetim Kurulu'nun Çalışması

Yönetim Kurulu toplantılarında konulara ilişkin tüm görüşler, toplantı tutanakları şeklinde karar zaptına geçirilmektedir.

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin IV. bölümünün 2.174. maddesinde yer alan konularda Yönetim Kurulu üyelerinin toplantılara fiilen katılımı sağlanmaktadır. Bununla birlikte, yasal zorunluluklar nedeniyle aciliyet gerektiren konularda bu kurala uyulmamaktadır. Bu konuların dışında Yönetim Kurulu, en az beş üyenin katılımı ile toplanmakta ve kararlar beş üyenin olumlu oyu ile alınmaktadır. Yönetim Kurulu'nca izinli sayılmaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın arka arkaya dört toplantıya katılmayan üye istifa etmiş sayılır.

Yönetim Kurulu, şirketin işleri gerektirdikçe toplanır. Ancak yılda en az dört toplantı yapılması zorunludur. Bu toplantılarda şirketin bütün faaliyetleri gözden geçirilmekte ve önemli konularda karar alınmaktadır. Söz konusu düzenli toplantılara ilave olarak, gerekli görülen hallerde özel konulara ilişkin karar almak üzere, Yönetim Kurulu salt çoğunluğu sağlayacak üye sayısı ile toplanmakta veya Türk Ticaret Kanunu'nun 330/2 maddesi uyarınca, fiilen toplantı yapmadan karar alabilmektedir.

Toplantı yeri şirket merkezidir. Yönetim Kurulu kararı ile başka bir yerde de toplanılabilir. Toplantılarda görüşülecek işlerin bir gündem ile tespit edilmiş olması ve bu gündemin toplantı gününden önce üyelere tebliğ edilmesi gerekir. Yönetim Kurulu toplantılarına davet, toplantı gününden en az üç gün önce yapılır.

Düzenli toplantıların gündemi, Yönetim Kurulu sekreteryası tarafından daha önce alınan kararlar ve karar alınmasını gerektiren konular göz önünde tutularak ve üyelere danışılarak hazırlanmaktadır.

Diğer toplantıların gündemini ise yasal zorunluluklar nedeniyle karar alınmasını gerektiren hususlar belirlemektedir.

Yönetim Kurulu'nun sekreteryası görevi Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (CFO) tarafından yürütülmektedir.

Ana Sözleşme'de, Yönetim Kurulu üyelerine ağırlıklı oy veya veto hakkı tanınmamıştır.

5.7. Şirkette Muamele Yapma ve Rekabet Yasağı

Türk Ticaret Kanunu'nun 334 ve 335. maddelerinde öngörülen durumlar için Genel Kurul izin verebilir.

5.8. Etik Kurallar

Etik çalışma kuralları, şirketin temel davranış ilkelerini kapsamaktadır. Yasal, toplumsal ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişimlerin yanı sıra Koç Holding'in imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi (Global Compact) kriterlerine uyum doğrultusunda Tüpraş, etik çalışma kurallarını yenilemiştir.

Şirket personeli, görevlerini yerine getirirken "İş Etiği İlkeleri"ne ve "Koç Topluluğu Ortak Değerleri"ne uymak zorundadır. İş prosedürleri, standartlar, kanun ve düzenlemeler her türlü tutum ve davranışlarımızla ilgili yön gösterici olamayabileceği bilinciyle, şirket değerleri üzerine kurulmuş olan iş etiği ilkeleri ve Etik Kurulu bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu tarafından benimsenmiş İş Etiği Kuralları, "Dürüstlük ve Güvenilirlik", "Gizlilik ve Ticari Sırların Korunması", "Çıkar Çatışması" ve "Sorumluluklarımız" başlıkları altında tanımlanmıştır.

Söz konusu metin, şirket web sitesinde Kurumsal Yönetim başlığı altında yer almaktadır.

5.9. Yönetim Kurulu'nda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı ve Bağımsızlığı

Şirkette, Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumluluklarını sağlıklı olarak yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş komiteler mevcut olup, komiteler faaliyetlerini belli prosedürler çerçevesinde yürütmektedir. Kurulan Denetim Komitesi ve Kurumsal Yönetim Komitesi belirlenmiş prensipler doğrultusunda çalışmaktadır.

Kurumsal Yönetim Komitesi

Şirketin Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyumunu izlemek, henüz uygulamaya konulmamış ilkelerin uygulanamama gerekçelerini incelemek ve Yönetim Kurulu'na uygulamaları iyileştirici önerilerde bulunmak üzere oluşturulmuştur.

ADI SOYADI	UNVANI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER
				KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
ALİ Y. KOÇ	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
DR. BÜLENT BULGURLU	BAŞKAN VEKİLİ	YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
SEVAL KIZILCAN	MÜDÜR	KURUMSAL İLETİŞİM MÜDÜRÜ (İCRADA GÖREVLİ)	BAĞIMLI	YOK

Risk Yönetimi Komitesi

Şirketin karşı karşıya olduğu riskleri tanımlamak, ölçmek, analiz etmek, izlemek ve raporlamak, kontrol edilebilen ve kontrol edilemeyen riskleri azaltmak amacıyla Yönetim Kurulu'na tavsiyelerde bulunmak üzere oluşturulmuştur.

ADI SOYADI	UNVANI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER
				KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
MUSTAFA V. KOÇ	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
ÖMER M. KOÇ	BAŞKAN	YÖNETİM KURULU BAŞKANI (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
İBRAHİM MURAT ÇAĞLAR	ÜYE	DENETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
ARDAN AKSADE	MÜDÜR	MALİ DENETİM MÜDÜRÜ (İCRADA GÖREVLİ)	BAĞIMLI	YOK

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNE UYUM BEYANI

Denetim Komitesi

Mali konuların takibi, periyodik mali tablo ve dipnotların incelenmesi, Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirtildiği çerçevede gerekli çalışmaların yapılması ve Bağımsız Dış Denetim Raporu'nun incelenmesi suretiyle ve mevcut bilgilere dayanarak mali sonuçlara ilişkin teklifini Yönetim Kurulu'na sunmak ve iç denetim sürecini kontrol etmek üzere denetimden sorumlu komite oluşturulmuştur.

ADI SOYADI	UNVANI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
TEMEL KAMİL ATAY	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
EROL MEMİOĞLU	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK

Etik Kurul

ADI SOYADI	UNVANI	ŞİRKET İLE İLİŞKİSİ	BAĞIMSIZLIK DURUMU	DİĞER KOMİTELERDE ALDIĞI GÖREVLER
RAHMİ M. KOÇ	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
SEMAHAT S. ARSEL	ÜYE	YÖNETİM KURULU ÜYESİ (İCRADA GÖREVLİ DEĞİL)	BAĞIMLI	YOK
YILMAZ BAYRAKTAR	GENEL MÜDÜR YRD.	GENEL MÜDÜR YARDIMCISI (İCRADA GÖREVLİ)	BAĞIMLI	YOK

5.10. Yönetim Kurulu'na Sağlanan Mali Haklar

Yönetim Kurulu üyelerine sağlanan her türlü hak, menfaat ve ücret Tüpraş Genel Kurulu'nda belirlenmektedir.

Şirket, herhangi bir Yönetim Kurulu üyesine ve yöneticisine doğrudan ve dolaylı olarak borç vermemekte ve kredi kullandırmamaktadır.

2008 yılına ait Olağan Genel Kurul toplantısında, Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine ayda brüt 1.765 TL; Denetim Kurulu üyelerine ayda brüt 1.295 TL ücret ödenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

GENEL MÜDÜRLÜK

Petrol Cad. 41790 Körfez-Kocaeli
Tel: (0262) 316 30 00
Faks: (0262) 316 30 10 - 316 30 11
E- posta: info@tupras.com.tr
www.tupras.com.tr

İZMİT RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Barbaros Mah. Petrol Cad.
41780 Körfez-Kocaeli
Tel: (0262) 316 30 30
Faks: (0262) 316 37 24
E-posta: izmit.info@tupras.com.tr

İZMİR RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Atatürk Mah.
35800 Aliaga-İzmir
Tel: (0232) 498 55 55
Faks: (0232) 498 50 00 - 498 50 01 - 498 50 02
E-posta: izmir.info@tupras.com.tr

KIRIKKALE RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Hacılar Mevkii, Bahşılı
71480 Kırıkkale
Tel: (0318) 261 20 00
Faks: (0318) 261 20 71 - 261 20 72
E-posta: kirikkale.info@tupras.com.tr

BATMAN RAFİNERİ MÜDÜRLÜĞÜ

Akyürek Mah.
72100 Batman
Tel: (0488) 217 21 00
Faks: (0488) 217 26 81
E-posta: batman.info@tupras.com.tr

ANKARA İRTİBAT BÜROSU

Atatürk Bulvarı, Atayurt İşhanı, No.169/64
06680 Bakanlıklar - Ankara
Tel: (0312) 417 12 05
Faks: (0312) 417 75 12